

საქართველოს ჯანდაცვის სამინისტრო
სამეცნიერო-მეთოდური ცენტრი

მზია ქათამაძე

**გერმანული ენის
გრამატიკა**

მეორე უწყვეტე გამოცემა

საქართველოს განათლების სამინისტრო
სამეცნიერო-მეთოდური ცენტრი

მზია ქათამაძე

**გერმანული ენის
გრამატიკა**

მეორე უწყვეტეული გამოცემა

თბილისი
2002

ზნა ქათამაძის ნაშრომზე: „გერმანული აზანი, გერმანული ენის გრამატიკა, სავარჯიშოების კრებული გერმანულ ენაში“

ზნა ქათამაძის მიერ შესრულებული კომპლექსი შედგება სამი წიგნისაგან — 1. „გერმანული აზანი“. 2. გერმანული ენის გრამატიკა და 3. სავარჯიშოების კრებული გერმანულ ენაში, რომელიც გამოდგება დამხმარე სახელმძღვანელოდ ქართული სკოლის მოსწავლეობისთვის. ეს სახელმძღვანელოები, ძალიანად, სოლიდურად გამოიყურება და ნამდვილად შეუწყობს ხელს მოსწავლეებს გერმანული ენის დაუფლებაში.

განსაკუთრებით გვინდა გამოვყოთ დამწებობისთვის შედგენილი „გერმანული აზანი“, სადაც თანმიმდევრულად ასოთმთავსულობების სიმრავლეა გათვალისწინებით, ჩამოყალიბებულია ასოთა ძირითადი ელემენტების წერიითი ნიმუშები. ისრები მოსწავლეებს თვალნათლივ მეთითებენ თუ საიდან უნდა დაიწყოთ ამ თუ იმ ასოს გრაფიკული მახასხულობა. წერტილებით გამოვანილი ასოების შესრულება კი უადვილებს მოსწავლეებს წერის სწორი ჩვეულების გამოძეგვას. რვეულის ბოლოს, დანართის სახით ავტორს მოცემული აქვს თვალსაჩინოების პრინციპზე აგებული მაკონტროლებელი სავარჯიშოები სიტყვებში ასო-ბგერითი ურთიერთმომართებების გასამტკიცებლად.

გერმანული ენის გრამატიკის სახელმძღვანელო საგნის ცოდნითა და დიდი გულისხმობითაა შედგენილი. იგი გერმანული ენის გრამატიკის მთელ სასკოლო პროგრამას მოიცავს და მოსწავლეებისათვის გასაგებად, მარტივად და თანმიმდევრულადაა შედგენილი, სახელმძღვანელოადაც წაყენებული ავების პრინციპების გათვალისწინებით. ავტორი დაწვრილებით განიხილავს გერმანული ენის მორფოლოგიასა და სინტაქსს. განსაკუთრებით წინ წამოწეულია გერმანული ენისათვის დამახასიათებელი ესოდენ მრავალფეროვანი ზმნის სწავლების საკითხები. სახელმძღვანელოს ერთვის სხვადასხვა სახის ენობრივი (წინა სიმტკიცელი) სავარჯიშოები, ძლიერი და არასწორი უღლების ზმნების ცხრილი. სახელმძღვანელო ისეა აგებული, რომ აუცილებლად დაიმსახურებს სპეციალისტების მოწონებას.

რაც შეეხება სავარჯიშოების კრებულს გერმანულ ენაში იგი ორიგინალურადაა შესრულებული. სავარჯიშოები განაწილებულია გერმანული ენის გრამატიკის სახელმძღვანელოში მოცემული მასალის შესაბამისად. თითოეულ სავარჯიშოს წინ უძღვის გერმანულ ენაზე შესრულებული ნიმუში.

ზნა ქათამაძის შრომები შესრულებულია მაღალმეტყნიერულ დონეზე და საკვებითა აქმაყიფილებს თანამედროვე მთხზავნებს. ეს სახელმძღვანელოები დიდ დახმარებას გაუწევს როგორც სკოლის მოსწავლეებს, ისე მათ ვინც დაინტერესებულია გერმანული ენის შესწავლით.

თბილისის ი. ჭავჭავაძის სახელობის ენისა და კულტურის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის პედაგოგიკისა და
უცხო ენების სწავლების მეთოდიკის
კათედრის გამგე

დოც. ლ. კახიშვილი

Bildungsministerium Georgiens
Wissenschaftlich - methodisches Zentrum

Grammatik der deutschen Sprache

Für V-XI Klassen

von

Msia Katamadse

Tbilissi
2002

11.11.22
გამომცემელი ანონსი უნდა იყოს

წინამდებარე ნაშრომი განკუთვნილია ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლას V-XI კლასებისათვის. გრაბატკიკული მასალა და მისი პრაქტიკული გამოყენების ვარიანტები მოხსენიებულია ადგილად გასაგებად უაღრესად არის წარმოდგენილი.

გრაბატკიკა შედგენილია სახსრული პროგრამის მიხედვით, შედგება ორი ნაწილისაგან. I ნაწილში განხილულია მონოგრაფია, ქართულ - სინტაქსი.

თვითნებურ მასალას თან ერთვის საგარეო მისიები.

განხილული და მოწონებულია განათლების
სამინისტროს სამეცნიერო-მეთოდურ
ცენტრის სამეცნიერო სამსახურის მიერ
(17. 11. 99. თქმა №6)

F 107.331
3

რედაქტორი: დოც. ზ. აბაშიძე

რეცენზენტები: დოც. ზ. კოციტაძე
დოც. ლ. კანაშვილი
გერმანული ენის მასწავლებლები:
ნ. მჭედლიშვილი
მ. ვანდათხანიძე

Morphologie

მორფოლოგია შეისწავლის სიტყვას, როგორც მეტყველების ნაწილს. მის აგებულებას და ფორმაცვლიდების წესებს.

მეტყველების ნაწილები

Die Redeteile

გერმანულ ენაში 11 მეტყველების ნაწილია.

1. **ზმნა** - das Verb
lernen, sprechen, sein, müssen
2. **არსებითი სახელი** - das Substantiv
Mensch, Haus, Liebe, Lesen
3. **არტიკლი** - der Artikel
der, die, das, ein, eine, ein
4. **ზედსართავი სახელი** - das Adjektiv
schön, gut, laut, interessant
5. **ნაცვალსახელი** - das Pronomen
ich, dein, dieser, man
6. **რიცხვითი სახელი** - das Numerale
zwei, dreizehn, der vierte, der fünfzigste
7. **ზმნიზედა** - das Adverb
hier, dort, oben, unten
8. **წინდებული** - die Präposition
während, mit, durch, auf
9. **კავშირი** - die Konjunktion
und, aber, daß, weil
10. **ნაწილაკი** - die Partikel
nicht, nur, zu
11. **შორისდებული** - die Interjektion
Oh! Ach! Ou! O weh!

ზმნა

Das Verb

ზმნა არის დამოუკიდებელი მეტყველების ნაწილი, რომელიც გამოხატავს ხაგნის მოქმედებას ან მდგომარეობას:

gehen წახვლა, *ხარუელი*, *sprechen*-ლაპარაკობა, *sitzen* ჯდობა, *wohnen*-ცხოვრება და ა. შ.

გერმანულ ზმნას აქვს პირიანი და უპირო ფორმები. ზმნის პირიანი ფორმები (das finite Verb) თვალდება. მათ აქვთ პირის, რიცხვის, დროის, გვანის და კილოს კატეგორიები. ზმნის უპირო ფორმებია: ხაწყისი (der Infinitiv) და შიძებობა (das Partizip).

უძველესი გერმანულა ზმნებისა წინადადებაში იხმარება ხამდევე პირობის და თრამდე რიცხვში. მათი პირობანი ზმნები ეწოდება. წოგყურთი ზმნა მხლოდ უპირო წინადადებაში გეხვდება მხლოდითი რიცხვის III პირში. ასეთ ზმნებს უპირო ზმნები ეწოდება.

ზმნები, მათი მნიშვნელობისა და წინადადებაში მათი ფუნქციის მიხედვით, აყოფა შემდეგ ჯგუფებად:

სრულმნიშვნელოვანი ზმნები (die Vollverben), რომლებსაც აქვთ დამოუკიდებელი მნიშვნელობა და წინადადებაში დამოუკიდებელი შემასმენლები არიან:

Das Kind liest ein Buch. - ბავშვი კითხულობს წიგნს.

Das Kind sitzt auf dem Stuhl. - ბავშვი ზის სკამზე.

დამხმარე ზმნები, (die Hilfsverben) რომლებიც მონაწილეობენ თოული დროის ფორმების და ზმნის სხვა კატეგორიების წარმოებაში. ესენია: **haben, sein, werden**.

Das Kind hat das Buch gelesen. - ბავშვმა წიგნი წააკითხა.

Das Kind ist nach Hause gegangen. - ბავშვი ხანში წავიდა.

Das Kind wird nach Hause gehen. - ბავშვი ხანში წავა.

მოდალური ზმნები (die Modalverben), რომლებიც გამოხატავენ ხაგნის დამოკიდებულების მოქმედებისადმი ან მდგომარეობისადმი და არა თვით მოქმედებას ან მდგომარეობას. ესენია: **wollen, können, dürfen, müssen, sollen, mögen**.

Das Kind kann nach Hause gehen. - ბავშვს შეუძლია ხანში წახვლა.

Das Kind will nach Hause gehen. - ბავშვს ხურს ხანში წახვლა.

აგებულების მისხედვით არსებობს მარტივი, ნაწარმოები და რთული ზმნები.

მარტივი ანუ ფუძისეული ზმნები (die Stammverben) შედგება ფუძისა და Infinitiv-ის დაბოლოებისაგან:

mach-en, trink-en, lauf-en

ნაწარმოები ზმნებია (die abgeleiteten Verben) თავსართიანი ზმნები:

be-kommen, ver-stehen, an-fangen, auf-stehen

რთული ზმნები (die zusammengesetzten Verben) ორი ან მეტი ფუძისაგან შედგება. ამასთან ბოლო ნაწილი აუცილებლად ზმნაა, წინ კი მეტყველების სხვა ნაწილი შეიძლება იდგეს (არსებითი სახელი, ზედსართავი სახელი, ზმნიწედა, სხვა ზმნის ინფინიტივი ან მიძღვობა):

teil-nehmen, fern-sehen, los-fahren, stehen-bleiben, verloren-gehen

ზმნის კატეგორიები

Die Kategorien des Verbs

ზმნა იცვლება პირის, რიცხვისა და დროის მიხედვით ანუ ფი იფლდება. მას აქვს ხუთი მორფოლოგიური კატეგორია:

საში პირი: I პირი, II პირი და III პირი

I Person, II Person und III Person

ღრი რიცხვი: მხოლობითი და მრავლობითი

Singular und Plural

საში დრო: წარსული, აწმყო და მომავალი

Vergangenheit, Gegenwart und Zukunft

ღრი გვარი: მოქმედებითი და ვნებითი

Aktiv und Passiv

საში კილი: თნრობითი, ბრძანებითი და კავშირებითი

Indikativ, Imperativ und Konjunktiv.

გერმანულ ზმნას აქვს საში ძირითადი ფორმა, საიდანაც იწარმოება მისი ყველა გრამატიკული კატეგორია.

ზმნის ძირითადი ფორმები

Die Grundformen des Verbs

ძირითადი ფორმების წარმოების წესის მიხედვით ზმნები იყოფა შემდეგ კატეგორიად:

- სუსტი უღლები ზმნები – schwache Verben
  - ძლიერი უღლების ზმნები – starke Verben
  - არაწესიერი უღლების ზმნები – unregelmäßige Verben
- ზმნის ძირითადი ფორმებია:

1. განუხაზღვრელი ფორმა – der **Infinitiv I** Aktiv
2. ნამყო თნობითი – das **Präteritum** Aktiv
3. მიძლეობა II – das **Partizip II**

Infinitiv-ის ზმნის ხაწყობი ფორმაა. მას სამივე უღლების ზმნები ფუძეზე -ი ან -ენ დაბოლოების დართვით აწარმოებს:

fragen, schreiben, haben, sein, werden, können, sammeln

Präteritum-ის სუსტი უღლების ზმნები აწარმოებენ ფუძეზე -te ან -ete დაბოლოების დართვით:

fragen - fragte

sammeln - sammelte

haben - hadete

ძლიერი უღლების ზმნები კი **Präteritum**-ში დაბოლოებას არ დაინთავენ. მისი შეიცვლიან ფუძისეულ ნმოვანს:

schreiben - schrieb

sprechen - sprach

singen - sang

Partizip-II-ის სუსტი უღლების ზმნები აწარმოებენ ფუძეზე გეტაგხართისა და -t ან -et ბოლოსართის დართვით:

fragen - fragte - gefragt - შეკითხვა

sammeln - sammelte - gesammelt - შეგროვება

haben - hadete - gebadet - ბანაობა

ძლიერი უღლების ზმნები **Partizip II**-ში სოფჯერ კიდევ ერთხელ იცვლიან ფუძისეულ ნმოვანს და ამასთან ფუძეზე დაინთავენ გეტაგხართის და -en ბოლოსართს:

schreiben - schrieb - geschrieben - წერა

sprechen - sprach - gesprochen - ლაპარაკი

singen - sang - gesungen - მღერა

არაწესიერი უღლებების ზმნები ძთლიანად ან ნაწილობრივ იცვლიან ფუძეს, ზოგს ფუძისეული სმოვანი ეცვლება, ზოგი კი იღებს -te დაბოლოებას. არაწესიერად აწარმოებენ ძირითად ფორმებს შემდეგი ზმნები:

- sein - war - gewesen - ყოფნა
- haben - hatte - gehabt - ქონა, ყოლა
- werden - wurde - geworden - განდობა, გადაქცევა (რაიმედ)
- gehen - ging - gegangen - წასვლა, სიარული
- stehen - stand - gestanden - დგომა
- tun - tat - getan - კეთება

არაწესიერად აწარმოებენ ძირითად ფორმებს შერეული უღლებების ზმნები. ისინი იცვლიან ფუძისეულ სმოვანს, როგორც ძლიერი უღლებების ზმნები და დაერთავენ Präteritum-ში -te და Partizip II-ში -t სუფიქსს, როგორც სუსტი ზმნები:

- kennen - kannte - gekannt - ცნობა
- nennen - nannte - genannt - დასახელება
- brennen - brannte - gebrannt - წვა
- rennen - rannte - gerannt - ხიზბილი

მხოლოდ მორის ფუძისეულ თანხმოვანსაც იცვლის ორი ზმნა:

- denken - dachte - gedacht - ფიქრი
- bringen - brachte - gebracht - მოტანა

ამ ჯგუფის ორ ზმნას აქვს აგრეთვე სუსტი უღლებების ფორმებიც:

- senden - sandte - gesandt - გაგზავნა
(senden - sendete - gesendet)
- wenden - wandte - gewandt - მიმართვა
(wenden - wendete - gewendet)

ზმნა wissen ძირითადი ფორმების წარმოებისას და უღლებებისას თანხმოვანებს ამჟღავნებს:

- wissen - wußte - gewußt - ცოდნა

განსაკუთრებულ ჯგუფს წარმოადგენენ ე. წ. მოდალური ზმნები, რომლებიც II და III ძირითად ფორმაში იცვლიან ფუძისეულ თანხანს და ამასთან დაერთავენ სუსტი ზმნის დაბოლოებებს:

- müssen - mußte - gemußt
- sollen - sollte - gesollt
- können - konnte - gekonnt
- dürfen - durfte - gedurft

wollen – wollte – gewollt
mögen – mochte – gemocht

გერმანულ ენაში არსებობს თავსართიანი ზმნემა (Verben mit Präfixen). თავსართი ორგვარია: მოცილებადი თავსართი (das trennbare Präfix) და მოუცილებადი თავსართი (das untrennbare Präfix).

თავსართიანი ზმნემა ძირითადი ფორმების წარმოებისას შექმდე თავისებურებებს ამკლავებენ:

მოუცილებადი თავსართი ზმნის ფუძეს არასოდეს არ სცილდება. იგი მუდამ უმხვედლობ, მანკილი ზმნის ფუძეს მოუდის.

მოუცილებადი თავსართებია: **be-, ge-, er-, ver-, zer-, ent-, emp-, miß-**.

ასეთი ზმნემა შესაძებ ძირითადი ფორმის (მიმღებობა II-ის) წარმოებისას არ დაირთავენ **ge-** თავსართს:

befehlen – befahl – befohlen – ბრძანება

gefallen – gefiel – gefallen – მოწონება

erzählen – erzählte – erzählt – მოყოლა

verbessern – verbesserte – verbessert – შესწორება

zerbrechen – zerbrach – zerbrochen – გატყევა

entwickeln – entwickelte – entwickelt – განვითარება

empfehlen – empfahl – empfohlen – რჩევა

mißlingen – mißlang – mißlungen – წარუმატებლობა

მიმღებობა-II-ს ამგვარადვე აწარმოებენ სუსტი ზმნემა **-ieren** დაბოლოებით:

studieren – studierte – studiert – შესწავლა

kapieren – kapierte – kapiert – გაეკმა და სხვა.

მოცილებადი თავსართი ზმნის ფუძეს სცილდება ძირითადი ფორმების წარმოებისას და უღლებებისას. ის ყოველთვის მანკილიანია.

მოცილებადი თავსართებია: **ab-, an-, auf-, aus-, bei-, mit-, nach-, vor-, zu-, hin-, her-, ein-, fort-, vorbei-, zurück-** და სხვა.

ასეთი ზმნემა მხოლოე ძირითად ფორმაში (ნამყო თხრობაში) თავსართს იშორებენ, ხოლო შესაძებ ძირითად ფორმაში(მიმღებობა II-ში) კი **ge-** თავსართს ფუძესა და მოცილებად თავსართს შორის ჩაირთავენ.

abfahren – fuhr ab – abgefahren – ვამე წაყრება

ankommen – kam an – angekommen – ჩასვლა

aufstehen – stand auf – aufgestanden – ადგომა
aussehen – sah aus – ausgesehen – გამოხედვა
beitragen – trug bei – beigetragen – წვლილის შეტანა
mitgehen – ging mit – mitgegangen – წაყოლა
nachdenken – dachte nach – nachgedacht – დაფიქრება
vorhaben – hatte vor – vorgehabt – ვანზრახვა
zuhören – hörte zu – zugehört – ყურის დაკდება და სხვა.

არსებობს შერყევი თავსართებიც. ისინი, ზმნის მნიშვნელობის შესაბამისად, ხან მოცილებადი არიან ხან მოუცილებადი.

შერყევი თავსართება: **um-, über-, durch-, wieder-, unter-** და სხვა.

übersetzen – übersetzte – übersetzt – გადათარგმნა
übersetzen – setzte über – übergesetzt – გადააკენა, გადასმა
wiederholen – wiederholte – wiederholt – გამეორება
wiederholen – holte wieder – wiedergeholt – სკლავნა მოტანა
Er wiederholt die Sätze laut. – ის ხმაშიდღია ამეორებს წინადადებებს.

Er hat sich den Pokal wiedergeholt. – მან თავის დაიბრუნა.

არსებობს ზმნები, რომლებიც სუბტადაც იუღლებიან და ძლიერ-
 ჯაღც. ისინი შესაბამისად განსხვავებული მნიშვნელობის არიან.
 ეს ზმნები ერთგვარ თომინებებს წარმოადგენენ მათ შორის:

1. **schaffen-schaffte-geschafft-კეთება**

Heute haben wir viel geschafft. – დღეს ხუენ ბევრი რამ ვავაკეთეთ.

schaffen-schuf-geschaffen-შექმნა

Goethe hat viele Werke geschaffen. – გოეთემ მრავალი ნაწარმოები შექმნა.

2. **erschrecken-erschreckte-erschreckt-დაშინება**

Der Hund erschreckte das Kind. – ძაღლიმა ბავშვი შეაშინა.

erschrecken-erschrak-erschrocken-დაშინება

Das Kind erschrak vor dem Kind. – ბავშვს ძაღლის შეკეშნდა.

3. **bewegen-bewegte-bewegt-განძრევა**

Der Wind bewegte die Gardinen. – ქარი აძრევდა ფარდებს.

bewegen-bewog-bewogen-დაყოლიება

Der Arzt bewog mich zu einer Kur. – ექიმმა დამყოლია მე ბევრნაღობაზე.

4. **schmelzen-schmelzte-geschmolzt-გაღნობა**

Die Oma schmelzt die Butter. – ბებო აღნობს კარაქს.

schmelzen-schmolz-geschmolzen-ღნობა

Der Schnee schmilzt in der Sonne. – თოვლი მზეზე ღნება.

5. wiegen-wiegte-gewiegt-რწევვა

Der Vater wiegte den Sohn in den Schlaf. - მამამ რწევვით ჩააძინა ვაჟი

wiegen-wog-gewogen-აწონა

Das Brot wog 2 Kilo. - ბურთი 2 კილოს იწონდა.

სავარჯიშოები

1. გამოცაყით ზმნის ფუძე:
  - spielen, kommen, handeln, schreiben, arbeiten, sammeln, bauen, zeichnen, sehen, basteln, machen, helfen, lächeln
2. აწარმოეთ შექმევი ზმნების ძირითადი ფორმები:
  - ა) machen, turnen, wohnen, reisen suchen legen, stellen;
  - ბ) fahren (u,a), bleiben (ie, ie), lesen (a, e), geben (a,e), liegen (a, e), schreiben (ie, ie), schlafen (ie, a), finden (a,u);
  - გ) verteidigen, gewinnen (a,o), bekommen (a,o), verbessern, zerstören, verlieren (o,o), demonstrieren, marschieren;
  - დ) ablösen, abschreiben (ie,ie), abreisen, angreifen (i,i), anrufen (ie,u), vorstellen, vorkommen (a,o);
  - ე) melden, zeichnen, öffnen, antworten, begegnen, vorbereiten, ordnen.
3. აწარმოეთ ზმნებისაგან ძირითადი ფორმები და აღნიშნეთ, რომელ უღლებას განეკუთვნებიან ისინი:
  - ა) fragen, sitzen, laufen, antworten, schreiben, lesen, fangen, finden, sehen, rufen, schreien, lieben;
  - ბ) fahren, reiten, denken, nennen, gehen, schlafen, trennen, essen, trinken, stehen, graben, graben.
  - გ) sein, singen, baden, springen, nehmen, fallen, machen, bringen, werden, haben, lachen

ზმნის დრო

დროის ფორმების წარმოება თხრობით კილოში

Die Zeit

Bildung der Zeitformen des Verbs im Indikativ

თხრობითი კილოთი გადმოიცემა მოქმედება ან მდგომარეობა, რომელიც რეალურად ხდება აწმყთში, ნამდვილად მოხდა წარსულში ან აუცილებლად მოხდება მომავალში.

გერმანულ ენაში ზმნის სამი დრო გამოიხატება ექვსი დროის

ფორმით. ისინი გამოხატავენ საგნის მოქმედების ან მდგომარეობის
 დამოკიდებულებას საუბრის მომენტთან:

1. აწყო (die Gegenwart) – das **Präsens** (ახლანდელი დრო)
Er liest ein Buch. – ის კითხულობს წიგნს. (Präs.)
2. წარსული (die Vergangenheit) – das **Präteritum** (ნამყო თხრობითი)
 das **Perfekt** (ნამყო სხაუბრო)
 das **Plusquamperfekt** (ნამყო წინარე)
Er las ein Buch. – ის კითხულობდა წიგნს. (Prät.)
Er hat ein Buch gelesen. – მან წააკითხა წიგნი. (Perf.)
Er hatte ein Buch gelesen. – მას წიგნი წაკითხული ჰქონდა.
 (Plusquamperf.)
3. მომავალი (die Zukunft) – das **Futurum I** (მყოფადი)
 das **Futurum II** (მყოფადი II)
Er wird ein Buch lesen. – იგი წააკითხავს წიგნს. (Futurum I)
Er wird es gelesen haben. – იგი მას წაკითხული ექნება.
 (Futurum II)

ექვსივე დროის ფორმა, როგორც მოქმედებით (das Aktiv) ასევე
 ვნებლით გვარში (das Passiv), ზმნის ძირითადი ფორმებით იწარმოება.

Präsens-ი და **Präteritum-ი** მარტივი დროის ფორმებია. ისინი
 მს.ლოდ საუღლებელი ზმნით იწარმოება.

Perfekt-ი, **Plusquamperfekt-ი** და **Futurum-ები** კი რთული დროის
 ფორმებია. მათ საწარმოებლად საუღლებელ ზმნებს დამხმარე
 ზმნები ესაჭიროებათ.

ზმნის პირი და რიცხვი

Person und Zahl des Verbs

გერმანულ ენაში ზმნა უღლებისას გამოხატავს სამი პირის
 მოქმედებას ან მდგომარეობას, როგორც მხოლოდით, ასევე მრავ-
 ლობით რიცხვში.

1. პირი (1. Person) – ძოღაპარაკე პირი
2. პირი (2. Person) – ვისაც ელაპარაკებიან
3. პირი (3. Person) – ვისზეც ლაპარაკობენ

სამივე პირს აქვს მხოლოდითი რიცხვის (ერთი საგანი/პირთვ-

ნება) და მრავლობითი რიცხვის (ორი ან მეტი საგანი/პირი) ფორმები.

არსებობს აგრეთვე თავაზიანი მიმართვის ფორმა მხოლოდითი და მრავლობითი რიცხვის II პირისადმი, რომელსაც მრავლობითი რიცხვის III პირის ფორმა აქვს.

მესამე პირს მხოლოდით რიცხვში აქვს საპი სქესი, მრავლობით რიცხვში სქესი არ ჩანს.

ზმნის პირი პირს ნაცვალსახელებით გამოიხატება.

მხოლ. რიცხვი	მრავლ. რიცხვი
Singular	Plural
1. პირი - ich - მე	wir - ჩვენ
2. პირი - du/Sie - შენ/თქვენ	ihr/Sie - თქვენ/თქვენ
3. პირი - er / sie / es -ის	sie - ისინი

ზმნის უღლება

Konjugation des Verbs

ზმნა ერთადერთი შეტყვევების ნაწილია, რომელიც თუღლებს. იგი წინადადებაში, როგორც წესი, შემასმენლის როლს ასრულებს.

ახლანდელი დრო

Präsens

ზმნა Präsens-ში, გამოხატავს საგნის მოქმედებას ან მდგომარეობას, რომელიც აწმყო დროში, საუბროს მომენტში ხდება. ზმნის Präsens-ით შესაძლებელია მოშაყალი დროის გამოხატვა, წინადადებაში სათანადო დროის გარემოების არსებობის შემთხვევაში.

Ich lese das Buch. - მე ვკითხულობ წიგნს.

Ich lese das Buch morgen. - მე წიგნს ხვალ წავკითხავ.

Präsens-ი იწარმოება ზმნის Infinitiv-ის ფუძეზე პირის ნიშნების დართვით:

Präsens = Invinitiv-ის ფუძეს + პირის ნიშანი

Infinitiv-ის ფუძეს მივიღებთ თუ ზმნის Infinitiv-ს ჩამოვაშორებთ -n ან -en დაბოლოებას:

mach-en, komm-en, wohn-en, schreib-en

უღლებიას ზმნა ფუძეზე დაირთავს შემდეგ პირის ნიშნებს	
Singular	Plural
1. Person - ich — e	wir — en
2. Person - du — (e)st	ihr — (e)t
Sie — en	Sie — en
3. Person - er — (e)t	sie — en

ყველა სუსტი ზმნა და უმეტესი ძლიერი ზმნები Präsens-ს აწარმოებენ შემდეგი ნიშნის მსხველით:

Singular			
ich mach-e	wohn-e	schreib-e	komm-e.
du mach-st	wohn-st	schreib-st	komm-st
er/sie/es mach-t	wohn-t	schreib-t	komm-t
Plural			
wir mach-en	wohn-en	schreib-en	komm-en
ihr mach-t	wohn-t	schreib-t	komm-t
sie mach-en	wohn-en	schreib-en	komm-en

თუ ზმნის ფუძე ბოლოვდება: -d, -t, -dm, -tm, -gn, -du, -chn, -ckn, -ffn-ით, მაშინ მხოლოდითი რიცხვის II და III პირში და მრავლობითი რიცხვის II პირში ზმნის ფუძესა და პირის ნიშანს შორის ჩადგება -e- სმოვანი.

ასეთი ზმნებია: *reden, warten, widmen, atmen, leugnen, ordnen, zeichnen, trocknen, öffnen* და სხვა.

Singular		Plural	
ich arbeit-e	zeichn-e	wir arbeit-en	zeichn-en
du arbeit-e-st	zeichn-e-st	ihr arbeit-e-t	zeichn-e-t
er arbeit-e-t	zeichn-e-t	sie arbeit-en	zeichn-en

ზმნები რომლებიც ბოლოვდებიან -ern ან -eln-ზე, Präsens-ში მხოლოდითი რიცხვის I პირში -e- სმოვანს კარგავენ ან ინარჩუნებენ, ხოლო მრავლობითი რიცხვის I და III პირში დაირთავენ -n-ს.

ასეთი ზმნებია: *sammeln, rudern, wandern, zittern, klingeln, bum-meln* და სხვა.

Singular		Plural	
ich sammel-e	wander-e	wir sammel-n	wander-n
du sammel-st	wander-st	ihr sammel-t	wander-t
er sammel-t	wander-t	sie sammel-n	wander-n

ზმნები, რომელთა ფუძე ბოლოვდება -s, -ss, -n, -z, -tz-ზე
 ის მსოფლიოთი რიცხვის II პირში -st-ს ნაცვლად დაერთავენ
 -t დაბოლოებას.

ასეთი ზმნებია: *reisen, essen, heißen, mieren, sitzen* და სხვა.

Singular		Plural	
ich reis-e	sitz-e	wir reis-en	sitz-en
du reis-t	sitz-t	ihr reis-t	sitz-t
er reis-t	sitz-t	sie reis-en	sitz-en

ძლიერი ზმნების უმეტესობა, რომლებსაც ფუძეში აქვთ -e-
 სმოვანი, Präsens-ის მსოფლიოთი რიცხვის II და III პირში მას
 შეიცვლიან i ან ie სმოვანით (მოკლე ან გრძელი).

ასეთი ზმნებია: *sprechen, nehmen, geben, sehen, essen, helfen, ver-
 gessen, werfen, treten, sterben, befehlen, empfehlen, geschehen* და სხვა.

sprechen - sprach - gesprochen - ლაპარაკი
sehen - sah - gesehen - ხედავა, ყურება
nehmen - nahm - genommen - აღება

Singular			Plural		
ich sprech-e	seh-e	nehm-e	wir sprech-en	seh-en	nehm-en
du sprich-st	sieh-st	nimm-st	ihr spech-t	seh-t	nehm-t
er sprich-t	sieh-t	nimm-t	sie sprech-en	seh-en	nehm-en

ძლიერი ზმნები, რომლებსაც ფუძეში აქვთ -a- სმოვანი ან -au-
 დიფთონგი Präsens-ის მსოფლიოთი რიცხვის II და III პირში
 მას შეიცვლიან -ä-ით.

ასეთი ზმნებია: *fahren, tragen, fallen, fangen, saugen* და სხვა.

fahren - fuhr - gefahren - მკზავრობა
laufen - lief - gelaufen - სიარული

Singular		Plural	
ich fahr-e	lauf-e	wir fahr-en	lauf-en
du fähr-st	läuf-st	ihr fahr-t	lauf-t
er fährt	läuf-t	sie fahr-en	lauf-en

ზნა *stoßen* კი მიიღებს -ö-ს.

stoßen - stieß - gestoßen

Sing.	Plur.
ich stoß-e	wir stoß-en
du stoß-t	ihr stoß-t
er stoß-t	sie stoß-en

ვაშინაკლისა ძლიერა ზმნა schaffen, რომელიც უღლებსა
ფუძისეულ ზმოვანს არ იცვლის.

schaffen – schuf – geschaffen

Sing.

Plur.

ich schaff-e
du schaff-st
er schaff-t

wir schaff-en
ihr schaff-t
sie schaff-en

თავსართმოცილებად ზმნებს უღლებსას თავსართები სცილდე-
ბათ და მარტივ გაფრცობილ წინადადებაში ბოლო ადგილს იკავებენ.
aufräumen – räumte auf – aufgeräumt

Singular

Plural

ich räume auf
du räumst auf
er räumt auf

wir räumen auf
ihr räumt auf
sie räumen auf

Ich räume die Wohnung auf. – ძე ვაღავებ მანს.

დაძმარე ზმნები haben, sein და werden Präsens-ში შექმდენაი-
რად იუღლება:

Singular

Plural

ich habe bin werde
du hast bist wirst
er hat ist wird

wir haben sind werden
ihr habt seid werdet
sie haben sind werden

სავარჯიშოები

1. ჩახუთ ფრენხილებში მოცემული ზმნები Präsens-ში:

1. Ich (turnen) täglich. *დასრულებულია*
2. Er (gehen) nach Hause. *geht*
3. Sie (stehen) am Fenster. *stehen (თან)*
4. Wir (schreiben) einen Brief. *schreiben (თან)*
5. Ihr (antworten) auf meine Frage. *antwortet.*
6. Es (zeichnen) gut. *zeichnet.*
7. Wo (sitzen) du gewöhnlich? *სადა*
8. Er (öffnen) das Fenster. *öffnet (თან)*
9. Er (begegnen) seinem Freund. *begegnet (თან)*
10. Sie (lesen) nicht richtig. *liest (თან)*
11. Wer (verlassen) das Zimmer? *verlässt (თან)*
12. (reisen) du viel? *reist (თან)*

13. Das Kind (putzen) seine Schuhe. *putzt*
14. Du (essen) den Apfel. *isst*
15. (trinken) ihr morgens Kaffee oder Tee?

2. ჩასვით ფრჩხილებში მოცემული ზმნები Präsens-ში:

1. Ich (haben) heute zweimal Deutsch. *habe*
2. Er (haben) keine Fehler. *hat*
3. Wir (haben) heute frei. *haben*
4. Das Kind (haben) keine Eltern. *hat*
5. Wer (haben) noch Fragen? *haben*
6. Er (sein) heute zu Hause. *ist*
7. (Sein) er jetzt hier? *ist*
8. Wo (sein) dein Heft? *sind*
9. Ich (werden) bald Arzt. *werde*
10. Er (werden) Flieger. *wird*

3. ჩასვით ხაჭონო მინის ნაცვალსახელი:

1. Wohin gehst du heute nach dem Unterricht? *Ich gehe...*
2. ... mache die Hausaufgaben immer lange.
3. Freunde, ... arbeitet nicht besonders fleißig!
4. ... wiederholt gründlich alle Regeln.
5. Im Sommer baden .... am Fluß.
6. Frau Becker, ... bringen Ihre Tasche nach Hause.
7. ... verstehst in der Mathematik nichts.
8. Herr Fischer, ... schreiben dieses Wort nicht richtig.

4. ჩასვით ფრჩხილებში მოცემული ზმნები Präsens-ში:

1. (aufhören) das Sprechen, der Film (anfangen)! *hört auf*
2. Man (zuhören) ihm immer aufmerksam. *hört zu*
3. (einnehmen) Sie diese Medizin! *nehmen*
4. Der Vater (fortlegen) die Zeitung und (aufstehen). *legt*
5. Die Katze (hinausspringen) aus dem Fenster auf die Straße. *springt*
6. Die Eltern arbeiten viel im Garten, ich (mitmachen) immer. *mach mit*
7. Wolfgang, (herkommen) bitte! *kommt*
8. Der Arzt (vorschreiben) dem Kranken Hustensaft.
9. Aile (abschreiben) die Vokabeln von der Tafel.
10. Es zieht und ich (zumachen) das Fenster. *schließt*

ნამყო თხრობითი

Präteritum

ზმნის Präteritum-ი ძირითადად გამოიყენება წარსულში მომხდარი ამბავის თანმიმდევრულად გადმოცემისათვის, მისათხრობად. მისთვის დამახასიათებელია წარსულში მიმდინარე დაუსრულებელი მოქმედების ან მდგომარეობის აღნიშვნა.

Ich las das Buch. - მე წიგნს ვკითხულობდი.

Ich lag im Bett. - მე ხაწილში ვიწექი.

ზმნა რომ ვაუღლოთ Präteritum-ში მის მეორე ძირითად ფორმას უნდა დავეურთოთ პირის ნიშნები.

Präteritum = Präteritum-ის ფუძეს + პირის ნიშნები
მხოლოდითი რიცხვის I და III პირში ზმნები პირის ნიშნებს არ დაერთავენ.

სუბიექტი ზმნა

wohnen - *wohnte* - *gewohnt*

Sing.

Plur.

ich *wohnte* wir *wohnte-n*

du *wohnte-st* ihr *wohnte-t*

er *wohnte* sie *wohnte-n*

ძლიერი ზმნა

geben - *gab* - *gegeben*

Sing.

Plur.

ich *gab* wir *gab-en*

du *gab-st* ihr *gab-t*

er *gab* sie *gab-en*

მოცილებად თავსართიან ზმნებს Präteritum-ში თავსართი სცილდება და წინადადების ბოლოში დგება ისევე, როგორც Präsens-ში.

ankommen - *kam an* - *angekommen*

Singular

Plural

ich *kam an*

wir *kamen an*

du *kamst an*

ihr *kamt an*

er *kam an*

sie *kamen an*

Der Zug *kam* um 2 Uhr *an*. - პატარბეული 2 საათზე ჩამოვიდა.

დამხმარე ზმნები Präteritum-ში ასე იუღლები:

haben - *hatte* - *gehabt*

sein - *war* - *gewesen*

werden - *wurde* - *geworden*

Singular

Plural

ich *hatte* wir *hatten*

du *hattest* ihr *hattet*

er *hatte* sie *hatten*

wurde

wurdest

wurde

waren

wart

waren

wurden

wurden

საგარჯიშოები

1. ჩასვით ზმნები Präteritum-ში:

1. Der Junge (lernen) nicht besonders gut. *lernte*
2. Er (besuchen) den Kindergarten nur zwei Jahre. *besuchte*
3. Zum Geburtstag (schenken) man Klaus viele Geschenke. *schenkte*
4. Die Großeltern (gratulieren) uns zum Geburtstag und (wünschen) alles Gute. *gratulierten*
5. Mein Freund (übersetzen) das Gedicht am besten. *übersetzte*
6. Wo (sich erholen) du in den Winterferien? *erholte* *sich*
7. Am Sonntag (arbeiten) meine Eltern im Hof und ich (mitmachen).
8. Er (erzählen) sehr interessant, alle (zuhören) ihm gerne.

2. ჩასვით ზმნები Präteritum-ში:

1. In der Stadt Weimar (leben) und (wirken) der große Goethe. *lebte* *wirkte*
2. Der Sommer (sein) zu Ende und die Vögel (fliegen) nach Süden. *war* *flogen*
3. Ich (haben) kein Geld und (sitzen) zu Hause. *hatte* *sah*
4. Der Herbst (kommen) und es (werden) kälter. *kam* *wurde*
5. Er (wissen) nicht alles. *wusste*
6. Ich (kennen) ihn sehr gut. *kamnte*
7. Alle (fahren) im Sommer aufs Land. *fuhren*
8. Anna (sprechen) über ihre Reise. *sprach*
9. Er (arbeiten) im Büro. *arbeitete*
10. Sie (zeichnen) den Plan. *zeichneten*
11. Sie (zurückkehren) nach Hause um 20 Uhr. *zurückkehrten*
12. Der Zug nach Bonn (abfahren) in 15 Minuten. *abfuhrte*
13. Er (werden) Chemiker. *wurde*
14. Meine Eltern (sein) nicht von hier. *war*

ნამყო სასაუბრო

Perfekt

ზმნის Perfekt-ი გვხვდება ზემოთმეტყველებაში, დასვლაში, მოკლე სახის ინფორმაციაში. იგი გამოიყენება წარსულში დასრულებული მოქმედების ან მდგომარეობის გადმოსაცემად, რომლის შედეგაც ხასუნჯა და ზოგჯერ Präsens-ში მოძიანარე სხვა მოვლენებთან არის მიმართებაში.

Warum bist du nach Hause gegangen? - რატომ წახვედი სახლში?

Ich habe ein Buch gekauft. - მე ვიყიდე წიგნი.

Es hat geregnet. - იწვიდა.

Ich habe ein Brötchen gekauft und esse es. -

მე ვუყიდე ბრუნდი და მივისრობე.

Perfekt-ი აწარმოებს საუფლებელი ზმნის Partizip-II-ით და დამხმარე ზმნების sein-ის ან haben-ის Präsens-ით.

Perfekt = sein/haben-ის Präsens-ს + Partizip II

საუფლება მხოლოდ დამხმარე ზმნა, ხოლო საუფლებელი ზმნის Partizip-II უცვლელი რჩება და მარტივი წინადადების ბოლოში დგას.

lesen - las - gelesen
Singular
ich habe gelesen / gefragt
du hast gelesen / gefragt
er hat gelesen / gefragt

fragen - fragte - gefragt
Plural
wir haben gelesen / gefragt
ihr habt gelesen / gefragt
sie haben gelesen / gefragt

kommen - kam - gekommen
Singular
ich bin gekommen / gereist
du bist gekommen / gereist
er ist gekommen / gereist

reisen - reiste - gereist
Plural
wir sind gekommen / gereist
ihr seid gekommen / gereist
sie sind gekommen / gereist

დამხმარე ზმნა haben-ით აწარმოებენ Perfekt-ს:

1. ყველა გარდამავალი ზმნა - nehmen, sagen, schreiben, lesen და ა. შ.

Er hat einen Brief geschrieben. - მან წერილი დაწერა.

2. უკუქცევითი ზმნები - sich kämmen, sich erholen, sich anziehen და ა. შ.

Ich habe mich gut erholt. - მე კარგად დავისვენე.

3. მოვალური ზმნები - wollen, sollen, müssen და ა. შ.

Ich habe es gewollt. - მე ეს მინდოდა.

4. გარდაუვალი ზმნები, რომლებიც საგნის უძრავობას, სტატიკურ მდგომარეობას გამოხატავენ - liegen, stehen, arbeiten, schlafen და ა. შ.

Ich habe heute lange geschlafen. - მე დღეს დიდი ხანს ვიძინე.

5. **haben-ით** აწარმოებენ Perfekts-ს მოძრაობის აღმსარებელი დაუვალაი ზმნებიც, თუ მათ მიერ გამოხატული მოქმედებას ობიექტი -

Er hat den Wagen gefahren. - მან წაიყვანა მანქანა.

6. უბირო ზმნები - *regnen, schneien, donnern, blitzen* და ა. შ.

Es hat gestern stark geregnet. - გუშინ ძლიერ იყვირა.

7. ზმნა **haben-ი** -

Sing.		Plur.	
ich	habe gehabt	wir	haben gehabt
du	hast gehabt	ihr	habt gehabt
er	hat gehabt	sie	haben gehabt

დამსმარე ზმნა **sein-ით** აწარმოებენ Perfekt-ს:

1. გარდაუვალაი ზმნები, რომლებიც საგნის სივრცეში გადაადგილებას გამოხატავენ - *gehen, kommen, fahren, laufen, reisen, fliegen, schwimmen* და ა. შ.

Er ist nach Hause gegangen. - ის სახლში წავიდა.

2. გარდაუვალაი ზმნები, რომლებიც მდგომარეობის შეცვლას გამოხატავენ - *aufstehen, erwachen, einschlafen, sterben* და ა. შ.

Ich bin eingeschlafen. - მე ჩავიძინე.

3. დამსმარე ზმნები - **sein** და **werden**

Singular		Plural	
ich	bin gewesen geworden	wir	sind gewesen geworden
du	bist gewesen geworden	ihr	seid gewesen geworden
sie	ist gewesen geworden	sie	sind gewesen geworden

Ich bin gestern dort gewesen. - მე გუშინ იქ ვიყავი.

Sie ist bald müde geworden. - ის მალე დაიღალა.

4. ზმნები - **bleiben, begegnen, geschehen, gelingen, passieren** და სხვა.

Was ist geschehen? - რა მოხდა?

Ich bin meinem Freund begegnet. - მე ჩემს მეგობარს შევხვდი.

სავარჯიშოები

- გადაიყვანეთ შემდეგი წინადადებები - Perfekt-ში:
  1. Ich kaufe mir einen Pullover.
  2. Das Kind wacht auf.

3. Die Ferien beginnen.
4. Wann steht er auf?
5. Bringst du mein Buch?
6. Wir essen dreimal am Tage.
7. Mein Bruder fährt nach Berlin.
2. აწარმოეთ Perfekt-ი სწორად შეარჩიეთ haben და sein:
  1. Die Mutter ~~hat~~ dem Kind einen Ball gekauft.
  2. Wir ~~bin~~ zur Party pünktlich gekommen.
  3. Sie ~~habe~~ sich zur Prüfung gut vorbereitet.
  4. Im Sommer ... die Kinder viel gebadet und ~~ist~~ Fahrrad gefahren.
  5. Heini ~~ist~~ sich gewaschen und ~~ist~~ zum Freund gegangen.
  6. ~~Wist~~ du davon wirklich nicht gewußt?
  7. Ich ~~bin~~ krank gewesen, ~~habe~~ Fieber gehabt.
  8. Mein Onkel ~~ist~~ mit dem Zug gefahren, er ~~ist~~ die Fahrkarten im voraus besorgt.

ნამყო წინარე

Plusquamperfekt

ზმნის Plusquamperfekt-ი გამოიყენება წარსულში შესრულებული მოქმედების აღსანიშნავად, რომელიც უკვე დასრულებული იყო, ვიდრე მეორე მოქმედება დაიწყებოდა წარსულშივე. მეორე მოქმედება ზმნის Präteritum-ით გამოიხატება.

Der Zug war schon abgefahren, als ich zum Bahnhof kam. –

მატარებელი უკვე წახული იყო, როცა მე სადგურში მივედი.

Plusquamperfekt-ი იწარმოება დაამხმარე ზმნების sein-ისა და haben-ის Präteritum-ის და საუღლებელი ზმნის Partizip-II-ის შემკვობით.

Plusquamperfekt = haben/sein(Prät.) + Partizip II

დაამხმარე ზმნები იუღლება, ხოლო საუღლებელი ზმნის Partizip-II უცვლელი რჩება და წინადადების ბოლოში დგას.

Singular

Plural

ich hatte	gelesen	gefragt	wir hatten	gelesen	gefragt
du hattest	gelesen	gefragt	ihr hattet	gelesen	gefragt
er hatte	gelesen	gefragt	sie hatten	gelesen	gefragt

Singular

Plural

ich war gekommen	geist	wir waren gekommen	geist
du warst gekommen	geist	ihr wart gekommen	geist
er war gekommen	geist	sie waren gekommen	geist

Plusquamperfekt-ის წარმოებისას დამხმარე ზმნების შერჩევას

წესი იყვება, რაც Perfekt-ის წარმოების დროს.

დამხმარე ზმნები Plusquamperfekt-ს ასე აწარმოებენ:

Singular

Plural

ich hatte gehabt	wir hatten gehabt
du hattest gehabt	ihr hattet gehabt
er hatte gehabt	sie hatten gehabt

ich war gewesen /geworden	wir waren gewesen /geworden
du warst gewesen /geworden	ihr wart gewesen /geworden
er war gewesen /geworden	sie waren gewesen /geworden

სავარჯიშოები

- ჩახვით ხათანადოდ haben ან sein Präteritum-ში:
  - Nachdem ich gefrühstückt ^{hatte} ging ich in die Schule.
  - Hans war zu Hause, er ^{ist} nicht nach Leipzig gefahren.
  - Wir gaben dem Lehrer die Hefte ab, nachdem wir alle Fehler verbessert ^{hätten}.
  - Die Kinder waren müde, sie ^{sind} im Garten gearbeitet.
  - Sie ^{waren} zwei Tage in Berlin gewesen, dann flog sie nach München ab.
  - Es wurde auf der Straße naß und kalt, weil es geregnet ^{hatte}.
- ჩახვით ფრინხილებში მოცემული ზმნები Plusquamperfekt-ში:
  - Meine Freunde (schreiben) die Arbeit schon, aber ich war noch nicht fertig. ^{war geschrieben}
  - Als ich nach Hause kam, (gehen) die Mutter zur Arbeit. ^{war gegangen}
  - Mein Onkel (zurückkehren) aus Deutschland und kam heute zu uns.
  - Er (anziehen) den Mantel und ging auf die Straße.
  - Ich (verloren) meinen Kuli und kaufte einen anderen.
  - Der Zug (ankommen) pünktlich ich holte meinen Vater vom Bahnhof ab.
  - Die Eltern (schenken) mir zum Geburtstag das Fahrrad, ich war glücklich.
  - Ich (warten) auf ihn lange, aber er kam leider nicht.
- გადაიყვანეთ წინადადებები წარსული დროის სამივე ფორმაში:

1. Mein Bruder steht früh auf, bringt sich in Ordnung und frühstückt schnell.
2. Ich beende diese schwere Arbeit am Morgen.
3. Es ist kalt.
4. Es wird wärmer.
5. Er hat einen Hund.
6. Wann kommt der Zug an?
7. Er wäscht sich gründlich.
8. Es regnet stark.
9. Ich warte hier auf den Bus.

მყოფადი-I

Futurum-I

ზმნის Futurum I იხმარება იმ მოქმედების ან მდგომარეობის აღსანიშნავად, რომელიც მომავალში რეალურად უნდა შესრულდეს.

Futurum-I იწარმოება დამხმარე ზმნის werden-ის Präsens-ითა ხუთელებელი ზმნის Infinitiv I-ით.

Futurum I = werden (Präs.) + Infinitiv I

დამხმარე ზმნა იუღლება, ხუთელებელი ზმნის Infinitiv I-ი კი უცვლელი რჩება და წინადადების ბოლოში დგას.

Singular

Plural

ich werde	lesen	fragen	wir werden	lesen	fragen
du wirst	lesen	fragen	ihr werdet	lesen	fragen
er wird	lesen	fragen	sie werden	lesen	fragen

დამხმარე ზმნები Futurum-ს ასე იწარმოებენ:

Singular

Plural

ich werde	sein	/haben	/werden	wir werden	sein	/haben	/werden
du wirst	sein	/haben	/werden	ihr werdet	sein	/haben	/werden
er wird	sein	/haben	/werden	sie werden	sein	/haben	/werden

სავარჯიშოები

1. ჩსხუთი ფრწხილებში მოცემული ზმნები Futurum I-ში:

1. Es wird was .... (sich ändern).
2. Wir gehen heute ins Konzert .... (gehen).
3. Ich lese die Zeitung .... (lesen).

4. Sie ... acht Stunden ... (schlafen).
5. Wie ... das Wetter morgen .... (sein).
6. Das Kind ... keine Fehler .... (haben)
7. Ihr ... euch sehr auf den Urlaub .... (freuen).
8. Er ... sein Wort .... (halten).
9. Ich ... Ihnen keinen Pfennig .... (geben).

2. გადაიყვანეთ მოცემული ზმნები Futurum I-ში:

1. Wann ist die letzte-Prüfung?
2. Wann beginnen die Ferien?
3. Wie verbringst du die Ferien?
4. Fährst du morgen auch mit?
5. Badest du im Sommer?
6. Wie lange bleibst du dort?
7. Wann kommst du zurück?

wirst bringen
wirst fahrst
wirst badest
wirst bleibe
wirst komme

მეთოდი-II

Futurum-II

ზმნის Futurum II იხმარება მომავალ დროში საგარეოდოდ შესრულებული, დასრულებული მოქმედების აღსანიშნავად, რომელსაც მოხდევს სხვა მოქმედება. მეორე მოქმედება Futurum I-ით ან Präsens-ით გამოიხატება.

Futurum-II იწარმოება დამხმარე ზმნის werden-ის Präsens-ითა და საუღლებელი ზმნის Infinitiv-II-ით.

Futurum II = werden (Präs.) + Infinitiv II

დამხმარე ზმნა იცვლება, სილო საუღლებელი ზმნის Infinitiv-II უცვლელი რჩება და მარტივი წინადადების ბოლოში დგას. Infinitiv II იწარმოება საუღლებელი ზმნის Partizip II-ითა და დამხმარე ზმნებით haben ან sein.

Infinitiv I - Infinitiv II

lesen - gelesen haben

kommen - gekommen sein

	Singular		Plural	
ich	werde	gelesen	haben	wir werden gelesen haben
du	wirst	gelesen	haben	ihr werdet gelesen haben
sie	werden	gelesen	haben	sie werden gelesen haben

	Singular	Plural
ich werde	gekommen sein	wir werden gekommen sein
du wirst	gekommen sein	ihr werdet gekommen sein
er wird	gekommen sein	sie werden gekommen sein

საკვარჯიშო

- ჩასვით ფრწხილებში მოცემული ზმნები Futurum II - ში:
  - Der Verbrecher .... schon .... (verhaften).
  - Sie .... inzwischen .... (sich versöhnen).
  - Unsere Mannschaft .... bald .... (siegen).
  - Die Kinder .... vor dem Schlafengehen die Hände .... (sich waschen).
  - Sie .... ein neues Haus .... (bauen).

მოდალური ზმნები

Die Modalverben

მოდალური ზმნა ვაპოხნატავს არა მოქმედებას ან მდგომარეობას, არამედ მოქმედი პირის დამოკიდებულებას ზმნით გამოხატული მოქმედებისადმი. იგი მოქმედების გამომხატველი ზმნის Infinitiv-თან ერთად აწარმოებს რთულ ზმნურ შემასმენელს. ასეთ შემასმენელში იწოდება მოდალური ზმნა და წინადადებაში მეორე ადგილს იკავებს, ხოლო ძირითადი ზმნის Infinitiv-ი არ იცვლება და წინადადების ბოლოში დგას.

Ich will ein Buch kaufen. — მე წიგნს ვიყვან მხერს.

გუნმანულ ენაში 6 მოდალური ზმნაა. თითოეულ მათგანს აქვს თავისი ძირითადი მნაშენელობა.

müssen — აუცილებლობა, საჭიროება, ვალდებულება

Vor dem Essen muß man sich die Hände waschen. — ჭამის წინ ხელები უნდა დაიბანოთ.

Ich muß den Text lesen. — ტექსტი უნდა წაიკითხოთ.

sollen — გარეგანი აუცილებლობა, დავალეება, ბრძანება, მოწოდება

Ich soll viel Obst essen, hat der Arzt gesagt. — ექიმმა მიბრძანა ბევრი ხელი ჭამო.

Du sollst den Text lesen. — ტექსტი უნდა წაიკითხოთ.

wollen – სურვილი, განზრახვა

Ich will Arzt werden. – მინდა ექიმი ვაგხდე.

mögen – თავშეკავებული სურვილი, თავაზიანი თხოვნა

Ich möchte Sie sehen. – თქვენი ნახვა მინდოდა.

können – ფაზიკურა, გონებრივი და სულიერა შესაძლებლობა – უნარი

Er kann gut lernen. – მას შეუძლია კარვად სწავლა.

Sie kann nicht gut schwimmen. – მას არ შეუძლია კარვად ცურვა.

dürfen – ნებართვა, უფლებას ქონა

Du darfst gehen. – შეგიძლია წახვიდე.

Im Zimmer darf man nicht rauchen. – ოთახში მოწევა არ შეიძლება.

მოდალური ზმნები უღლებძისას თავისებურებას ამჟღავნებენ:

Präsens-ში ისინი არაწესიერად იუღლებიან, ანუ მხოლოდითი რიცხვის I და III პირში არ დაიერთავენ პირის ნიშანს და ამასთან ყველა ზმნა, გარდა *sollen*-ისა იცვლის ფუძისეულ ნმოვანს. მრავლობით რიცხვში მათ ისევ ფუძისეული ნმოვნება აქვთ და წესის მისეღვით იუღლებიან:

Singular

ich	<u>muss</u>	<u>soll</u>	<u>kann</u>	<u>darf</u>	<u>will</u>	<u>mag</u>
du	musst	sollst	kannst	darfst	willst	magst
er	<u>muss</u>	<u>soll</u>	<u>kann</u>	<u>darf</u>	<u>will</u>	<u>mag</u>

Plural

wir	müssen	sollen	können	dürfen	wollen	mögen
ihr	müsst	sollt	könnt	dürft	wollt	mögt
sie	müssen	sollen	können	dürfen	wollen	mögen

Präteritum-ის მოდალური ზმნები საერთო წესის მისეღვით აწარმოებენ:

Singular

ich	musste	sollte	konnte	durfte	wollte	mochte
du	musstest	solltest	konntest	durftest	wolltest	mochtest
er	musste	sollte	konnte	durfte	wollte	mochte

Plural

wir mussten sollten konnten durften wollten mochten
 ihr musstet solltet konntet durftet wolltet mochtet
 sie mussten sollten konnten durften wollten mochten ^{o 1 A}

Perfect-სა და Plusquamperfect-ს მოდალური ზმნები ღამწმარე ზმნა haben-ით აწარმოებენ.

ჩვეულებრივი ზმნებისაგან განსხვავებით მოდალურ ზმნებს არა აქვთ ბრძანებითი კილო.

მოდალური მნიშვნელობით გამოიყენება აგრეთვე ზმნა lassen, რომელიც ჩვეულებრივი ძლიერი ზმნაა და ნიშნავს „დატოვება“-ს:

lassen – ließ – gelassen

Singular

Plural

ich lasse

wir lassen

du läßt

ihr laßt

er läßt

sie lassen

Die Frau läßt ihre Tasche zu Hause. – ქალი ჩანთას ხანდაშე ტოვებს. როგორც მოდალური ზმნა lassen-ი იხმარება ზმნის Infinitiv-თან ერთად და გამოხატავს ვინმესთვის რაიმე მოქმედების შესრულების უფლების მიცემას ან იძულებას.

Die Frau läßt das Kind in den Hof gehen. – ქალი უშვებს ბავშვს ეზოში. ზმნა wissen Präsens-ში მოდალური ზმნების მსგავსად იუღლება:

wissen – wußte – gewußt

Sing.

Plur.

ich weiß

wir wissen

du weißt

ihr wisst

er weiß

sie wissen

Ich weiß, daß du zu mir kommst. – მე ვიცი, რომ შენ ჩემთან მოხვალ.

სავარჯიშოები

1. ჩასვით წინადადებები ყველა დროის ფორმაში: Präsens & Imperfekt
1. Ich (können) den Text übersetzen. kann konnte
  2. Sie (dürfen) hier baden. dürfen, durften
  3. Er (wissen) alles. weiß
  4. Die Frau (wollen) einkaufen gehen. will, wollte
  5. (sollen) wir den Text lesen? wollen, wollten

6. Du (müssen) liegen. *musst* *musstest*

7. Er (mögen) die Suppe nicht. *mag* *mochte*

2. ჩასვით მოდალური ზმნები შესაბამის პირსა და რიცხვში:

1. Mein Freund (können) Deutsch sprechen. *kann*

2. Du (können) fortgehen. *kannst*

3. Wir (können) dies Buch lesen. *können*

4. Sie (müssen) heute die Arbeit machen. *müssen*

5. Du (dürfen) dieses Buch lesen. *darfst*

6. Er (sollen) hier bleiben. *soll*

7. Ich (können) starke Hitze nicht leiden. *kann*

8. Ich (sollen) um 8 Uhr zu Hause sein. *soll*

9. Wir (dürfen) fortgehen. *dürfen*

10. Das Tier (können) nicht sprechen. *kann*

11. Im Lesesaal (dürfen) man nicht laut sprechen. *darf*

12. Was (wollen) du noch tun? *willst*

უკუქცევითი ზმნები

Reflexive Verben

უკუქცევითი ზმნა გამოხატავს მოქმედებას, რომელიც ქვეყმდება-რიდან მომდინარეობს და მასვე უბრუნდება. ეს მიმართება აღინიშნება ზმნაზე *sich*-ის დართვით, რომელიც ზმნას ანლავს ძირითად ფორმებთან და მსოფლიოთი და მრავლობითი რიცხვის III პირსა და თავაზიან ფორმაში. მსოფლიოთი და მრავლობითი რიცხვის I და II პირში გამოიყენება შესაბამისი პირის ნაცვალსახელის *Akkusativ*-ი:

	Singular		Plural
1. P.	ich – mich		wir – uns
2. P.	du – dich		ihr – euch
		Sie - sich	
3.P.	er/sie/es – sich		sie – sich

არსებობს ორი სახის უკუქცევითი ზმნები:

ნამდვილი უკუქცევითი ზმნები, რომლებიც განუყოფლად არიან დაკავშირებული უკუქცევით ნაცვალსახელ *sich*-თან. ასეთი ზმნებია:

sich beeilen, *sich erholen*, *sich erkälten*, *sich sehnen*, *sich verspäten*,
sich bewerben და ა. შ.

მთხვევებითი უკუქცევითი ზმნები, რომლებიც ნაწარმოებია არიან

გარდამავალი ზმნებისაგან *sich* ნაცვალსახელის დართვით. ასევე
 ზმნებია:

*sich waschen, sich kämmen, sich ausziehen, sich anziehen, sich ver-
 stehen, sich setzen, sich legen, sich stellen, sich bemühen, sich erin-
 nern* და სხვა.

უკუქცევითი ზმნები ძირითად ფორმებს ასე აწარმოებენ:

sich kämmen – *kämmte sich* – *sich gekämmt* – დაეარცხნა(ივარცხნა)

sich anziehen – zog *sich an* – *sich angezogen* – ჩაცმა(იცვამს)

sich bedienen – *bediente sich* – *sich bedient* – თვითმომსახურება

უღლებსას ზმნასთან ერთად იცვლება უკუქცევითი ნაცვალსახე-
 ლიც. კერძოდ მხოლოდითი და მრავლობითი რიცხვის I და II
 პირში. იგი შიილებს პირის ნაცვალსახელის *Akkusativ*-ის ფორმას,
 ხოლო III პირში კი ყოველთვის *sich* დგას:

Singular

Plural

1. P. Ich kämme **mich**.

Wir kämmen **uns**.

2. P. Du kämmt **dich**.

Ihr kämmt **euch**.

Sie kämmen **sich**.

3. P. Er kämmt **sich**.

Sie kämmen **sich**.

Ich kämme mich. – მე ვევარცხნა.

თუ წინადადებაში უკუქცევითი ზმნით გამოსატულ შემახვე-
 ნელს აქვს დამატებაც, მაშინ ნაცვალსახელი *sich* ნაცვლად *Ak-
 kusativ*-ისა ჩადგება *Dativ*-ში:

Singular

Plural

ich – mir

wir – uns

du – dir

ihr – euch

Sie - sich

er/sie/es – sich

sie – sich

ზმნები, რომლებსაც უკუქცევითი ნაცვალსახელი *Dativ*-ში ახლავთ:
sich ansehen, sich anhören, sich vorstellen, sich merken და სხვა.

Ich kämme mir die Haare. – მე ვივარცხნა თავს.

Singular

Plural

Ich kämme **mir** die Haare.

Wir kämmen **uns** die Haare.

Du kämmt **dir** die Haare.

Ihr kämmt **euch** die Haare.

Er kämmt **sich** die Haare.

Sie kämmen **sich** die Haare.

როგორც წესი უკუქცევითი ნაცვალსახელი წინადადებაში შემდეგ დგას. თუ ზმნა რთული დროის ფორმაშია, მაშინ ვითი ნაცვალსახელი დამხმარე ზმნის შემდეგ იქნება.

Er wäscht sich die Haare. Er hat sich die Haare gewaschen.

თუ დამატება ნაცვალსახელით არის გამოსატყული, მაშინ უკუქცევითი ნაცვალსახელი მის შემდეგ დგას.

Er wäscht sie sich.

კითხვით წინადადებაში უკუქცევითი ნაცვალსახელი ქვემდებარის შემდეგ დგას.

Wäschst du dich?

Wäschst du dir die Haare.

დამოკიდებულ წინადადებაში უკუქცევითი ნაცვალსახელი ქვემდებარეს მოსდევს, თუ თეი ნაცვალსახელით არის გამოსატყული. ხოლო თუ ქვემდებარე არსებითი სახელია, მაშინ მის წინ დადგება.

სავარჯიშოები

1. ჩასვით სათანადო უკუქცევითი ნაცვალსახელი:
  1. Ich interessiere .... für bildende Kunst.
  2. Ich kann .... keine Zahlen merken.
  3. Du musst .... bemühen fleißiger zu sein.
  4. Unsere Wohnung befindet .... im fünften Stock.
  5. Ich möchte .... zu diesem Thema äußern.
  6. Das kannst du .... einfach nicht vorstellen.
  7. Die Melodie hört .... gut an.
  8. Ich habe .... gestern ein Konzert angehört.
  9. Du siehst .... eine Fernsehesendung an.
  10. Das Kind freut .... über das Geschenk.
2. ჩასვით უკუქცევითი ზმნები მითითებულ დროის ფორმაში:
  1. Meine Freundin (sich unterhalten) mit der Oma immer Französisch. (Präteritum)
  2. Er steht früh auf, (sich waschen), (sich kämmen), (sich putzen) die Zähne.(Präsens)
  3. Sie (sich verabschieden) von ihren Eltern und (sich beeilen) zum Bahnhof.(Perfekt, Präsens)
  4. Auf dem Bahnhof (sich erkundigen) der Junge nach Abfahrt des Zuges.(Präteritum)
  5. Alle (sich wundern) über seine Geschichte. (Futurum I)

6. Er (sich setzen) auf meinen Platz gesetzt. (Plusquamperfekt)

7. Wir (sich erinnern) an unser Leben. (Perfekt)

8. Die Oper (sich befinden) im Zentrum der Stadt. (Präsens)

გარდამავალი და გარდაუვალი ზმნები

Transitive und intransitive Verben

გარდამავალია ზმნა, თუ მას პირდაპირი დამატება შეეწყობა. დანარჩენი ზმნები გარდაუვალი ზმნებია. პირდაპირი დამატება, ანუ ხაგანი, რომელზეც შემსხმენლის მიერ გამოხატული მოქმედება პირდაპირ გადადის, ყოველთვის **Akkusativ**-ში დგას. ამასთან აუცილებლად წინდებულის გარეშე და პახუნობს კონსტრუქციას - *wen?* ვის? ან *was?* რას?

Der Lehrer fragt den Schüler. – Wen fragt der Lehrer?

მასწავლებელი კითხვას მისწავლეს. – ვის კითხვას მასწავლებელი?

Ich lese einen Brief. – Was liest du?

მე კითხულობ წერილს. – რას კითხულობ შენ?

გარდამავალ ზმნებს შეუძლიათ აწარმოონ ვნებითი გვარი (Passiv), ხოლო გარდაუვალ ზმნებს კი არა.

Aktiv - *Der Lehrer fragt den Schüler.*

Passiv - *Der Schüler wird von dem Lehrer gefragt.*

წინადადებაში გარდამავალი ზმნის მიერ გამოხატული მოქმედება შეიძლება გადადიოდეს ერთდროულად პირდაპირსა (**Akkusativ**-ის) და ობიექტს (**Dativ**-ის) დამატებაზე უწინდებულად.

Ich gebe dem Kind einen Apfel. – მე ვაძლევ ბავშვს აშლს.

გარდაუვალი ზმნები ვერ შეიწყობენ პირდაპირ დამატებას და ვერც **Passiv**-ს აწარმოებენ. ისინი მოათხოვენ დამატებას **Genitiv**-სა და **Dativ**-ში წინდებულთ და უწინდებულად, **Akkusativ**-ში კი მხოლოდ წინდებულთ.

Er ist dem Freund begegnet. – ის შეხვდა მეგობარს.

Ich erinnere mich an meine Kindheit. – მე მახსენდება ჩემი ბავშვობა.

Wir bedürfen eines Rates. – ჩვენ გვჭირდება რჩევა.

ანსებობენ ზმნები, რომლებიც ხან გარდამავალნი არიან, ხან კი გარდაუვალნი.

kochen-kochte-gekocht - ხარშვა, დუღილი, მომზადება (საკმდეში)
Die Mutter kocht die Suppe. - დედა ამზადებს წვნიანს.
Das Wasser kocht. - წყალი დუღს.

baden-badete-gebadet - დაბანა, ზანაობა
Die Mutter badet das Kind. - დედა ბანს ბავშვს.
Das Kind badet im Fluß. - ბავშვი ბანაობს მდინარეში.

fahren-fuhr-gefahren - ტარება, სიარული
Er fährt einen Mercedes. - იგი ატარებს მერსედესს.
Das Auto fährt schnell. - მანქანა სწრაფად დადის.

კურსიული და კაუზატიური ზმნები

Kursive und kausative Verben

კურსიული ზმნებია: **liegen, stehen, sitzen, hängen.** ისინი ძირითად ფორმებს ძლიერად აწარმოებენ და გარდაუვალნი არიან.

- liegen** - lag - **gelegen** - დება(დევს)
- stehen** - stand - **gestanden** - დგომა(დგას)
- sitzen** - saß - **gesessen** - ჯდომა(ზის)
- hängen** - hing - **gehangen** - კიდება(ჰკიდია)

კაუზატიური ზმნებია: **legen, stellen, setzen, hängen.** ისინი ძირითად ფორმებს სუსტად აწარმოებენ და გარდაუვალნი არიან.

- legen** - legte - **gelegt** - დადება(დებს)
- stellen** - stellte - **gestellt** - დადგომა(დგამს)
- setzen** - setzte - **gesetzt** - დაჯენა(აჯენს)
- hängen** - hängte - **gehängt** - დაკიდვა(ჰკიდებს)

კაუზატიური ზმნები
 (გარდაუვალი)

კურსიული ზმნები
 (გარდაუვალი)

Ich lege das Buch auf den Tisch.
 მე ვდებ წიგნს მაგიდაზე.
Ich stelle die Vase auf das Regal.
 მე ვდგამ ლარნაკს თაროზე.
Ich setze das Kind auf den Stuhl.
 მე ვაჯენ ბავშვს სკამზე.
Ich hänge das Bild an die Wand.
 მე ვკიდებ სურათს კედელზე.

Das Buch liegt auf dem Tisch.
 წიგნი დევს მაგიდაზე.
Die Vase steht auf dem Regal.
 ლარნაკი დგას თაროზე.
Das Kind sitzt auf dem Stuhl.
 ბავშვი ზის სკამზე.
Das Bild hängt an der Wand.
 სურათი ჰკიდია კედელზე.

საყარჯიშოები

1. ჩახვით შესაბამისად *stellen* ან *stehen*:
  1. .... das Buch ins Regal!
  2. Das Buch .... im Regal.
  3. Die Mutter .... die Tasse auf den Tisch.
  4. Die Blumen .... auf dem Fensterbrett.
  5. Der Vater .... den Sessel ans Fenster.
  6. Der Sessel .... am Fenster.
  7. Der Stock .... in der Ecke.
  8. .... den Stock in die Ecke!
2. ჩახვით შესაბამისად *liegen* ან *legen*:
  1. Das Kochbuch .... in der Küche.
  2. .... Sie die Zwiebeln in die Pfanne!
  3. Die Schlüssel .... in der Telefonzelle.
  4. Auf dem Kühlschrank .... ein Zettel.
  5. .... Sie das Geld auf den Tisch!
  6. Wo .... das Fernsehprogramm?
  7. Die Frau .... ihr Kleid auf das Bett.
  8. Die Gabel .... links vom Teller.

პირნაკლი ზმნები

Unpersönliche Verben

პირნაკლი(უპირი) ზმნა აღნიშნავს ბუნების მოვლენას ან ადამიანის სუბიექტურ შეგრძნებას. მასთან, როგორც შემასმენელით, ქვეყნებარას როგორ უპირი ნაცვალსახელი *es* ასრულებს, რომელიც არ იბრუნვის და შემასმენელს მხოლოდითი რიცხვის III პირში შეითანსმებს.

Es regnet. - წვიმს.

Es düstet mich. - ძწყურია.

Es tagt. - იენდება.

Es hungert mich. - შხა.

პირნაკლი ზმნები Perfekt-ს აწარმოებენ *haben*-ით.

Es hat geregnet. - იწვიდა.

ბრძანებითი კილო

Der Imperativ

გერმანულ ენაში ბრძანებით კილოს აქვს სამი ფორმა:

მხოლოდითი რიცხვის II პირის — **Komm!**

მრავლობითი რიცხვის II პირის — **Kommt!**

თავაზიანი მძიმართვის ფორმა — **Kommen Sie!**

ბრძანებითი კილოს ფორმები ზმნის **Präsens**-იდან იწარმოება, პირის ნაცვალსასკელის გარეშე. ზმნა პირის ნაცვალსასკელს (Sie) მხოლოდ თავაზიან ფორმაში ინარჩუნებს. იგი ზმნის შექმნა დგას.

მხოლოდითი რიცხვის II პირის ფორმით მძიმართავენ პირს, რომელსაც შენობით ესაუბრებიან:

du fragst — Frag(e)!

მრავლობითი რიცხვის II პირის ფორმით მძიმართავენ ორ ან მეტ პირს, რომელითაც თითოეულს შენობით ესაუბრებიან:

ihr fragt — Fragt!

ზრდილობიანი ფორმით მძიმართავენ ერთ ან რამოდენიმე პირს, რომლებსაც თავაზიანად ესაუბრებიან:

Sie fragen — Fragen Sie!

როცორც წესი სუსტი ზმნები მხოლოდითი რიცხვის II პირში -e- სმოვანსაც დაერთავენ:

du lernst — Lern(e)!

du spielst — Spiel(e)!

ძლიერი ზმნები ფუძისეული -e- სმოვნით მხოლოდითი რიცხვის II პირში -e- სმოვანს არ დაერთავენ:

du liest — Lies!

du sprichst — Sprich!

ძლიერი ზმნები ფუძეში a, o სმოვნებით ან au დიფთონგით, მხოლოდითი რიცხვის II პირში უმლაუტს არ მიიღებენ:

du führst — Fahr!

du läufst — Lauf!

ვარდა ამ სამი ფორმისა, არსებობს კიდევ მრავლობითი რიცხვის II პირის ფორმა, რომელიც ქმედებაში მოსაუბრესაც იართავენ:

wir gehen — Gehen wir!

ბრძანებითი კილოს ეს ფორმა შეიძლება მოდალური გამოსატყოს:

Gehen wir! – Wollen wir gehen!

სავარჯიშო

1. აწარმოეთ Imperativ-ის ეველა ფორმა:
  1. die Aufgaben gut machen
  2. die Wörter nicht so schnell vergessen
  3. nach Hause fahren
  4. richtig antworten
  5. immer deutsch sprechen
  6. noch einmal lesen
  7. die Frage wiederholen
  8. den Dozenten fragen
  9. dem Lehrer das Heft zeigen
  10. den Freund sprechen

ზმნის განუსაზღვრელი ფორმა

Infinitiv des Verbs

გერმანულ ენაში ზმნის ხაწყისი ფორმის Infinitiv-ის ოთხი ფორმა არსებობს. უფრო სშირად იხმარება Infinitiv-I Aktiv-ი და Infinitiv-I Passiv-ი, Infinitiv-II Aktiv-ი და Infinitiv-II Passiv-ი კი იშვიათად. Infinitiv-ის ოთხივე ფორმა აქვს მხოლოდ გარდამავალ ზმნებს. ვარდაუვალ ზმნებს კი ვნებითი ვვარის Infinitiv-ები არა აქვს. Infinitiv-I Aktiv-ი იწარმოება ზმნის ფუძეზე -n ან -en დაბოლოების დართვით:

les-en, wander-n, komm-en, geh-en

Infinitiv-II Aktiv-ი იწარმოება საუღლებელი ზმნის Partizip-II-ისა და დაძმარე ზმნების sein-ის ან haben-ის Infinitiv-ით, რომლითაც ეს ზმნა იუღლება Perfekt-ში.

gelesen haben, gekommen sein

Infinitiv-I Passiv-ი იწარმოება ვარდამავალი ზმნის Partizip-II-ისა და werden-ის Infinitiv-ით.

gelesen werden, -gesehen werden

Infinitiv-II Passiv-ი იწარმოება ვარდამბევილი ზმნის Partizip-II-ისა და *werden-ის* Infinitiv-II-ით.
gelesen worden sein, gesehen worden sein

ზმნის ინფინიტივის სმარების წესი

Gebrauch des Infinitivs

გერმანულ ენაში ზმნის Infinitiv I გვხვდება *zu* ნაწილაკით ან მის გარეშე.

Infinitiv-ი zu-ს გარეშე იხმარება:

1. მოდალურ ზმნებთან:
Ich soll fleißig lernen. – მე ბევრად უნდა ვისწავლო.
Wir wollen ins Theater gehen. – ჩვენ თეატრში ვგინდა წასვლა.
2. Futurum-ში *werden-თან*:
Er wird singen. – ის იძღვრებს.
3. ზმნებთან: *fühlen, heißen, sehen, lassen, lernen, bleiben, gehen, kommen, hören, fahren.*
Er sieht seinen Freund kommen. – ის ხედავს, ამხანაგი მოდის.
Wir lernen deutsch lesen. – ჩვენ ესწავლობთ გერმანულად კითხვას.
4. Infinitiv-ი *zu-ს* გარეშე გვხვდება როგორც ქვემდებარე:
Baden ist gesund. – ცურვა სახარვეებლოა ჯანმრთელობისათვის.

Infinitiv zu ნაწილაკით იხმარება:

1. ზმნებთან: **beginnen, befehlen, beschließen, versprechen, vergessen, versuchen, bitten, bieten, anfangen, pflegen** და ა. შ.
Er beschloß, gut zu lernen. – მან გადაწყვიტა კარვად ესწავლა.
2. **brauchen-ის** შემდეგ, როცა ის გამოიყენება უარყოფა **nicht, kein** ან **nur-თან**:
Ich brauche das nicht zu übersetzen. – არ მჭირდება ამის თარგმნა.
3. ზედსართავ სახელთან, როცა ის Prädikativ-ის როლშია:
Es ist lustig, Blinky zu spielen. – დასუქობიანს თამაში სასიამოვნოა.
Es ist nötig, nach Bonn zu fahren. – ბონში ვამეზადრება საქართვ.
Ich bin froh, Sie zu sehen. – მიხარია თქვენს ნახვა.

4. წოგერო არსებით ხსნელთან:

Ich habe Zeit, dich zu besuchen. – შკაღოა, რომ ვინახულო.

Ich habe die Möglichkeit, zu kommen. – შემიძლია მოხვლა.

Ich habe den Wunsch, zu lernen. – ხწავლობ ხურვადო მაქეს.

ნაწილაკი zu, როგორც წესი Infinitiv-ის წინ დგას, ხოლო თუ ზმნა თავსართმოცილებადია, მაშინ აცა ჩადგება თავსართსა და ფუძეს შორის:

Vergiß nicht, mich anzurufen! – არ დაგავიწყდეს ჩემთვის დარეკვა!

სავარჯიშოები

1. გამოიყენეთ წინადადებებში ზმნის Infinitiv-ი zu ნაწილაკით ან zu ნაწილაკის გარეშე:

1. Mein Freund bat mich, ihm das Buch (geben).
2. Meine Schwester bat mich, sie am Abend (anrufen).
3. Wir beschlossen, in die Berge (fahren).
4. Wir hatten die Absicht, eine Reise zum Meer (unternehmen).
5. Ich habe den Auftrag, einen Vortrag (vorbereiten).
6. Ich habe ihm geholfen, den Text (übersetzen).
7. Wir blieben im Zimmer (arbeiten).
8. Ich sah meinen Freund (kommen).
9. Er geht Brot (kaufen).
10. Wir lernen richtig (schreiben).

2. დამოკიდებული წინადადება შეცვალეთ ინფინიტივური გზუფით:

1. Ich hoffe, daß ich bald genese.
2. Es freut uns, daß wir dich sehen.
3. Es ist besser, daß man das Ende des Gewitters abwartet.
4. Ich sehe, daß ein Kind im Garten spielt.
5. Ich höre, daß die Jugend singt.
6. Ich fühle, daß mir das Blut in den Kopf steigt.

3. შეცვალეთ მოდალური ზმნა haben/sein + zu + Infinitiv-ით:

1. Der Arzt muß seinen Patienten noch einmal besuchen.
2. Man muß das Zimmer vor dem Schlafengehen lüften.
3. Der Auftrag soll noch heute ausgerichtet werden.
4. Die Arbeit muß man heute beenden.

მიძლეობები

Partizipien

მიძლეობა ზმნისაგან ნაწარმოები ფორმაა. იგი Infinitiv-ის მსგავსად ზმნის უბირო ფორმაა, რომელიც შინაწით ზედსართავი სახელის, ან ზმნისაგან მსგავსია. გერმანულ ენაში ორი მიძლეობაა: **Partizip-I** და **Partizip-II**.

Partizip I წინადადებაში შეიძლება იყოს განსაზღვრების ან გარემოების როლში. მიძლეობა, განსაზღვრების როლში, ზედსართავი სახელის ნიშნებს ატარებს, ხოლო გარემოებად გამოყენების შემთხვევაში კი ზმნისაგან:

Ich sah das lachende Kind. – მე დავინახე მოცინარი ბავშვი.

Das Kind sah mich lachend an. – ბავშვმა ხიცგილით შემომხედა.

Partizip-I აღნიშნავს მოქმედებას, რომელიც შემასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედების თანადროულია. იგი აწარმოება ზმნის Infinitiv-ზე **-d** დაბოლოების დართვით:

schlafen-schlafend

Das schlafende Kind liegt auf dem Sofa. – მძინარე ბავშვი წევს საწოლზე.
weinen – weinend

Er stand weinend vor dem Haus. – ტირილით იდგა ის სახლის წინ.

Partizip I სოჯჯურ **zu** ნაწილაკთან ერთად გვსვდება და გამოხატავს რაიმე მოქმედების შესრულების საქმროება-აუცილებლობას:

Die zu lösende Aufgabe. – ამოხსნისათვის ამოცანა.

Partizip II-ის ზმნური ფორმა გამოიყენება **Perfekt**-ის, **Plusquamperfekt**-ის და **Passiv**-ის ყველა დროის ფორმის საწარმოებლად.

Partizip-II გამოხატავს დასრულებული მოქმედების შედეგს. იგი წინადადებაში შეიძლება იყოს განსაზღვრებად.

das gelesene Buch – წაკითხული წიგნი

die gelöste Aufgabe – ამოხსნილი ამოცანა

Partizip II წინადადებაში შეიძლება იყოს შემასმენლის ფუნქციაშიც და გამოხატოს ქვემდებარის ნიშან-თვისება, დასრულებული მოქმედების შედეგად წარმოქმნილი.

Der Brief ist geschrieben. – წერილი დაწერილია.

Partizip II გამოიყენება ვითარების გარემოებადაც და გამოხატავს შესრულებულ მოქმედებას.

In Berlin angekommen, rief er mich an. – ბერლინში რომ ჩავიდა, დამირეკა.

სავარჯიშოები

1. გამოიყენეთ ზმნის Partizip I ან Partizip II განსაზღვრებად:
  1. der Zug, fahren
  2. das Auto, stehen
  3. das Kind, spielen
  4. die Blume, blühen
  5. der Käfer, summen
  6. die Frau, schlafen
  7. die Tur, streichen
  8. das Buch, lesen
  9. der Brief, schreiben
  10. das Geld, finden
2. შეადგინეთ წინადადებები, გამოიყენეთ Partizip I განსაზღვრებად:
  1. Der Hund, bellen, der Wolf, nachlaufen
  2. Der Lehrer, diktieren, das Auditorium, in, gehen, auf und ab
  3. Der Knabe, singen, sein, der Nachbar, mein
  4. Die Kinder, tanzen, verlassen, die Bühne
  5. Die Jungen, spielen, der Hof, in, schreien
  6. Die Frauen, lachen, an, ich, vorbeigehen
  7. Das Mädchen, tanzen, gefallen, wir, sehen
  8. Die Frau, lesen, an, das Fenster, sitzen
  9. Die Studenten, lächeln, das Bild, wir, neu, zeigen
  10. Der Student, antworten, an, die Tafel, stehen

ვნებითი გვარი

Das Passiv

გერმანულ ენაში ზმნას აქვს ორი გვარი: მოქმედებითი გვარი (Aktiv) და ვნებითი გვარი (Passiv).

მოქმედებით გვარში ქვემდებარე აქტიურია, თვითონ ახრულებს მოქმედებას ე. ი. მოქმედება მისგან მომდინარეობს.

Der Mann schreibt einen Brief. - კაცი წერს წერილს.

ვნებით გვარში ქვემდებარე პასიურია. მოქმედებას ის არ ახრულებს, თუ მისგან არ მომდინარეობს, პირიქით, მოქმედება მასზეა

ძიართული. ავი განიცდის სხვა ხაზის მოქმედებას. მოქმედი მათი
 დგას Dativ-ში von წინდებულოთ ან Akkusativ-ში წინდებულოთ
 durch.

*Der Brief wird von dem Mann geschrieben - წერილი აწერე-
 ბა კაცის მიერ.*

*Die Stadtteile werden durch eine Brücke verbunden. -
 ქალაქის ნაწილებს ერთმანეთთან ხაზი აკავშირებს.*

Passiv-ს აწარმოებენ მხოლოდ გარდაამავალი ზმნები. მას აქვს
 იგივე დროის ფორმები, რაც აქტივს. ავი აწარმოება დამხმარე
 ზმნა werden-ითა და ხაუელეებელი ზმნის Partizip-II-ით.

Präsens Passiv-ის = werden-ის Präsens-ს + Partizip II

Singular		Plural	
ich	werde gerufen	wir	werden gerufen
du	wirst gerufen	ihr	werdet gerufen
er	wird gerufen	sie	werden gerufen

Präteritum Passiv-ის = werden-ის Präteritum-ს + Partizip II

Singular		Plural	
ich	wurde gerufen	wir	wurden gerufen
du	wurdest gerufen	ihr	wurdet gerufen
er	wurde gerufen	sie	wurden gerufen

Perfekt Passiv-ის = werden-ის Perfekt-ს + Partizip II

Perfekt Passiv-ში Partizip II-ის სრული ფორმის „**geworden**“-ის
 ნაცვლად იმჟამება მისი შეკვეცილი ფორმა „**worden**“.

Singular		Plural	
ich	bin gerufen worden	wir	sind gerufen worden
du	bist gerufen worden	ihr	seid gerufen worden
er	ist gerufen worden	sie	sind gerufen worden

Plusquamperfekt Passiv-ის = werden-ის Plusq.-ს + Partizip II

Singular		Plural	
ich	war gerufen worden	wir	waren gerufen worden
du	warst gerufen worden	ihr	wart gerufen worden
er	war gerufen worden	sie	waren gerufen worden

Futurum I Passiv-ის = werden-ის Futurum I-ს + Partizip II

Singular		Plural	
ich	werde gerufen werden	wir	werden gerufen werden

du wirst gerufen werden ihr werdet gerufen werden
 er wird gerufen werden sie werden gerufen werden

წინადადების **Aktiv**-იდან **Passiv**-ში და პირიქით გადაყენების არ იცვლება ამ წინადადების შინაარსი, არამედ იცვლება მხოლოდ გრამატიკული სტრუქტურა.

Aktiv-ის წინადადების **Passiv**-ის წინადადებაში გადასაყენებლად, **Aktiv**-ის პირდაპირ დამატებას გადავაქცევთ **Passiv**-ის ქვეშედებარედ, ე.ი. ჩავსვათ **Nominativ**-ში, ხოლო **Aktiv**-ის ქვეშედებარეს **Passiv**-ის წინდებულებიან დამატებად: (**von+Dat**), (**durch+Akk**) ან (**mit+Dat**).

შემასმენელს კი გადავიყენებთ **Aktiv**-იდან **Passiv**-ის იმ დროის ფორმაში, რომელიც გვაქვს **Aktiv**-ში.

Präsens   Akt. - Er liest den Roman.
                           Pas. - *Der Roman wird von ihm gelesen.*

Präteritum   Akt. - Er las den Roman.
                           Pas. - *Der Roman wurde von ihm gelesen.*

Perfekt   Akt. - Er hat den Roman-gelesen.
                           Pas. - *Der Roman ist von ihm gelesen worden.*

Plusquamperf. Akt. - Er hatte den Roman gelesen.
                           Pas. - *Der Roman war von ihm gelesen worden.*

Futurum   Akt. - Er wird den Roman lesen.
                           Pas. - *Der Roman wird von ihm gelesen werden.*

Passiv-ის ფორმები ორი სახისაა: პირიანი და უპირი.

უპირი **Passiv**-ი ერთწევრიანი პასივია, პირიანი პასივია კი ორწევრიანი და სამწევრიანი.

თუ წინადადებაში გვაქვს რეალურად მოქმედი პირი ანუ „**VON**“ წინდებულებიანი დამატება, მაშინ ასეთ **Passiv**-ის სამწევრა **Passiv**-ი პასივია, ე. ი. გვაქვს ქვეშედებარე, შემასმენელი და „**VON**“ წინდებულებიანი დამატება.

Das Kind wird von dem Vater gelobt. - ბავშვის მამა აქვს.

Aktiv-ში ეს წინადადება ასე ითვლება:

Der Vater lobt das Kind. - მამა აქვს ბავშვს.

თუ წინადადებაში არა გვაქვს „**VON**“ წინდებულებიანი დამატება ანუ რეალურად მოქმედი პირი, მაშინ გვაქვს ორწევრა **Passiv**-ი.

Das Buch wird gelesen. - წიგნს კითხულობენ.

Activ-ში ეს წინადადება ასე აივება:

Man liest das Buch. - წიგნს კითხულობენ.

თუ Activ-ში განუსაზღვრელი ნაცვალსახელი *man* არის ქვემდებარედ გამოყენებული, მაშინ Passiv-ში გვაქნება პირნაკლი ნაცვალსახელი *es*, რომელიც ფორმალურად იჭერს ქვემდებარის ადგილს. ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს ერთწევრა ანუ უპირო Passiv-თან.

Activ

Passiv

Man schreibt.

Es wird geschrieben.

Man sagt.

Es wird gesagt.

თუ პირდაპირი სიტყვათწყობა ირიბი წყობით შეიცვლება, მაშინ ნაცვალსახელი *es* გამოიტოვება:

Es wird hier viel gebaut. (პირდაპირი წყობა)

Hier wird viel gebaut. (ირიბი წყობა)

არსებობს ორგვარი Passiv-ი:

მოქმედების პასივი - Handlungspassiv

მდგომარეობის პასივი - Zustandspassiv

Passiv-ი დამხმარე ზმნა *werden*-ით აღნიშნავს მოქმედების პროცესს, ე.ი. მოქმედებას, რომელიც ვრძელდება. პასივის ამ ფორმას ეწოდება მოქმედების პასივი.

Das Buch wird gelesen. - წიგნი იკითხება. (მოქმედების პასივი)

სოლო დამხმარე ზმნა *sein*-ით გვინვენებს დასრულებულ მოქმედებას ან მდგომარეობას. პასივის ამ ფორმას მდგომარეობის პასივი ეწოდება.

Das Buch ist gelesen. - წიგნი წაკითხულია (მდგომარეობის პასივი)

ამ შემთხვევაში გვაქვს მდგომარეობის Passiv-ი. იგი იწარმოება დამხმარე ზმნის „sein“-ის Präsens-ით ან Präteritum-ით საუღღებელი ზმნის Partizip II-ით.

საგარჯიშოები

1. აწარმოეთ ზმნებით ერთწევრა Passiv-ი; გადაიყვანეთ დროის ყველა ფორმაში.

lachen, bauen, singen, waschen, schreiben, vorlesen, erklären

2. აწარმოეთ ორწევრა Passiv-ი; გადაიყვანეთ დროის ყველა ფორმაში:

1. das Museum, besuchen;
2. der Apfelbaum, pflanzen;
3. die Maus, fangen;

4. der Kuchen, backen;
  5. die Eier, kochen;
3. აწარმოეთ სამწვერა Passiv-ი; გადაიყვანეთ დროის ყველა ფორმაში:
    1. ich, die Mutter wecken;
    2. diese Arbeit, ich, erfüllen;
    3. du, mein Bruder, abholen;
    4. das Museum, viele Menschen, besuchen;
  4. გაარკვიეთ Präsens Passiv-შია შემასმენელი თუ Futurum I Aktiv-შია:
    1. Die Besten werden premiert.
    2. Unsere Mannschaft wird gewinnen.
    3. Die Schüler werden belehrt.
    4. Der Kranke wird geheilt.
    5. Du wirst deinen Vater rufen.
    6. Wir werden von unseren Freunden angerufen.
    7. Die Fenster werden geöffnet.
    8. Der Jäger wird jagen.
    9. Wir werden viele Zeitschripte lesen.
    10. Er wird überall gesucht.
    11. Ihr werdet finden.
    12. Er wird sich ankleiden.
    13. Der Text wird abgeschrieben.
    14. Nebenan wird es gelacht.
  5. დაწერეთ მოცემული წინადადებები Passiv-ის ყველა ფორმაში:
    1. Das Mädchen näht ein Kleid für ihre Puppe.
    2. Der Onkel nimmt im Vorzimmer den Mantel ab.
    3. Das Kind sucht überall den Ball.
    4. Die Frau braucht Nadel und Schere beim Nähen.
    5. Die Sonne beleuchtet die Flur.
    6. Die Großmutter ruft den Enkel.
    7. Die Wolken bedecken den Mond.
    8. Die Fremden besichtigen die schöne Stadt.
    9. Der Verkäufer zeigt der jungen Frau einen Gürtel.
    10. Die Mutter schaltet das Licht aus.
  6. დაწერეთ მოცემული წინადადებები Passiv-შია:
    1. Der Großvater liest die Zeitung.
    2. Wir sehen den Flieger.

3. Der Lehrer empfiehlt den Schülern ein gutes Buch.
  4. Die Kinder singen lustige Lieder.
  5. Der Gelehrte hat ein neues Flugzeug erfunden.
  6. Er hatte sich dieses Buch in der Bibliothek geliehen.
  7. Du hältst dein Versprechen.
  8. Der Briefträger bringt mir täglich die Zeitung.
  9. Der Arzt untersucht den Kranken.
7. დაწერეთ მოცემული წინადადებები Aktiv-ის შესაბამის დროის ფორმაში:
1. Die Zeitung wird von allen Menschen gelesen.
  2. Dieser berühmte Dirigent wurde zum Konzert eingeladen.
  3. Die Flieger sind für ihre kühnen Taten ausgezeichnet worden.
  4. Der Weg in die Arktis wurde erforscht.
  5. Die Aufgabe wurde von uns gelöst.
  6. Der Brief ist von der Mutter geschrieben worden.
  7. Das Buch wird mit großem Interesse gelesen.
  8. Die Arbeit wird von dem Handwerker beendet werden.
  9. Der Ofen war von der Mutter geheizt worden.
  10. Das Gedicht wird von dem Kind vergessen werden.
  11. Der Park wird am Sonntag viel besucht.
  12. Wann wurde dieses Museum eröffnet?
  13. Wann ist das Gebäude der Universität gebaut worden?
8. გამოიყენეთ წინადადებებში Infinitiv Passiv-ი:
1. Man muß in dieser Stadt ein Theater bauen.
  2. Man soll das Buch in zwei Tagen zurückgeben.
  3. Man konnte alle Museen der Stadt nicht besichtigen.
  4. Man kann diesen Text ohne Wörterbuch übersetzen.
  5. Man muß die Wohnung in Ordnung bringen.
  6. Man kann die Arbeit ohne dich beenden.

კავშირებითი კილო

Der Konjunktiv

კავშირებითი კილოთი გამოიხატება სურვილი, ნატვრა, შესაძლებლობა ეჭვი, ვარაუდი, ბრძანება, ან გამოიყენება აგრეთვე სწავათა ნათქვამის გადამოხატვად:

Wenn er heute käme! – ნეტავ ის დღეს მოხვლიყო!

Wäre er heute nicht gekommen. – ნეტავ ის დღეს არ მოხვლიყო!

Hätte er dieses Buch gestern gegeben. – ნეტავ მას ეს წიგნი გუშინ მოეცა.

Er sagt, er wolle kommen. – ის ამბობს, რომ მოხვლია სურს.

Konjunktiv-ს აქვს იგივე დროები და დროის ფორმები, რაც **Indikativ-ს**. არსებობს **Konjunktiv-I**, რომელიც ზმნის **Präsens-ისაგან** იწარმოება და **Konjunktiv-II**, რომელიც იწარმოება **Präteritum-ისაგან**.

Präsens Konjunktiv-ი იწარმოება ზმნის ფუძეზე –**ე** სუფიქსის დართვით. ზმნას არ ეცვლება ფუძისეული სმოვანი და არც უძლავუტს მიიღებს.

Singular

Plural

ich sag-e	lauf-e	wir sag-en	lauf-en
du sag-e - est	lauf-e - st	ihr sag - e - t	lauf - e - t
er sag - e	lauf - e	sie sag -en	lauf -en

დაძმბარე ზმნები – **haben, sein, werden** – **Präsens Konjunktiv** – ში:

Singular

Plural

ich sei	habe	werde	wir seien	haben	werden
du seist	habest	werdest	ihr seiet	habet	werdet
er sei	habe	werde	sie seien	haben	werden

მოდალური ზმნები – **Präsens Konjunktiv** – ში:

Singular

ich solle	wolle	könne	müsse	dürfe	möge
du sollest	wollest	könnest	müsstest	dürfest	mögest
er solle	wolle	könne	müsse	dürfe	möge

Plural

wir sollen	wollen	können	müssen	dürfen	mögen
ihr sollet	wollet	könnet	müsstet	dürfet	möget
sie sollen	wollen	können	müssen	dürfen	mögen

Präteritum Konjunktiv-ი ხუბტი ზმნებისათვის წარმოების თვალსაზრისით ემთხვევა **Präteritum Indikativ-ს**, სოლი ძლიერი ზმნებისათვის იგი იწარმოება **Präteritum Indikativ-ის** ფუძისაგან, რომელსაც **Präsens Konjunktiv-ის** პირის ნიშნები დაერთვის, **ა, ი, უ** სმოვნები კი უძლავუტს დაერთავენ.

Singular				Plural			
ich	sagte	käme	liefe	wir	sagten	kämen	liefe
du	sagtest	käme st	liefe st	ihr	sagtet	käme t	liefe t
er	sagte	käme	liefe	sie	sagten	kämen	liefe n

დაძმობისაგ ზმებისა - **haben, sein, werden** – Präteritum Konjunktiv – "ბო"

Singular				Plural			
ich	wäre	hätte	würde	wir	wären	hätten	würden
du	wärest	hättest	würdest	ihr	wäret	hättet	würdet
er	wäre	hätte	würde	sie	wären	hätten	würden

Perfekt Kon. = haben/sein(Präs.Kon.) + Partizip II

Singular					
ich	habe	gesagt	sei	gekommen	
du	habest	gesagt	seist	gekommen	
er	habe	gesagt	sei	gekommen	
Plural					
wir	haben	gesagt	seien	gekommen	
ihr	habet	gesagt	seiet	gekommen	
sie	haben	gesagt	seien	gekommen	

Plusquamperfekt Kon. = haben/sein(Prät. Kon.) + Partizip II

Singular					
ich	hätte	gesagt	wäre	gekommen	
du	hättest	gesagt	wärest	gekommen	
er	hätte	gesagt	wäre	gekommen	
Plural					
wir	hätten	gesagt	wären	gekommen	
ihr	hättet	gesagt	wäret	gekommen	
sie	hätten	gesagt	wären	gekommen	

Futurum I Kon. = werden(Präs.Kon.) + Infinitiv I

Singular				Plural			
ich	werde	sagen	kommen	wir	werden	sagen	kommen
du	werdest	sagen	kommen	ihr	werdet	sagen	kommen
er	werde	sagen	kommen	sie	werden	sagen	kommen

Futurum II Kon. = werden(Präs.Kon.) + Infinitiv II

					Singular
ich	werde	gesagt	haben	/gekommen	sein
du	werdest	gesagt	haben	/gekommen	sein
er	werde	gesagt	haben	/gekommen	sein
					Plural
wir	werden	gesagt	haben	/gekommen	sein
ihr	werdet	gesagt	haben	/gekommen	sein
sie	werden	gesagt	haben	/gekommen	sein

პირობითი კლეა

Der Konditionalis

Konditionalis-ი არის აღწერილობითი ფორმა **Konjunktiv**-ისა. იგი გამოხატავს შეუხრულებელ პირობას ან ნატყრა-ხურვილს. მას აქვს ორი ფორმა:

Konditionalis I – აწმყობა და მომავლის გამოსახატავად.

Konditionalis II – წარსულის გამოსახატავად.

Konditionalis I = werden(Prät.Kon.) + Infinitiv I

			Singular				Plural
ich	würde	gehen		wir	würden	gehen	
du	würdest	gehen		ihr	würdet	gehen	
er	würde	gehen		sie	würden	gehen	

Ich würde gehen. – მე წავიდოდა.

Konditionalis II = werden(Prät.Kon.) + Infinitiv II

					Singular
ich	würde	gesagt	haben	/gekommen	sein
du	würdest	gesagt	haben	/gekommen	sein
er	würde	gesagt	haben	/gekommen	sein
					Plural
wir	würden	gesagt	haben	/gekommen	sein
ihr	würdet	gesagt	haben	/gekommen	sein
sie	würden	gesagt	haben	/gekommen	sein

Ich würde gesagt haben. – მე ნათქვამი შექნებოდა.

კავშირებითი კილოს დროის ფორმების გამოყენება

Gebrauch der Zeitformen des Konjunktivs

Präsens Konjunktiv-ი გამოიყენება რეალური შესაძლებლობის და ირიბ ნათქვამში ახლანდელი დროის გამოსახატავად:

Er meint, er höre ein Geräusch. – ის ფიქრობს, თითქოს ნმაურა მოესმა.

Er sagt, er sei müde. – ის ამბობს, დაფიდალო.

Imperfekt Konjunktiv-ი გამოიყენება არარეალური შესაძლებლობის, სურვილის, პირობის გამოსახატავად ახლანდელ და მომავალ დროში:

Käme er doch heute! – ნეტავ ის დღეს მოხულიყო!

An deiner Stelle bliebe ich hier. – შენ ადგილას, მე აქ დავრჩებოდა.

ნატვრა-სურვილი, რომლის შესრულებაც შესაძლებელია გამოხატება ზმნა *mögen*-ის Imperfekt Konjunktiv-ით.

Ich ginge gern ins Theater./Ich möchte gern ins Theater gehen.

-სიამოვნებით წავიდოდი თეატრში.

Perfekt Konjunktiv-ი გამოიყენება შეუსრულებელი სურვილის, პირობის, შესაძლებლობის გამოსახატავად წარსულ დროში.

Wäre er gestern gekommen! – ნეტავ ის ვუშან მოხულიყო!

Futurum Konjunktiv-ი გამოიყენება ირიბ ნათქვამში მომავალი დროის გამოსახატავად.

Konditionalis-ი გამოიყენება სურვილის, პირობის ან არარეალური შედარების გამოსახატავად. იგი ცვლის Imperfekt და Futurum Konjunktiv-ს, თუ ისინი თნრობითი კილოს ფორმებს ემთხვევა. მას შეუძლია შეცვალოს აგრეთვე Plusquamperfekt Konjunktiv-ი.

Er tanzte gern mit dir./Er würde gern mit dir tanzen. – ის სიამოვნებით იცეკვებდა შენთან.

Sie sagen, sie werden das Buch lesen./ Sie sagen, sie würden das Buch lesen. – ისინი ამბობენ, რომ ამ წიგნს წაიკითხავენ.

Ich hätte den Artikel gelesen./Ich würde den Artikel gelesen haben. – მე ამ სტატიას წაიკითხავდი.

სავარჯიშოები

1. აწარმოეთ Konjunktiv I (პირდაპირი ნათქვამი გადააქციეთ, არაპირდაპირ ნათქვამად):

1. Der Schiffskapitän erzählt: „Der Sturm hat die Segel zerrissen, die Mast war gebrochen und unter den Passagieren war Panik ausgebrochen.“

2. Ein Sprichwort lautet: „Das Werk lobt den Meister.“

3. Der Offizier berichtet seinem Chef: „Die Festung ist gefallen und der Feind ist gezwungen sich zu ergeben.“

2. აწარმოეთ Konjunktiv-ი ფორმაში – Man sagt, ...

Der Hund ist ein kluges Tier. Er nützt dem Menschen durch seine Klugheit. Er ist ein treuer Wächter der menschlichen Wohnung; er bewacht auch die Herde, begleitet den Jäger auf die Jagd und hilft ihm das Wild aufsuchen. Er frißt am liebsten Fleisch, ist aber auch mit einem Stück trockenen Brotes zufrieden. Für alle diese Eigenschaften liebt ihn der Mensch auch mehr als die anderen Haustiere.

3. შეადგინეთ ნატურა-სურვილის გამოხატველი წინადადებები:
ნაშუა: Du bist nicht zu Hause. – Wärest du nicht zu Hause.

1. Sie ist krank.

2. Wir können Sie nicht besuchen.

3. Sie kamen nicht rechtzeitig.

4. Du weißt nicht, was mir passiert.

5. Sie schreibt diese Aufgabe nicht.

6. Ich bleibe hier nicht lange.

7. Du hast diesen Ausflug nicht gemacht.

8. Sie ist nicht aufmerksam genug.

9. Dein Bruder hat dich nicht abgeholt.

10. Leider konntet ihr dieses Buch nicht im Original lesen.

11. Sie kann die Zeitschrift noch einige Tage behalten.

4. გამოხატეთ მონიღებული სურვილი ფორმაში – Ich möchte, ...

1. sie am Samstag besuchen;

2. sie ins Theater einladen;

3. dich nach Hause begleiten;

4. dich meinem Freund vorstellen;

5. nach Süden fahren

5. უმჯობესეთ კითხვას; გამოიყენეთ Konditionalis-ი:

ნაშუა: Nimmst du am Ausflug teil? – Ich habe leider keine Zeit.

Ich würde am Ausflug teilnehmen, aber ich habe leider keine Zeit.

1. Gehst du zum Konzert? – Ich habe keine Karte.

2. Wartest du nach der Versammlung auf mich? – Ich muß leider schnell nach Hause.
3. Kommst du mit zum Stadion? – Ich habe keine Lust.
4. Siehst du dir das Fußballspiel an? – Ich habe Kopfschmerzen.
5. Gibst du mir das Buch? – Ich brauche es selbst.

ზმნის უარყოფა

Die Verneinung des Verbs

ზმნის უარყოფა ხდება უარყოფითი ნაცვალსახელის **nicht**-ის საშუალებით. უარყოფა **nicht** დგას წინადადების ბოლოში, თუ იგი უარყოფს ერთი სიტყვით გამონათქვამ ზმნა-შემასმენელს ობიექტის ვარეშე.

Lesen die Schüler? – Nein, sie lesen nicht.

კითხვობენ მოსწავლეები? – არა, ძინი არ კითხვობენ.

უარყოფა **nicht** დგას შემასმენლის განუსაზღვრელი, სახელადი ნაწილის წინ ან მოკვლევადი თავსართის წინ.

Die Schüler haben nicht gelesen. – მოსწავლეებს არ წაუკითხავთ. Sie werden nicht lesen. – ძინი არ წაიკითხვენ.

Der Zug fährt nicht ab. – მატარებელი არ გადის.

თუ ორნაწილიანი შემასმენლის ბოლო ნაწილთან დგას ვითარების ვარეშობა, მაშინ **nicht** დადგება მის წინ.

Der Schüler hat nicht schön geschrieben. – მოსწავლეს ლამაზად არ დაუწერია.

ზოგიერთ შემთხვევაში უარყოფა **nicht** ზმნიზედის წინ დგას.

1. ადგილისა და ვითარების (მოდალური) ზმნიზედის წინ.

Er arbeitet nicht hier. – ის აქ არ მუშაობს.

Er tanzt nicht gern. – მის არ უყვარს ცეკვა.

Ich esse die Suppe nicht gern. – მე არ მიყვარს წვნიანი.

2. ზოგიერთი დროის ზმნიზედის წინ: *sofort, gleich, bald, spät, immer* და ა. შ.

Er ist nicht gleich gekommen. – ის მაშინვე არ მოხვდა.

3. უარყოფა **nicht** დგას ზოგიერთი ზმნიზედის შემდეგ: *heute, morgen, gestern, damals, vorher, manchmal* და ა. შ.

Er kommt heute nicht. – ის დღეს არ მოვა.

4. თუ კითხვითი წინადადება შეიცავს ურყოფას, ხოლო პა-

სუნსი კი დადებითად, მაშინ მას უხად გვექნება მოდალური ტყვა „*doch*“ - როგორ არა.

Hast du keine Geschwister? - და-ძმა არა გყავს?
Doch, ich habe einen Bruder. - როგორ არა, ძმა მყავს.

ინფინიტიური კონსტრუქციები

Infinitivgruppen

კონსტრუქცია haben + zu + Infinitiv გამოხატავს საქიროებას, აუცილებლობას და *Aktiv*-ის მნიშვნელობა აქვს.

Ich habe das rechtzeitig zu machen. - მე ეს დროულად უნდა ვაკეთო.

კონსტრუქცია sein + zu + Infinitiv შესაძლებლობას, აუცილებლობას, საქიროებას გამოხატავს და *Passiv*-ის მნიშვნელობა აქვს.

Das ist rechtzeitig zu machen. - ეს დროულად უნდა ვაკეთო.

კონსტრუქცია ohne + zu + Infinitiv გამოხატავს მოქმედების უარყოფას.

Ohne etwas zu sagen, verließ er das Zimmer. - ის უნძოდ გავიდა ოთახიდან.

კონსტრუქცია statt + zu + Infinitiv გამოხატავს მოქმედების ჩანაცვლებას სხვა მოქმედებით.

Statt zu lernen, schlief er. - ნაცვლად სწავლისა, მისი ეძინა.

კონსტრუქცია um + zu + Infinitiv გამოხატავს მიზანს, დანიშნულებას. იგი ხშირად ცვლის მიზნის გარემოებით დამოკიდებულ წინადადებას.

Er ist gekommen, um zu gratulieren. - ის მოვიდა, რათა მოელოცა.

zu + Infinitiv გვხვდება, როგორც ქვემდებარე.

Das zu übersetzen, ist nicht leicht. - ამის თარგმნა არ არის ადვილი.

საყარჯიშოები

1. გამოხატეთ საქიროება/აუცილებლობა, გამოიყენეთ კონსტრუქციები *sein/haben + zu + Infinitiv*:

1. Der Mann liest ein Buch.
2. Die Frau bäckt einen Kuchen.
3. Die Köchin bereitet das Abendessen zu.

4. Das Kind hängt sein Bild an die Wand.
5. Der Professor prüft die Kenntnisse der Studenten.
6. Die Hausfrau lüftet das Zimmer.
7. Der Kellner stellt das Glas auf den Tisch.
8. Der Großvater lobt den Enkel.
9. Die Arbeiter bauen ein Haus.
10. Der Torwart fängt den Ball mit den Händen.

2. უმხოვეყნეთ შეხაბამისად კონსტრუქციები um/statt/ohne + zu + Invinitiv:

1. Er kam in die Stadt an, ... an einer Konferenz (teilnehmen).
2. .... viel (wissen), muß man viel lernen.
3. Man kann dieses Haus nicht finden, ... die Stadt gut (kennen).
4. .... nach Süden (fahren), fuhr ich nach Westen.
5. Er ging an uns vorbei, ... uns (bemerken).
6. Notiere meine Telefonnummer, ... sie nicht (vergessen).
7. Man muß Sport treiben, ... gesund und munter (sein).
8. Ich nahm ein Taxi, ... rechtzeitig zum Bahnhof (kommen).
9. Du wirst doch nicht abreisen, ... (mich anrufen).
10. .... am Gespräch (teilnehmen), blätterte er in der Zeitung.

არტიკლი

Der Artikel

გერმანულ ენაში არსებითი სახელი არტიკლით იმსარება. არტიკლი მის დაამმარე შეტყვევების ნაწილი. მისი ძირითადი დანიშნულება შეხებითი სახელის განსაზღვრულობა - განუსაზღვრელობის გამოხატვა. ამდენად არსებობს განსაზღვრული და განუსაზღვრული არტიკლები. მათთან ერთად გერმანულ ენაში არსებობს უარყოფითი არტიკლიც.

არტიკლი ყოველთვის არსებითი სახელის წინ დგას და გამოხატავს მის კატეგორიებს: სქესს, რიცხვსა და ბრუნვას.

არსებითი სახელის სქესი მხოლოდ მხოლოდობით რიცხვში ჩანს.

ერთმეტეული სქესი სამია: მამრობითი, მდედრობითი და საშუალო

Singular

Plural

განსაზღვრული არტიკლი - der bestimmte Artikel
der Mann die Frau das Kind die (Männer, Frauen, Kinder)

განუსაზღვრელი არტიკლი - **der unbestimmte Artikel**
 ein Mann eine Frau ein Kind — (Männer, Frauen, Kinder)

უარყოფითი არტიკლი - **der negative Artikel**

kein Mann keine Frau kein Kind keine (Männer, Frauen, Kinder)

არტიკლის მიხედვით განისაზღვრება არსებითი სახელები რიცხვით: განსაზღვრულ და უარყოფით არტიკლს აქვს, როგორც მხოლოდობითი ასევე მრავლობითი რიცხვი, ხოლო განუსაზღვრელ არტიკლს კი მრავლობითი რიცხვი არა აქვს.

Singular		Plural	
der/ein/kein	Schüler	die/ - /keine	Schüler
das/ein/kein	Kind	die/ - /keine	Kinder
die/eine/keine	Frau	die/ - /keine	Frauen

განუსაზღვრელი არტიკლი ნათლად მიუთითებს მხოლოდ მდებარეობით სქესზე (eine), ხოლო მამრობითი და საშუალო სქესის განუსაზღვრელი არტიკლის ფორმები (ein) Nominativ-ში ემთხვევა ერთმანეთს.

- der Mann - ein Mann
- das Kind - ein Kind
- მაგრამ
- die Frau - eine Frau

არტიკლის მიხედვით განისაზღვრება აგრეთვე არსებითი სახელის ბრუნვა, რადგან არტიკლი ბრუნვების დროს შეტად იცვლება, ვიდრე არსებითი სახელი.

არტიკლის ბრუნვა

Die Deklination des Artikels

გერმანულ ენაში არის 4 ბრუნვა.

1. **Nominativ** - (სახელობითი) - wer? (ვინ?) was? (რას?)
2. **Genitiv** - (ნათესაობითი) - wessen? (ვისი? რისი?)
3. **Dativ** - (მიცემითი) - wem? (ვის?)
4. **Akkusativ** - (ბრალდებითი) - wen? (ვის?) was? (რას?)

განსაზღვრულ არტიკლს აქვს სამივე სქესი და ორივე რიცხვი, ხოლო განუსაზღვრელ არტიკლს მრავლობითი რიცხვის ფორმა არა აქვს.

განსაზღვრული არტიკლი
der bestimmte Artikel

განუსაზღვრელი არტიკლი
der unbestimmte Artikel

	Sing.	Plur.		Sing.	Plur.
მ.	der	die	მე	ein	eine ein
კ.	des	der	კი	eines	einer eines
ძ.	dem	dem	ძი	einem	einer einem
წ.	den	die	წი	einen	eine ein

მაშვენიერად უარყოფითი არტიკლი არსებობს: ანაწილის ანდაც, ანუ განსაზღვრული და განუსაზღვრელი არტიკლის შერევადა. გამოხატავენ არსებითი სახელის კატეგორიებს, ე. ი. გამოხატავენ არსებითი სახელის სქესს, რიცხვს და ბრუნვას. მას აქვს სამივე სქესი და ორივე რიცხვი.

უარყოფითი არტიკლი
der negative Artikel

	Singular		Plural	
N.	kein	keine	kein	keine
G.	keines	keiner	keines	keiner
D.	keinem	keiner	keinem	keinen
A.	keinen	keine	kein	keine

არტიკლის სმარების წესი

Gebrauch des Artikels

განუსაზღვრელი არტიკლი იხმარება:

1. თუ არსებითი სახელით გამოხატულ სივანს ან მცნებას პირველად მოაქმნიებენ, ანუ ის მანამდე არ არის ცნობილი -
Hier ist eine neue Schule. - აქ ახალი სკოლაა.
2. ზმნების **haben**-ის და **brauchen**-ის შემდეგ -
Er hat einen Bruder. - მას ჰყავს ძმა.
Ich brauche ein Heft. - მე მჭირდება რვეული.
3. გამოთქმების „es gibt“ და „das ist“-ის შემდეგ -
Hier gibt es einen Lesesaal. - აქ არის საკითხველი.
Das ist ein Buch. - ეს არის წიგნი.
4. თუ არსებითი სახელი წარმოადგენს შედეგინილი შემასმენლის სახელად ნაწილს -

Das ist ein Haus. — ეს ხსნელია.

5. თუ არსებობს ხსნელის წინ დგას ზედსართავი ხსნელი დადგენილია ბოთ ან შედარებით სარიხსში, რომელიც მოუთხოვს იმასე, რომ ეს საგანი არის ერთი მრავალთაგანი -

Er liest ein interessantes Buch. — ის კითხულობს საინტერესო წიგნს.

Er ist ein guter Flieger. — ის კარგი მფრინავია.

6. შედარებით სიტყვათშეთანხმებებში wie კავშირის შემდეგ -

Sie sang wie ein Vogel. — როგორც ჩიტი ისე ძეგროდა.

განსაზღვრული არტიკლი იმართება:

1. თუ არსებობს ხსნელით გამოხატული საგანი ან მოვლენა უკვე ნახსენებია ან ცნობილია მისთვის ვისაც მაშინათვე ან იგი მოცემულ სიტუაციაში ერთადერთი შესაძლებელია -

Hier sitzt ein Mädchen. Das Mädchen ist noch klein.

აქ ხსნ ვაგონა. ვაგონა ჯერ პატარაა.

2. თუ არსებობს ხსნელი გამოხატავს საგანთა ძველ სახეობას -

Der Mensch ist sterblich. — ადამიანი მოკვდავია.

3. თუ ნახსენებია საგანი ერთადერთია -

Die Sonne scheint hell. — მზე ანათებს.

4. არსებით ხსნელს განსაზღვრულ საგნად გადაიქცევა -

ა) ზედსართავი ხსნელი აღმატებით სარიხსში -

Er ist der fleißigste Schüler. — ის ყველაზე ბევრით მისწავლია.

ბ) ზედსართავი ხსნელი ან ზმნიზება -

die deutsche Sprache — გერმანული ენა

das Haus rechts — ხსნელი მარჯვენა

გ) რიგობითი რიცხვითი ხსნელი -

die erste Stunde — პირველი ვაკეუთი

დ) არსებითი ხსნელი Genitiv-ში -

das Buch des Lehrers — მისწავლებლის წიგნი

5. წელიწადის დროების, თვეების, კვირის დღეების ხსნელებთან -

Bald kommt der Sommer. — მალე მოვა ზაფხული.

Der Januar ist der erste Monat. — ანუარა პირველი თვეა.

Nach dem Montag kommt der Dienstag. — ორშაბათის მოხდევს

სამშაბათი.

6. ზოგჯერ აბსტრაქტულ ხსნელობან -

das Schicksal — ბედისწერა

die Ehe – ქორწინება და სხვა.

7. შამრობითი და მდედრობითი სქესის ქვეყნების სახელები
der Iran, der Irak, der Libanon, die Krim, die Türcki, die Schweiz
და სხვა.

8. პორიზონტის მხარეების, მთების, მდინარეების, ტბების, ზღვების,
ოკეანეთა სახელებთან-

der Süden – სამხრეთი

der Ural – ურალა

die Donau – დუნაი

der Bodensee – ტბა ბოდენსზე

die Ostsee – ბალტიის ზღვა და სხვა.

ნულტოვანი არტიკლი

Der Nullartikel

არტიკლი ვაშოიტოვება:

1. მრავლობით რიცხვში, თუ მხოლოდობით იმავე არსებით
სახელს უნდა ახლდეს განსაზღვრელი არტიკლი -

Wir brauchen ein Wörterbuch. - ჩვენ ვეჭარდება ლექსიკონი.

Wir brauchen — Wörterbücher. - ჩვენ ვეჭარდება ლექსიკონები.

2. მიმართვის, ბრძანების დროს -

Kinder, hört zu! - ბავშვებო, ყური დაუგდეთ!

Junge, steh auf! - ბაჭო, წამოდექი!

3. თუ არსებითი სახელის წინ დგას განსაზღვრება Genitiv-ში -

Marias Eltern sind Rentner. - მარიას მშობლები პენსიონერებია არიან.

4. საშუალო სქესის ქალაქებისა და სახელმწიფოების დასახელების დროს -

Berlin liegt an der Spree. - ბერლინი შპრეეზე მდებარეობს.

თუ ამ სახელების წინ დგას განსაზღვრება, მაშინ ეს სახელები არტიკლით იხმარება -

Das schöne Paris ist weit. - მშვენიერი პარიზი შორსაა.

5. საკუთარი სახელების წინ -

Rolf Müller kommt nicht. - როლფ მიულერი არ მოვა.

თუ საკუთარი სახელის წინ დგას განსაზღვრება, მაშინ საკუთარი სახელი განსაზღვრულ არტიკლითან ერთად იხმარება -

die kleine Marie - პატარა მარია

6. ნათიერებათა სახელების წინ -
Er kauft Brot. - ის პურს ყიდვლობს.
7. აბსტრაქტული სახელების წინ -
Ich lese dieses Buch mit Interesse. - მე ინტერესით ვკითხულობ წიგნს.
Sie interessiert sich für Kunst. - მას სწელოვნება აინტერესებს.
Sie braucht Erholung. - მას დასვენება სჭირდება.
8. საგნების (მრავლობითში) ჩამოთვლისას -
Bücher und Hefte liegen hier. - წიგნები და რეკულები დევს აქ.
9. როდესაც არსებითი სახელი პიროვნების პროფესიას, ეროვნებას ან სოციალურ მდგომარეობას აღნიშნავს -
Er ist Franzose. - ის ფრანგია.
Mein Vater ist Arzt. - მამაჩემი ექიმია.
Mein Freund ist Student. - ჩემი მეგობარი სტუდენტია.
10. ანდაზებში და გამოთქმებში -
Lügen haben kurze Beine. - ტყუილს მოკლე ფეხები აქვს.
Er spielt Klavier. - ის პიანინოზე უკრავს.
Er geht zu Fuß. - ის ფეხით დადის.
Die Kinder spielen zu Hause. - ბავშვები თამაშობენ შინ.
Sie hat Hunger. - მას შია.
11. als და ohne-ს უმედვე -
Ich arbeite als Arzt. - მე ექიმად ვმუშაობ.
Er geht ohne Mantel. - ის უმაღტოდ დადის.
12. წიგნების სათაურებსა და წარწერებში -
„Deutsche Sprachlehre“
„Rauchen verboten!“
„Deutsches Lesebuch“
13. თუ არსებით სახელს ახლავს არტიკლის უმცვლელი სიტყვა:
ა) კუთვნილებითი ნაცვალსახელი -
Dort liegt sein Buch. - აქ დევს მისი წიგნი.
ბ) ჩვენებითი ნაცვალსახელი -
Gib mir dieses Buch! - მომეცე ეს წიგნი!
გ) რაოდენობითი ან განუსაზღვრელი რიცხვითი სახელი -
Hier liegen zwei Hefte. - აქ დევს ორი რეკელი.
Dort liegen viele Hefte. - აქ ბევრი რეკული დევს.

დ) საკუთარი სახელი Genitiv-ში -

Das ist Annas Heft. - ეს არის ანას რვეული.

14. თუ არსებითი სახელი წარმოადგენს შემასმენლის უპირო წინადადებებში:

Es ist Herbst. - შემოდგომაა.

15. თუ არსებითი სახელი გამოსატყავს თვისებას, შეგრძნებას, ემოციას -
Ich habe Hunger. - შუბა.

უარყოფითი არტიკლის სმარება

Gebrauch des negativen Artikels

უარყოფითი არტიკლის დანიშნულებაა, უარყოს არსებითი სახელით გამოსატყავი წინადადების წევრის არსებობა ან მთელი ფრაზა.

Das ist ein Haus. - Das ist kein Haus.

ეს სახლია. - ეს არ არის სახლი.

Ich trinke Bier. - Du trinkst kein Bier.

მე ვსვამ ღოუჯს. - შენ არ სვამ ღოუჯს.

თუ საჭიროა ეროვნების, პროფესიის ან სარწმუნოების უარყოფა, მაშინ გამოიყენება უარყოფითი ნაწილაკი **nicht**, არსებით სახელთან კა არტიკლი გამოიტყობა.

Ich bin nicht Russe, sondern Italiener.

მე რუსი არ ვარ, არამედ იტალიელი.

Er ist nicht Lehrer, sondern Ingenieur.

ის არა მასწავლებელია, არამედ ინჟინერი.

საგარჯიშოები:

1. გამოიყენეთ შესაბამისად განსაზღვრული ან განუსაზღვრული არტიკლი:

1. Das ist ... Mann. ... Mann ist tapfer.

2. Das ist ... Frau. ... Frau ist jung.

3. Das sind ... Blumen. ... Blumen sind bunt.

4. Das ist ein ... Museum. ... Museum ist alt.

5. Hier ist ... Kirche. ... Kirche ist klein.

6. Hier sind ... Cafes. ... Cafes sind modern.

7. Ich sehe ... Park. ... Park ist schön.

2. ჩახვით ხათანადო არტიკლი:

1. Ich kam in .... unbekannte Stadt.
2. .... Stadt gefiel mir sehr.
3. Aus dem Fenster sahen wir .... großes Gebäude.
4. Öffne .... Fenster, es ist heiß!
5. .... beste Bild dieses Malers hängt im großen Saal.
6. Es gibt .... Land in der Welt, wo alle glücklich sind.
7. .... Erde dreht sich um .... Sonne.
8. .... Bär schläft den ganzen Winter in seiner Höhle.
9. Morgen fahre ich nach .... Kaukasus.
10. Hamburg ist .... Hafenstadt.
11. Don ist .... breiter Fluß.
12. .... Milch in diesem Krug ist sauer.

3. ახსენით არტიკლის წმარების წესი:

ა) Wir verließen das Haus um 9 Uhr morgens. Das Wetter war schön, die Sonne schien hell. Das war der erste heiße Tag im Sommer. Unterwegs begegneten wir einem Mann. Der Mann hob die Hand und wollte ein Auto stoppen. Wir blieben stehen, und der Mann fragte uns nach dem Weg ins Dorf. Der Weg war uns auch unbekannt und wir konnten dem Mann nicht helfen.

ბ) Im Hof spielte ein kleines Mädchen. Es hatte einen grünen Mantel an, und in der Hand hielt es ein Spielzeug. Das war eine Puppe. Das Mädchen spielte neben einer Bank. Auf der Bank lag ein Ball. Der Ball war bunt. Das war ein sehr schöner Ball. Im Hof gab es einen Sportplatz. Dort spielten Kinder.

არსებობის სახელი

Das Substantiv

არსებობის სახელი არის მეტყველების დამოუკიდებელი ნაწილი, რომელიც აღნიშნავს საგანს. იგი პასუხობს კითხვებს *wer?* ან *was?* რა?. იგი წინადადებაში ქვეყდებათ, შემახმენლისი, დამატების, განსაზღვრების ან გარემოების როლს ასრულებს.

განასხვავებენ კონკრეტულ და აბსტრაქტულ არსებით სახელებს.

კონკრეტული არსებობის სახელებია: *das Haus, der Vater, das Buch der Schüler, das Wasser, das Gold, das Volk, das Gebirge* და სხვა.

კონკრეტული არსებითი სახელებია: საკუთარი სახელები, სახელები, სახელები, ნივთიერებათა სახელები და კრებითი სახელები.

აბსტრაქტული არსებითი სახელებია: *die Liebe, die Freude, der Schmerz, die Höhe* და სხვა.

არსებით სახელს აქვს სამი სქესი, ორი რიცხვი და ოთხი ბრუნვა.

გერმანულ ენაში ყველა არსებითი სახელი დიდი ასოთი იწერება.

არსებითი სახელის სქესი

Das Geschlecht des Substantivs

გერმანულ ენაში არსებითი სახელები იყოფიან მამრობითი (maskulinum), მდედრობითი (femininum) და საშუალო (neutrum) სქესის სახელებად.

არსებითი სახელის სქესი მხოლოდით რიცხვში გამოიხატება სქესის შესაბამისი არტიკლებით. მრავლობით რიცხვში სქესი არ ჩანს.

Singular Plural

der Mann, die Frau, das Kind die Männer, Frauen, Kinder

მამრობითი სქესის არსებით სახელებს განეკუთვნება:

1. მამრობით სქესის ადამიანებისა და ცხოველების სახელები - *der Vater, der Bruder, der Löwe, der Wolf* და სხვა.
2. დღე-ღამის ნაწილების, კვირის დღეების, თვეების, წელიწადის დროების - *der Morgen, der Montag, der April, der Frühling* და სხვა.
3. პორიზონტის მხარეების სახელწოდებანი - *der Norden, der Osten* და სხვა.
4. -er, -el, -ler, -ner, -ling, -e, -en, -rich სუფიქსებიანი არსებითი სახელები - *der Lehrer, der Vogel, der Kanzler, der Partner, der Lehrling, der Junge* და სხვა.
5. უცხოური წარმოშობის სუფიქსებით -et, -at, -ent, ant, -ist, -soph, -log, -nom, -or, -är, -ier, -is, -ismus, eur-ით ნაწარმოები არსებითი სახელები - *der Kandidat, der Präsident, der Professor* და სხვა.

მდედრობით სქესის არსებით სახელებს განეკუთვნება:

1. მდედრობითი სქესის ადამიანების და ცხოველების სახელები -
die Mutter, die Schwester, die Katze და სხვა.
2. უმეტესი სეებისა და ყვავილების სახელები -
die Eiche, die Rose, die Nelke და სხვა.
1. -in, -ei, -el, -ung, -heit, -keit, -in, -nis, -schaft სუფიქსებიანი არსებითი სახელები -
die Freundin, die Bücherei, die Gesundheit, die Wohnung, die Tätigkeit და სხვა.
4. უცხოური სუფიქსებით -ie, -ik, -ion, -tion, -tät -ur ნაწარმოები არსებითი სახელები -
die Melodie, die Grammatik, die Universität და სხვა.

საშუალო სქესის არსებით სახელებს განეკუთვნება:

1. უმეტესი ქვეყნების და ქალაქების სახელები -
(das) Europa, (das) Berlin, (das) Tbilissi და სხვა.
2. მცირეწლოვან არსებათა სახელები -
das Kind, das Kalb, das Ferkel და სხვა.
3. უმეტესი ლითონების სახელები -
das Gold, das Silber, das Kupfer და სხვა.
4. კრებითი სახელები -
das Brot, das Wasser, das Geld და სხვა.
5. -chen და -lein სუფიქსებით ნაწარმოები არსებითი სახელები -
das Mütterchen, das Fräulein, das Tischlein და სხვა.
6. უცხოური სუფიქსებით -al, -kat, -ment, -ett, -um, -tel ნაწარმოები არსებითი სახელები -
das Lineal, das Prädikat, das Testament, das Kabinett, das Museum და სხვა.

არსებობს არსებითი სახელები, რომლებიც სხვა და სხვა არტიკლებით ახმარებისა და ამასთან მათ განსხვავებული მნიშვნელობებიც აქვთ. ასეთ არსებით სახელებს თმონიშები ეწოდება:

der Hut - ქუდი	die Hut - დაცვა
der Bund - კავშირი	das Bund - შეკვრა, ფუთა
der Bauer - ვლეხი	das Bauer - გალია

der Leiter - ხელძღვანელი	die Leiter - კიბე
der Tor - ხულელი	das Tor - ჭიშკარი
der Band - ტომი(წიგნის)	das Band - ბაფთა, ლენტის და სხვა.

არსებითი სახელების მრავლობითი რიცხვის წარმოება Pluralbildung der Substantive

არსებით სახელს აქვს ორი რიცხვი: 1. მხოლობითი (Singular)
2. მრავლობითი (Plural)

მრავლობით რიცხვში სამივე სქესის არსებით სახელს აქვს არტიკლი *die*. გარდა ამისა ზოგი არსებითი სახელი დაირთავს სუფიქსს, ზოგი შეიცვლის ფუძისეულ ნმოვანს და ზოგი კი სუფიქსსაც დაირთავს და ფუძისეულ ნმოვანსაც შეიცვლის.

გერმანული არსებითი სახელებისათვის არსებობს მრავლობითი რიცხვის წარმოების 4 ტიპი:

1. -e სუფიქსით და უმლაუტით ან უმლაუტის გარეშე:
  - ამ ჯგუფს მიეკუთვნება -
  - ა) უმეტესი მამრობითი სქესის არსებითი სახელებია -
der Tag - die Tage
der Arzt - die Ärzte
  - ბ) მრავალი საშუალო სქესის არსებითი სახელი -
das Heft - die Hefte
das Jahr - die Jahre
  - გ) ერთი ჯგუფი მდედრობითი სქესის არსებითი სახელებია -
die Wand - die Wände
die Nacht - die Nächte
2. -n, -en, ან -nen სუფიქსით ცოცხელთვის უმლაუტის გარეშე:
  - ამ ჯგუფს მიეკუთვნება -
  - ა) უმეტესი მდედრობითი სქესის არსებითი სახელებია -
die Tür - die Türen
die Tafel - die Tafeln
  - ბ) ერთი ჯგუფი საშუალო სქესის არსებითი სახელებია -
das Hemd - die Hemden
das Herz - die Herzen

გ) შთელი რიგი მამრობითი სქესის არსებითი ხანკლები:

- სულიერი ხანის აღმნიშვნელი — დაბოლოებით -
der Knabe — die Knaben
der Rabe — die Raben
- სულიერი ხანის აღმნიშვნელი ერთმარცვლიანი -
der Herr — die Herren
der Mensch — die Menschen
- უცხოური დაბოლოების შქონე -
der Student — die Studenten
der Polizist — die Polizisten
- ერთი ჯგუფი უსულო ხანებისა -
der Staat — die Staaten
der See — die Seen

3. —er სუფიქსით ყოველთვის უმლაუტით:

ამ ჯგუფს მიეკუთვნება -

- ა) უმეტესი მამრობითი სქესის არსებითი ხანკლებისა -
das Land — die Länder
das Kind — die Kinder
- ბ) ერთი ჯგუფი მამრობითი სქესის არსებითი ხანკლებისა -
der Mann — die Männer
der Wald — die Wälder

4. სულოვანი დაბოლოებით უმლაუტით ან მის გარეშე აწარმოებენ მრავლობით რიცხვს:

მამრობითი და საშუალო სქესის არსებითი ხანკლები, რომლებიც:

- ბოლოვლებიან —er, -el, -en სუფიქსებზე -
der Vater — die Väter
der Mantel — die Mäntel
der Garten — die Gärten
- chen და -lein სუფიქსიანი სიტყვები -
das Mädchen — die Mädchen
das Fräulein — die Fräulein
- e სუფიქსზე დაბოლოებული უსულო ხანკლები -
das Gebäude — die Gebäude
das Gebirge — die Gebirge

არსებითი სახელები ერთმანეთისაგან განსხვავებულია იმდენად, რამდენადაც მათი მნიშვნელობით რიცხვში. მრავლობით რიცხვში ყველა არსებითი სახელი ერთნაირად იბრუნვის. ისინი მხოლოდ Dativ-ში დაირთავენ -ი დაბოლოებას, თუ Nominativ-ში -ი არა აქვთ.

არსებითი სახელის ბრუნების ოთხი სახე არსებობს:

1. მდედრობითი ანუ ნულოვანი ბრუნება - (-0) Deklination
2. სუსტი ბრუნება - (-e)n Deklination
3. ძლიერი ბრუნება - (-e)s Deklination
4. ბრუნების განსაკუთრებული შემთხვევა - (-e)ns Deklination

მდედრობითი ბრუნება

Die weibliche Deklination

მდედრობით ანუ ნულოვან ბრუნებას ეკუთვნის მდედრობითი სქესის ყველა არსებითი სახელი. მათ ბრუნების დროს მხოლოდ რიცხვში არა აქვთ დაბოლოება, ეცვლება: მხოლოდ არტიკლი. მრავლობითში კი დაირთავენ -ი ან -en დაბოლოებას:

	Singular	Plural
N.	die Frau Schule	die Frauen Schulen
G.	der Frau Schule	der Frauen Schulen
D.	der Frau Schule	den Frauen Schulen
A.	die Frau Schule	die Frauen Schulen

მდედრობითი სქესის ზოგიერთი ერთმარცვლიანი არსებითი სახელი მრავლობით რიცხვში იღებს -e დაბოლოებას და უმლაუტს. ასეთი არსებითი სახელებია: *die Wand, die Bank, die Hand, die Frucht, die Nuß, die Kuh, die Macht, die Kraft, die Brust, die Luft, die Gans, die Maus, die Faust* და სხვა.

	Sing.	Plur.
N.	die Nacht	die Nächte
G.	der Nacht	der Nächte
D.	der Nacht	den Nächten
A.	die Nacht	die Nächte

სუსტი ბრუნება

Schwache Deklination

სუსტ ბრუნებას ეკუთვნის მხოლოდ სუღიერი საგნის აღმნიშვნელი მამრობითი სქესის არსებითი სახელები, რომლებსაც მრავლობით რიცხვში აქვთ დაბოლოება -ი ან -ენ:

1. -ე სმონით დაბოლოებული არსებითი სახელები -
der Junge, der Löwe, der Sklave, der Affe, der Rabe, der Neffe და სხვა.
  2. ერთმარცვლიანი არსებითი სახელები, რომელთაც დაკარგული აქვთ -ე დაბოლოება -
der Mensch, der Ochs, der Hirt, der Held, der Bär, der Herr, der Narr, der Prinz, der Graf, der Fürst, der Spatz და სხვა.
  3. არსებითი სახელები მანვილიანი უცხოური დაბოლოებებით: -et, -at, -ent, -ant, -ist, -ot, -ad, -graph, -soph, -log, -nom
der Student, der Advokat, der Architekt, der Philolog, der Elefant, der Kamerad, der Poet, der Polizist, der Pilot, der Philosoph და სხვა.
- სუსტი ბრუნების დროს არსებით სახელებს გარდა მხოლობითი რიცხვის Nominativ-ისა ყველგან აქვთ -(e)ი დაბოლოება:

Singular

N.	der	Junge	Hirt	Aspirant
G.	des	Jungen	Hirten	Aspiranten
D.	dem	Jungen	Hirten	Aspiranten
A.	den	Jungen	Hirten	Aspiranten

Plural

N.	die	Jungen	Hirten	Aspiranten
G.	der	Jungen	Hirten	Aspiranten
D.	den	Jungen	Hirten	Aspiranten
A.	die	Jungen	Hirten	Aspiranten

ძლიერი ბრუნება

Starke Deklination

ძლიერ ბრუნებას მიეკუთვნება საშუალო სქესის ყველა არსებითი სახელი, გარდა das Herz-ისა და მამრობითი სქესის არსებითი სახელები, რომლებიც სუსტი ბრუნებით არ იბრუნვიან.

ძლიერი ბრუნების დროს არსებითი სახელი Genitiv-ში იღებს
 ან -es დაბოლოებას:

		Singular			
N.	das	Buch	Kind	der	Tisch
G.	des	Buches	Kindes	des	Tisches
D.	dem	Buch	Kind	dem	Tisch
A.	das	Buch	Kind	den	Tisch
		Plural			
N.	die	Bücher	Kinder	Tische	
G.	der	Bücher	Kinder	Tische	
D.	den	Büchern	Kindern	Tischen	
A.	die	Bücher	Kinder	Tische	

ბრუნების განსაკუთრებული შემთხვევები

Besondere Fälle der Deklination

ზოგიერთი არსებითი სახელი განსაკუთრებული წესით იბრუნვის:

Sing.	Plur.
das Herz	– die Herzen
der Gedanke	– die Gedanken
der Wille	– die Willen
der Name	– die Namen
der Buchstabe	– die Buchstaben
der Same	– die Samen
der Fels	– die Felsen
der Funke	– die Funken
der Friede	– die Frieden
der Glaube	– die Glauben

ეს არსებითი სახელები ბრუნების დროს შემდეგ თავისებურებებს ამჟღავნებენ: მხოლოდითი რიცხვის Nominativ-ის გარდა ყველა ბრუნვაში დაიბრუნებენ სუსტი ბრუნების -en დაბოლოებას, ხოლო Genitiv-ში ამავედროულად იმატებენ ძლიერი ბრუნების -s დაბოლოებას, ასე რომ Genitiv-ში ამ არსებით სახელებს აქვთ დაბოლოება -(e)ns:

	Singular		Plural
N.	der Name	Gedanke	die Namen Gedanken
G.	des Namens	Gedankens	der Namen Gedanken
D.	dem Namen	Gedanken	den Namen Gedanken
A.	den Namen	Gedanken	die Namen Gedanken

არსებითი სახელი **das Herz** მხოლოდით რიცხვში არატიპიურად იბრუნვის-

- N. das Herz
- G. des Herzens
- D. dem Herzen
- A. das Herz

არსებით სახელები **der Bauer** და **der Nachbar**, იბრუნვიან სუსტადაც და ძლიერადაც -

- N. der Bauer
- G. des Bauern / Bauers
- D. dem Bauern / Bauer
- A. den Bauern / Bauer

უცხოური სიტყვები მრავლობით რიცხვში დაბოლოებებს არ დაირთავენ -

- N. die Autos
- G. der Autos
- D. den Autos
- A. die Autos

საკუთარი სახელების ბრუნვა

Deklination der Eigennamen

როგორც წესი საკუთარი სახელები უარტიკლოდ იბრუნვის და მხოლოდითი რიცხვის Genitiv-ში მიიღებენ -s დაბოლოებას:

N.	Peter	Heinrich	Heine
G.	Peters	Heinrich	Heines
D.	Peter	Heinrich	Heine
A.	Peter	Heinrich	Heine

Genitiv-ში მდგომი საკუთარი სახელები წინადადებაში განსაზღვრული ღერების როლში გამოდიან -

Peters Buch. - პეტერის წიგნი.
Heinrich Heines Gedichte. - ჰაინრიხ ჰაინეს ლექსები.

თუ საკუთარი სახელის წინ მსაზღვრელი სიტყვა, ტიტულს ან წოდებას გამოხატავს იგი იბრუნვის მხოლოდ განსაზღვრული არტიკლით -

Das Buch des kleinen Peters. - პატარა პეტერის წიგნი.
Die Gedichte des Dichters Heine. - პოეტ ჰაინეს ლექსები.

თუ მსაზღვრელი სიტყვის, ტიტულის ან წოდების წინ არტიკლი არ დგას, მაშინ იბრუნვის მხოლოდ საკუთარი სახელი -
Professor Müllers Vorlesungen. - პროფესორ მიულერის ლექსები.

არსებითი სახელის უარყოფა

Die Negation des Substantivs

თუ არსებითი სახელი წარმოდგენილია განუსაზღვრელი არტიკლით ან უარტიკლოდ, მის უარსყოფად გამოიყენება უარყოფითი არტიკლი *kein*:

Er hat einen Vater. - *Er hat keinen Vater.*
 მას ჰყავს მამა. - მას არა ჰყავს მამა.
Er ist Engländer. - *Er ist kein Engländer.*
 ის ინგლისელია. - ის არ არის ინგლისელი.

პროფესიის აღმნიშვნელი არსებითი სახელების უარყოფა შემდეგნაირად ხდება -

Er ist Arzt. - *Er ist nicht Arzt.*
 ის ექიმია. - ის არ არის ექიმი.
Er ist ein guter Arzt. - *Er ist kein guter Arzt.*
 ის კარგი ექიმია. - ის კარგი ექიმი არ არის.

ბრუნვების მნიშვნელობა და მათი სმარების წესი

Bedeutung und Gebrauch der Kasus

Nominativ-ი (სახელობითი ბრუნვა) არის ქვემდებარის და შემახმენლის ბრუნვა. იგი პასუხობს კითხვებზე *wer?* ვინ? - პიროვნებებისათვის და *was?* რა? - დანარჩენი საგნებისათვის.

ქვემდებარე -

Mein Freund lernt gut. - Wer lernt gut?

ჩემი მეგობარი სწავლობს კარგად. - ვინ სწავლობს კარგად?

Hier liegt mein Heft. - Was liegt hier?

აქ დევს ჩემი რვეული. - რა დევს აქ?

შემასმენლისი -

Mein Freund ist Fahrer. - Was ist dein Freund?

ჩემი მეგობარი მძღოლია. - რა არის შენი მეგობარი?

Mein Freund ist Ralf. - Wer ist dein Freund?

ჩემი მეგობარი არის რალფი. - ვინ არის შენი მეგობარი?

Nominativ-ი იხმარება აგრეთვე მიმართვებში -

Herr Müller, ...

Genitiv-ი (ნათესაობითი ბრუნვა) არის განსაზღვრების ბრუნვა. იგი პასუხობს კითხვაზე *wessen?* ვისი? რისი?. იგი გამოიყენება აგრეთვე ზოგიერთ მყარ გამოთქმაში -

Das Buch meines Freundes liegt hier. - Wessen Buch liegt hier?

ჩემი მეგობრის წიგნი დევს აქ. - ვისი წიგნი დევს აქ?

Eines Tages; Wohin des Weges?; Er ist guter Laune.

Dativ-ი (მიცემითი ბრუნვა) არის ირიბი და წინდებულიანი და-მატების, ადგილისა და დროის გარემოების ბრუნვა. იგი პასუხობს კითხვებზე *wem?* ვის?, *wo?* სად?, *wann?* როდის?-

Ich helfe meinem Freund. - Wem hilfst du?

მე ვეხმარები ჩემს მეგობარს. - ვის ეხმარები შენ?

Er sitzt auf dem Stuhl. - Wo sitzt er?

ის ზის სკამზე. - სად ზის ის?

Er kommt am Montag. - Wann kommt er?

ის მოვა ორშაბათს. - როდის მოვა ის?

Akkusativ-ი (ბრალდებითი ბრუნვა) არის პირდაპირი და წინდებულიანი დამატების, ადგილისა და დროის გარემოების ბრუნვა. იგი პასუხობს კითხვებზე *wen?* ვის? - პიროვნებებისათვის; *was?* რას? - დანარჩენი საგნებისათვის; *wann?* როდის?, *wohin?* საით? -

Er sieht seinen Freund. - Wen sieht er?

ის ხედავს თავის მეგობარს. - ვის ხედავს ის?

Er schreibt einen Brief. - Was schreibt er?

ის წერს წერილს. - რას წერს ის?

Wir fahren in die Schweiz. - Wohin fahrt ihr?

ჩვენ მივუბნავართო შევიცარიაში. - საით მივუბნავართო თქვენ
 Wir wohnen hier einen Monat. - ჩვენ აქ ერთი თვეა ვცხოვრობთ.
 ასე რომ, Dativ-ი და Akkusativ-ი ძირითადად დამატების ბრუნვაა, Genitiv-ი განსაზღვრების. ამიტომ Dativ-ი და Akkusativ-ი ზმნასთანაა დაკავშირებული, ხოლო Genitiv-ი კი არსებით სახელობას.

Ich helfe dem Freund. - Wem hilfst du?
Ich besuche den Freund. - Wen besuchst du?
die Wohnung meines Freundes - Wessen Wohnung?

სავარჯიშოები:

1. გადამიყვანეთ არსებითი სახელები მრავლობით რიცხვში:
  1. Der Bleistift ist rot.
  2. Das Dorf ist schön.
  3. Der Briefträger bringt einen Brief.
  4. Der Sohn schreibt die Aufgabe.
  5. Die Blume blüht.
  6. Das Auditorium ist hell.
  7. Der Gast tritt ins Zimmer ein.
  8. Das Fenster ist breit.
  9. Der Zug fährt rechtzeitig ab.
  10. Ich sehe den Helden.
  11. Der Vater liest die Zeitung.
  12. Der Gedanke ist gut.
2. აბრუნეთ შემდეგი არსებითი სახელები:

die Stadt, der Wald, der Nachbar, der Held, die Tochter, das Jahr, das Bild, der Direktor, das Land, der Knabe, der Aspirant, der Gedanke, der Friede
3. განსაზღვრეთ არსებითი სახელებს სქესი, რიცხვი და ბრუნვა:
  1. Er besucht oft den Freund.
  2. Der Hund folgt dem Knaben.
  3. Die Mappe des Schülers liegt auf dem Tisch.
  4. Wir erwarten den Onkel und die Tante.
  5. Die Kinder gehorchen den Eltern.
  6. Das Mädchen hat die Handtasche verloren.
  7. Die Ankunft deines Freundes interessiert mich.

8. Die bestandene Prüfung freut die Schüler sehr.
  9. Der Kranke dankt dem Arzt für die Heilung.
  10. Der Verkäufer zeigt der Frau einen schwarzen Regenschirm.
4. ჩასვით წერტილებს ნაცვლად kein სათანადო ბრუნვას და რიცხვში:
1. Ich habe heute .... Taxi bestellt.
  2. Jetzt hat er .... Sekretärin.
  3. Wir haben .... Salat genommen.
  4. Im Lebensmittelgeschäft gibt es .... Obst.
  5. Wir haben .... Zimmer frei.
  6. Ich kann .... Dolmetscherin finden.
  7. Hier ist .... Milch.
  8. Ich habe .... Wörterbuch.
5. ჩასვით არსებითი სახელები მრავლობით რიცხვში:
1. Im Herbst fallen (das Blatt) von den Bäumen.
  2. Früher waren (das Dach) (das Haus) aus Stroh.
  3. Im Herbst fliegen (der Vogel) in warme (ein Land).
  4. In dieser Straße stehen schöne (ein Haus).
  5. Am Ufer des Baches wuchsen einige (ein Strauch).
  6. (das Kind) hatten fröhliche (das Gesicht).
  7. Im Norden sind schöne (ein Wald).
  8. Im Geschäft standen (ein Faß) mit Gurken.
  9. (das Taxi) sind am Bahnhof.
  10. In der Stadt sind viele (das Cafe).

ზედსართავი სახელი

Das Adjektiv

ზედსართავი სახელი არის საგნის თვისების ან ნიშნის გამომხატველი სიტყვა. იგი პასუხობს კითხვაზე – wie? როგორია საგანი? მას, ასევე როგორც არსებით სახელს ახასიათებს სქესის, რიცხვის და ბრუნვის კატეგორიები, რადგანაც ის არსებით სახელთან ერთად დგას და მასთან ერთად იბრუნვის.

ზედსართავი სახელს აქვს სრული (ცვლიადი) და შიკლე (უცვლიადი) ფორმები.

სრული ფორმით ზედსართავი სახელი ახლავს არსებით სახელს,

როგორც მისი ნაშან - თვისების აღმნიშვნელი სიტყვა. იგი არტიკლს ან მის შემცვლელ სიტყვასა და არსებით სახელს შორის იცვლება არსებით სახელთან ერთად.

- Dort steht ein schwarzer Tisch.* (მაძრ. სქ., სახელობითი ბრუნვა)
- Dort hängt eine schwarze Tafel.* (მდედრ. სქ., სახელობითი ბრუნვა)
- Er schreibt mit einem schwarzen Bleistift.* (მაძრ. სქ., მაცემითი ბრუნვა)
- Dort stehen schwarze Tische.* (მრავლ. რიცხვი, სახელობითი ბრუნვა)

მოკლე ფორმით ზედსართავი სახელი არსებით სახელს არ ახლავს. იგი წარმოადგენს სახელადი შემასმენლის სახელად ნაწილის და არ იბრუნვის.

- Die Aufgabe ist schwer.*
- Der Text ist schwer.*
- Die Texte sind schwer.*

ზედსართავი სახელის ბრუნვა

Die Deklination des Adjektivs

ზედსართავი სახელის ბრუნვების წესი დამოკიდებულია არტიკლზე ან ნაცვალსახელზე, რომელიც ახლავს არსებით სახელს. იგი იბრუნვის არსებით სახელთან ერთად შემდეგ პოზიციებში:

1. ზედსართავი სახელი + არსებითი სახელი
2. არტიკლი (ნაცვალსახელი) + ზედსართავი სახელი + არსებითი სახელი

ამ პოზიციების მიხედვით არსებობს ზედსართავი სახელის სამი სახის ბრუნვა: ძლიერი, სუსტი და შერეული.

ძლიერად იბრუნვის ზედსართავი სახელი, თუ მის წინ არ დგას არტიკლი. ამ შემთხვევაში იგი თვითონ იღებს განსაზღვრული არტიკლის დაბოლოებას, როგორც მხოლოდითი, ასევე მრავლობითი რიცხვის ყველა ბრუნვაში. მხოლოდ მხოლოდითი რიცხვის Genitiv-ში მაშრობითი და საშუალო სქესისათვის აქვს მას -en დაბოლოება, ნაცვლად -cs-ისა.

Singular

N.	kluger Mann	kluge	Frau	kluges	Kind
G.	klugen Mannes	kluger	Frau	klugen	Kindes
D.	klugem Mann	kluger	Frau	klugem	Kind
A.	klugen Mann	kluge	Frau	kluges	Kind

Plural

N.	kluge	Männer,	Frauen,	Kinder
G.	kluger	Männer,	Frauen,	Kinder
D.	klugen	Männern,	Frauen,	Kindern
A.	kluge	Männer,	Frauen,	Kinder

თუ არსებითი სახელის წინ ორი ან რამდენიმე ზედსართავი დგას უარტიკლოდ, ისინი ყველა ძლიერად იბრუნვის:

• Singular

Plural

N.	neues	hohes	Haus	neue	hohe	Häuser
G.	neuen	hohen	Hauses	neuer	hoher	Häuser
D.	neuem	hohem	Haus	neuen	hohen	Häusern
A.	neues	hohes	Haus	neue	hohe	Häuser

ძლიერად იბრუნვის ზედსართავი სახელები ასევე შემდეგი ნაცვალსახელების: **etwas, wenig, viel, mehr, einige, viele, wenige** და რაოდენობითი რიცხვითი სახელების შემდეგ:

N.	drei	vielen	schöne	Frauen
G.	dreier	vieler	schöner	Frauen
D.	dreien	vielen	schönen	Frauen
A.	drei	vielen	schöne	Frauen

~~სუსტად იბრუნვის ზედსართავი სახელი, როდესაც მას წინ დგას:~~
განსაზღვრული არტიკლი -

der, die, das

ჩვენებითი ნაცვალსახელი -

dieser/e/es ან jener/e/es

განუსაზღვრელი ბირის ნაცვალსახელები -

jeder/e/es, solcher/e/es, mancher/e/es, der/die/dasselbe, der/die/

dasjenige, alle, beide, keine.

კითხვითი ნაცვალსახელი - **welcher**

სუსტად ბრუნვებს დროს ზედსართავი სახელი მხოლოდით რიცხვში დაირთავს -en დაბოლოებას ყველა ბრუნვაში, გარდა **Nominativ-**ისა საშივე სქესისათვის და მდებარეობითი და საშუალო სქესის **Akkusativ-**ისა. მრავლობით რიცხვში კი ყველა ბრუნვაში -en დაბოლოებას დაირთავს:

Singular

N. der kluge Mann	die kluge Frau	das kluge Kind
G. des klugen Mannes	der klugen Frau	des klugen Kindes
D. dem klugen Mann	der klugen Frau	dem klugen Kind
A. den klugen Mann	die kluge Frau	das kluge Kind

Plural

N. die klugen Männer,	Frauen,	Kinder
G. der klugen Männer,	Frauen,	Kinder
D. den klugen Männern,	Frauen,	Kindern
A. die klugen Männer,	Frauen,	Kinder

სუბტად იბრუნვის ზედსართავი სახელი ასევე მრავლობით რიცხვში კუთვნილებითი ნაცვალსახელის შემდეგ.

შერეულად იბრუნვის ზედსართავი სახელი, თუ მის წინ დგას განუსაზღვრელი არტიკლი —ein, eine, ein. ავი მწლობით რიცხვებში Nominativ-ში და Akkusativ-ში სამივე სქესისათვის მიიღებს ძლიერ ანუ განსაზღვრული არტიკლის დაბოლოებებს, ხოლო Genitiv-ისა და Dativ-ში კი სუბტ (-en) დაბოლოებას. რადგანაც განუსაზღვრულ არტიკლს მხოლოდ მწლობითი რიცხვი აქვს, მრავლობით რიცხვში ზედსართავი სახელი არტიკლის გარეშე ე.ი. ძლიერად იბრუნვის:

Singular

N. ein kluger Mann	eine kluge Frau	ein kluges Kind
G. eines klugen Mannes	einer klugen Frau	eines klugen Kindes
D. einem klugen Mann	einer klugen Frau	einem klugen Kind
A. einen klugen Mann	eine kluge Frau	ein kluges Kind

ასევე იბრუნვის ზედსართავი სახელი მწლობით რიცხვში კუთვნილებითი ნაცვალსახელის და უარყოფითი ნაცვალსახელის kein-ის შემდეგ.

სავარჯიშოები

1. განსაზღვრული არტიკლი შეცვალეთ განუსაზღვრული არტიკლით:
 1. der alte Wächter 2. der große Hund 3. der kalte Wind 4. das riesige Schiff 5. das dicke Buch 6. das grüne Heft 7. die graue Wolke 8. die bunte Karte 9. die braune Tafel

2. დაურთეთ ზედსართავ სახელს სათანადო დაბოლოებები:

Das war ein groß..., dunkl... Hof bei einer Mietskaserne. In dieser Stunde war der Hof leer. Nur ein schwarz... Hund lief herum. Er hatte

einen sonderbar... Namen: „Flinke“. Er jagte nach einer gelb... stuppig... Katze. Diese machte einen riesig... Bückel und lief fort. Das alles beobachtete aus seinem Fenster ein elfjährig... Junge. Das war ein hübsch... Bursche mit dunkl... blitzend... Augen und blond... Locken.

3. შეყვებით ზედსართავი სანკლები სათანადო დაბოლოებებით:
das schön... Land, dieser alt... Mann, jede fleißig... Schülerin, solches groß... Auto, jene jung... Dame, manche schwer... Wörter, der stark... Frost, welche bunt... Farben, mancher neu... Hut, die freundlich... Lehrerin, jedes dick... Buch, welche gut... Hotels, solcher schön... Tag, alle klein... Kinder, jene böse... Krankheit, jedes hoch... Fenster, dieselben braun... Schuhe, beide schön... Mädchen.
4. დაურთეთ ზედსართავ სანკლებს სათანადო დაბოლოებები:
frisch... Butter, viel wertvoll... Material, vier neu... Schüler, solches schlecht... Wetter, mancher arm... Mann, welche groß... Zeit, offen... Tür, kein gesund... Kind, ihre hübsch... Töchter, euer groß... Garten, hundert fett... Gänse, mehr glücklich... Tage, ein grün... Blatt, kein richtig... Satz, sein jung... Bruder, meine krank... Augen, Ihre letzt... Arbeit, eine hell... Lampe, keine neu... Wörter, unser alt... Lehrer, Ihre lieb... Eltern, deine deutsch... Übung, ein fleißig... Schüler, seine grau... Haare, etwas weiß... Marmor, rot... Tinte, solcher groß... Erfolg.
5. დაურთეთ ზედსართავ სანკლებს სათანადო დაბოლოებები:
1. Es gibt Blätter von rund..., schmal..., spitz... oder gezahnt... Form.
  2. Es war ein kalt..., neblig..., dunkl... Herbstmorgen.
  3. Von dem niedrig..., weitgeöffnet. ... Tor blieben wir stehen.
  4. Im Sommer trägt man Kleider aus leicht..., gestreift..., billig... Stoff.
  5. Der rund..., hölzern... Tisch stand im Zimmer.
  6. Wir sahen einen alt..., schwach... Mann.
  7. Ein grün... Kleid bedeckt die Erde im Sommer.
  8. Schwer..., grau... Wolken zogen am Himmel.
  9. Ein klein ...Mädchen mit lang..., blond. ... Zöpfchen öffnete mir die Tür.
  10. Ich putze die Zähne mit einer hart... Bürste.

ზედსართავი სახელის შედარების ხარისხები

Die Komparation (Steigerungsstufen) des Adjektivs

საგნებს ესა თუ ის თვისება სწვდასწვა ხარისხში შეიძლება ჰქონდეთ. საგნების თვისების ხარისხებს შორის განსხვავება გამოიხატება ზედსართავი სახელის შედარების ხარისხებით.

ზედსართავ სახელს შედარების სამი ხარისხი აქვს:

1. (der) **Positiv** - დადებითი ხარისხი -

Jenes Haus ist groß. - ის სახლი დიდია.

2. (der) **Komparativ** - შედარებითი ხარისხი -

Dieses Haus ist größer. - ეს სახლი უფრო დიდია.

3. (der) **Superlativ** - აღმატებითი ხარისხი -

Unser Haus ist das größte hier. - ჩვენი სახლი ყველაზე დიდია აქ.

დადებითი ხარისხი (Positiv) მიუთითებს საგნის ან მოვლენის ნიშანთვისებაზე, რომელიც სწვა საგნებსაგან ან მოვლენებისაგან დამოუკიდებლად არსებობს.

დადებით ხარისხში ზედსართავი სახელი დგას მოკლე, ფუძისეული ფორმით:

groß, klein, schön, breit, lang usw.

დიდი, პატარა, ლამაზი, ვახერო, ვრძელი და ა.შ.

შედარებითი ხარისხი (Komparativ) საგნის ნიშან-თვისების უფრო ვაძლიერებას გამოხატავს. იგი იწარმოება დადებით ხარისხზე -er სუფიქსის დართვით. ამასთან a, o, u სმოვნები იღებენ უძლავტს:

lang - länger

kurz - kürzer

გრძელი - უფრო გრძელი

მოკლე - უფრო მოკლე

ორი საგნის ნიშან-თვისების შედარებისას შედარებითი ხარისხის შექმნა იმართება als:

Er ist älter, als sein Bruder. - ის თავის ძმაზე უფროსია.

უძლავტს არ იღებენ ზედსართავი სახელები:

1. **au** - დიფტონგით -

faul - fauler

schlau - schlauer

2. **-er, -el, -en, -ig, -sam, -e, -bar, -lich, -haft** -ზე დაბოლოებული

ზედსართავი სახელები -

mager – magerer
offen – offener
dunkel – dunkler

mutig – mutiger
gerade – gerader
langsam – langsamer და სსკა.

3. ზედსართავი სახელები - blond, falsch, froh, rot, klar, voll,
naß, glatt, schmal, blaß და სსკა.

rot – roter
klar – klarer

აღმატებითი ხარისხი (Superlativ) საგნის ნიშან-თვისების ყველაზე მეტად გამოხატულებას გამოხატავს. თუ იგია შედგენილი შემასმენლის სახელადი ნაწილია, მაშინ იგი იწარმოება ზედსართავი სახელის დადებით ხარისხზე –sten დაბოლოების დართვით. ზედსართავი სახელის წინ კი დგას ნაწილაკი am. თუ ზედსართავი სახელის ფუძე -d, -t, -B, -sch, -z თანხმონებზე ბოლოვდება, მაშინ ზედსართავის ფუძეს და დაბოლოებას შორის ჩადგება -e- სმოვანი. ფუძისეული სმოვნები -a-, -o-, -u- აქაც იღებენ უძლიაუტს:

kalt - am kältesten
kurz - am kürzesten
kalt - am kältesten
süß - am süßesten

თუ ზედსართავ სახელს აღმატებით ხარისხში მოხდევს არსებითი სახელი, მაშინ მის წინ am ნაწილაკის ნაცვლად ინმარება განსაზღვრული არტიკლი:

der fleißigste Junge
das kleinste Kind
die schönste Frau

აღმატებითი ხარისხის წარმოებისას am-ის მაგივრად ხშირად გვაქვს aufs:

aufs schönste, aufs klügste

ზოგიერთი ზედსართავი სახელი შედარების ხარისხებს არაწესიერად აწარმოებს:

gut - besser - am besten
hoch - höher - am höchsten
nah - näher - am nächsten

შედარების ხარისხების სმარების წესი

Gebrauch der Steigerungsstufen

წინადადებაში ზედსართავი სახელის დადებითი ხარისხი თავისე მთავრად უცვლელი ფორმით შემასმენლისად იხმარება.

Der Weg ist lang.

შეიძლება გამოყენებით საგნების მსგავსებად დადებით ხარისხში.

Dieser Weg ist so lang, wie jener.

ასევე შემასმენლისად შეიძლება იყოს ნახშიარი შედარებითი ხარისხი, რომელიც არსებითი სახელის წინაც შეიძლება იღვეს განსაზღვრებად.

Dieser Weg ist länger.

Der längere Weg führt durch den Wald.

შეიძლება ერთმანეთს შევადაროთ საგნები, რომლებსაც ერთადევივე თვისება სხვადასხვა ხარისხში აქვთ.

Dieser Weg ist länger, als jener.

აღმატებითი ხარისხი შეიძლება იყოს შემასმენლისიც და განსაზღვრებად.

Diese Zeit war die schönste.

Das größte Zimmer ist links.

სავარჯიშოები

1. აწარმოეთ ზედსართავი სახელებით შედარებითი და აღმატებითი ხარისხი, შეადარეთ საგნები ერთმანეთს:

1. schnell – das Auto, der D – Zug, das Flugzeug
2. nett – dein Freund, dein Vater, dein Bruder
3. hoch – das Wohnhaus, die Universität, der Kirchturm
4. lang – die Weser, die Elbe, der Rhein
5. hübsch – seine Schwester, ihre kleine Freundin, meine Kusine
6. fleißig – sein Bruder, seine Schwester, er selbst
7. wenig – der Vater, der Sohn, die Tochter (rauchen)
8. weit – der Junge, der Sportler, der Weltmeister (springen)
9. gut – das Mädchen, die Studentin, die Sängerin (singen)

2. აწარმოეთ ხარისხები:

1. Die Wolga ist der (lang) Fluß in Europa.
2. Die Biene ist so (fleißig) wie die Ameise.
3. Der Februar ist der (kurz) Monat.
4. Im Herbst sind gewöhnlich die (stark) Stürme.

5. Der Frühling ist die (schön) Jahreszeit.
5. Er ist (schlau) wie ein Fuchs.
7. Die Eiche ist so (hoch) wie die Linde.
8. Wer von euch kann am (schnell) ein Beispiel finden?
3. ჩასვით ზედსართავი სახელები შესაბამის სარისხში, ამასთან გამოიყენეთ სათანადოდ wie და als:
  1. Der Vater meines Freundes ist ebenso (alt) .... meine Mutter.
  2. Die Sperlingsgasse ist viel (schmal) .... die Breite Straße.
  3. Dahlem ist einer der (schön) Stadtteile Berlins.
  4. Hannover war eine viel (hübsch) Stadt .... Stettin.
  5. Mein Messer ist viel-(scharf und gut) .... deins.
  6. Berlin hat viele (groß) Theater .... Hamburg.
  7. Ist dies der (kurz) Weg zur Universität.
4. შეადარეთ საგნები ერთმანეთს შესაბამისად გამოიყენეთ so .... wie და als:
  1. das Fenster, die Tür, hoch;
  2. der Löwe, der Bär, stark;
  3. die Arme, die Beine, lang;
  4. das Buch, das Heft, dünn;
  5. das Silber, das Gold, teuer;
  6. der Fluß, das Meer, tief;
  7. die Maus, die Ratte, klein;
  8. der See, der Teich, groß;
  9. der Stahl, das Eisen, hart;
  10. der Fluß, der Bach, breit.

ნაცვალსახელი

Das Pronomen

ნაცვალსახელის, როგორც მეტყველების ნაწილის ძირითადი ფუნქციაა, შეცვალოს წინადადებაში არსებითი სახელი ან ანლდეს მას.

ნაცვალსახელების შემდეგი ჯგუფები არსებობს:

პირის ნაცვალსახელი – das Personalpronomen

წვენებითი ნაცვალსახელი – das Demonstrativpronomen

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი – das Possesivpronomen

- უკუქცევითი ნაცვალსახელი – das Reflexivpronomen
 კითხვითი ნაცვალსახელი – das Fragepronomen
 მიმართებითი ნაცვალსახელი – das Relativpronomen
 განუსაზღვრელი ნაცვალსახელი – das unbestimmte Pronomen
 უარყოფითი ნაცვალსახელი – das negative Pronomen
 პირნაკლი ნაცვალსახელი – das unpersönliche Pronomen

არსებით სახელს ცვლის შემდეგი ნაცვალსახელები:

1. პირის ნაცვალსახელი;
2. ჩვენებითი ნაცვალსახელი – der, die, das;
3. კითხვითი ნაცვალსახელი – wer, was;
4. მიმართებითი ნაცვალსახელი – der, die, das;
5. განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი – man, etwas, jemand;
6. უარყოფითი ნაცვალსახელი – nichts, niemand;
7. ნაცვალსახელიური ზმნისა და ცვლიან რა არსებით სახელებს ნაცვალსახელები ასრულებენ წინადადებაში ამ წევრის ფუნქციას, რომელიც შეცვალეს ანუ დგანან შესაბამის ბრუნვაში, სქესსა და რიცხვში.

არსებით სახელს ანლაგს შემდეგი ნაცვალსახელები:

1. ჩვენებითი ნაცვალსახელი – dieser, jener, derselbe, derjenige;
2. კუთვნილებითი ნაცვალსახელი – mein, dein, sein/ihr/sein, unser euer, ihr, Ihr;
3. კითხვითი ნაცვალსახელი – welcher, wessen, was für ein;
4. უარყოფითი ნაცვალსახელი – kein;
5. განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი – alle, beide, jeder, viele, wenige, einige.

ანლაგს რა არსებით სახელს, ნაცვალსახელი იმავე წესებს ემორჩილება, რომელსაც არტიკლი. კერძოდ:

1. დგას არსებითი სახელის წინ;
2. არსებით სახელთან ერთად ქმნის ჩარჩოს (ნაცვალსახელი – არსებითი სახელი), რომელშიც თავსდება მოცემული არსებითი სახელის ყველა განსაზღვრება.

3. არტიკლის მსგავსად, ნაცვალსახელიც გამოხატავს მოცემული არსებითი სახელის სქესს, რიცხვს და ბრუნვას.

პირის ნაცვალსახელი

Das Personalpronomen

პირის ნაცვალსახელი ასახელებს პირს (ან საგანს), როგორც მხოლოდით, ასევე მრავლობით რიცხვში.

პირის ნაცვალსახელებია:

მხოლოდითი	მრავლობითი
რიცხვი	რიცხვი
I პირი – ich(მე)	wir(ჩვენ)
II პირი – du(შენ)	ihr(თქვენ)
	Sie(თქვენ)
III პირი – er/sie/es(ის)	sie(ისინი)

მხოლოდითი რიცხვის III პირს სამი სქესი აქვს:

- მამრობითი სქესი – er (ის)
- მდედრობითი სქესი – sie (ის)
- საშუალო სქესი – es (ის)

როგორც ცხრილიდან ჩანს, ფორმას sie აქვს რამოდენიმე მნიშვნელობა: ის/შას(მდედრსქ.); ისინი/მათ და თქვენ (თავაზიანი ფორმა).

მხოლოდითი და მრავლობითი რიცხვის II პირისათვის არსებობს მიმართვის თავაზიანი ფორმა – Sie(თქვენ), რომელიც ფორმით მრავლობითი რიცხვის III პირის იდენტურია -

- Sie schreibt.* – ის წერს.
- Ich kenne sie.* – მე ვიცნობ შას.
- Was lesen Sie?* – რას კითხულობთ თქვენ?
- Sie schreiben.* – ისინი წერენ.
- Ich kenne sie.* – მე ვიცნობ მათ.
- Ich kenne Sie.* – მე ვიცნობთ თქვენ.

ცვლის რა არსებით სახელით გამოხატულ წინადადების წევრს, პირის ნაცვალსახელი იმავე ბრუნვაში ჩადგება, რომელშიც ეს წევრი ამდენად იგი იბრუნვის:

	Singular					Plural			
N. ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie	
G. meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner	unser	euer	ihrer	Ihrer	
D. mir	dir	ihm	ihr	ihm	uns	euch	ihr	Ihr	
A. mich	dich	ihn	sie	es	uns	euch	sie	Sie	

სავარჯიშოები

1. ჩასვით შესაბამისი პირის ნაცვალსახელი:
  1. Die Stadt ist nicht klein. .... ist groß.
  2. Das Dorf ist klein. .... ist nett.
  3. Das Haus ist neu. .... ist modern.
  4. Der Baum ist jung. .... ist klein.
  5. Die Autos sind modern. .... sind schön.
  6. Der Hof ist grün. .... ist nicht groß.
2. ჩასვით წერტილების ნაცვლად mir, ihm, ihr, uns, Ihnen :
  1. Wie geht es .... Herr Franke?
  2. Danke, es geht .... ganz gut.
  3. Frau Lenz mag Saft. Ich biete .... Saft an.
  4. Wie geht es ...., Kollegen? Es geht .... gut.
  5. Ich habe keinen Kuli. Bitte, geben Sie .... einen Kuli.
  6. Wie geht es dir? Danke, es geht .... gut.
  7. Was darf ich .... anbieten?
3. ჩასვით სწორად ein, einen, einem, eine და einer:
  1. Hier ist .... Brief für Frau Neumann.
  2. Sie müssen .... Tisch reservieren.
  3. Haben Sie .... Zehneuroschein?
  4. Geht heute noch .... Zug nach München?
  5. Ich nehme .... Rehbraten?
  6. Zum Bahnhof fährt .... Bus.
  7. Gibt es hier .... Flughafen?
  8. Wir halfen .... Alten.
  9. Er sah auf der Bank .... Frau sitzen.
  10. Diese Tasche gehört .... Frau.

ჩვენებითი ნაცვალსახელი

Das Demonstrativpronomen

ჩვენსა და ნაცვალსახელი მოუთითებს არსებითა სახელით გამოხატულ საგანზე ან ცვლის არსებით სახელს.

ცვლიან რა არსებით სახელს, ნაცვალსახელები **der, die das** — ეს, ის იბრუნებას, როგორც განსაზღვრული არტიკლი ყველა ბრუნვაში გარდა მსილობით და მრავლობით რიცხვს Genitiv-ისა სამივე სქესათვის და მრავლობითი რიცხვის Genitiv-ისა და Dativ-ისა:

	Singular			Plural
N.	der	die	das	die
G.	dessen	deren	dessen	derer
D.	dem	der	dem	denen
A.	den	die	das	die

წინადადებაში ეს ნაცვალსახელები იმხარებათ ქვემდებარედ ან დამატებად-

Das ist ein Heft. — ეს არის რვეული.

Ich weiß das. — მე ვიცი ეს.

Dem kann man glauben. — მას შეიძლება დაუჯერო.

Den kennen alle. — მას იცნობს ყველა.

ჩვენებითი ნაცვალსახელი, რომელიც განსაზღვრებად ახლავს არსებით სახელით გამოხატულ წინადადების წევრს იბრუნვის მასთან ერთად, თითქმის ისევე, როგორც განსაზღვრული არტიკლი. იგი პასუხობს კითხვაზე — *welcher?/welche?/welches?* და *welche?* რომელი?

dieser, diese, dieses — ეს

jener, jene, jenes — ის

Singular

Plural

N.	dieser	jener	diese	jene	dieses	jenes	diese	jene
G.	dieses	jenes	dieser	jener	dieses	jenes	dieser	jener
D.	diesem	jenem	dieser	jener	diesem	jenem	diesen	jenen
A.	diesen	jenen	diese	jene	dieses	jenes	diese	jene

Dieser Wald ist dicht. — *Welcher Wald ist dicht?*

ეს ტყე ვაუჯალია. — რომელი ტყეა ვაუჯალი?

Jene Frage ist schwer. — *Welche Frage ist schwer?*

ის შეკითხვა რთულია. — რომელი შეკითხვაა რთული?

შედგენილ ჩვენებით ნაცვალსახელებში **derselbe, dieselbe,**

dasselbe - იგივე, ისევე ის, **derjenige, diejenige, dasjenige** - ის(რომელიც) - იბრუნვის ორივე ნაწილი. პირველი ნაწილი იხსნება
die, das - როგორც განსაზღვრული არტიკლი, მეორე ნაწილი კი სუბტად:

	Singular			Plural
N.	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben
	derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen
G.	desselben	derselben	desselben	derselben
	desjenigen	derjenigen	desjenigen	derjenigen
D.	demselben	derselben	demselben	denselben
	demjenigen	derjenigen	demjenigen	denjenigen
A.	denselben	dieselbe	dasselbe	dieselben
	denjenigen	dieselbe	dasselbe	diejenigen

solcher, solche, solches - ასეთი, ამისთანა იბრუნვის, როგორც განსაზღვრული არტიკლი:

	Singular			Plural
A.	solcher	solche	solches	solche
G.	solches	solcher	solches	solcher
D.	solchem	solcher	solchem	solchen
A.	solchen	solche	solches	solche

თუ **solcher**-ის წინ არტიკლი დგას, მაშინ იგი სუბტად იბრუნვის ანუ ყველა ბრუნვაში გარდა **Nominativ** - ისა დაიბრუნება -n დაბოლოებას:

	Singular				Plural	
N.	ein	solcher	eine	solche	ein	solches
						solche
G.	eines	solchen	einer	solchen	eines	solchen
						solcher
D.	einem	solchen	einer	solchen	einem	solchen
						solchen
A.	einen	solchen	eine	solche	ein	solches
						solche

solch ein, solch eine, solch ein - ამისთანა, ასეთივე იბრუნვის მხოლოდ **ein**, როგორც განუსაზღვრელი არტიკლი:

	Singular			Plural
N.	solch	- ein	eine	ein
				solche
G.	solch	-	eines	einer
				eines
D.	solch	-	einem	einer
				einem
A.	solch	-	einen	eine
				ein
				solche

ნაცვალსახელი selbst არ იბრუნებს. იგი დგას ამ არსებითი სახელის შემდეგ, რომელთანაც ამყოფება შიშროებაში –

Meine Tochter selbst hat das gemacht. – თვით ჩემმა ქალიშვილმა გააკეთა ეს.

სავარჯიშოები

1. დაურთეთ ნაცვალსახელებს შესაბამისი დაბოლოებები:
  1. Hast du die Bücher dies... Schriftstellers?
  2. Er fährt zum erstenmal in dies... Stadt.
  3. Dies... Haus wird bald umgebaut werden.
  4. Die Bewohner jen... Dörfer sind meistens Bergleute.
  5. An dies... Tag kam er um halb sechs aus seiner Wohnung.
  6. Man bearbeitete jen... Teil des Feldes, der am Fluß liegt.
  7. Er kannte dies... Mädchen noch nicht.
  8. Wir fahren in dies... Sommer aufs Land.
  9. Dies... Zug kommt rechtzeitig an.
  10. Bei solch... Kälte gehe ich nicht aus.
  11. D.. macht ihnen Spaß.
2. ჩაწიეთ ჩვენებითი ნაცვალსახელები dieser, jener, solch ein და სხვა:
  1. Ich habe .... Film nicht gesehen.
  2. .... Mappe ist schwarz und .... ist braun.
  3. .... Sportler ist mein Bekannter.
  4. Wir warten auf den Bus an .... Haltestelle.
  5. Der Mantel .... Mannes ist neu.
  6. Der Regenschirm .... Frau ist neu.
  7. Nicht .... Haus, sondern .... ist schön.
  8. Er schätzt .... Menschen sehr.
  9. Das Zimmer .... Mannes ist gemütlich.
  10. Sie übersetzt .... Text ohne Wörterbuch.

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი

Das Possesivpronomen

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი მოუთითებს საგნის მფლობელზე. ყოველ პირის ნაცვალსახელს შეესაბამება კუთვნილებითი ნაცვალსახელი. ყოველ კუთვნილებით ნაცვალსახელს აქვს სამი სქესი და ორი რიცხვი.

	Singular	Plural
1. პირი - ich	– mein , meine, mein	meine – ჩემი
	wir – unser , unsere, unser	unsere – ჩვენს
2. პირი - du	– dein , deine, dein	deine – შენი
	ihr – euer , eure, euer	eure – თქვენს
	Sie – Ihr , Ihre, Ihr	Ihre – თქვენი
3. პირი - er	– sein , seine, sein	seine – მისი (მაშრ.სქ.)
	sie – ihr , ihre, ihr	ihre – მისი (მდედრ.სქ.)
	es – sein , seine, sein	seine – მისი (საშს.სქ.)
	sie – ihr , ihre, ihr	ihre – მათი

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი დგას არსებითი სახელის წინ, როგორც ამ სახნის მფლობელის გამომსატველი სიტყვა და პასუხობს კითხვაზე - **wessen?** - ვისი? რისი?

Hier liegt mein Buch. – Wessen Buch liegt hier?

აქ დევს ჩემი წიგნი. – ვისი წიგნი დევს აქ?

ესი შეიარჩევა მფლობელი პირის (მსახდგრულის) რიცხვისა და სქესის მიხედვით, ხოლო როგორც მსახდგრული სიტყვა იბრუნებს ამ არსებით სახელთან ერთად, რომლის კუთვნილებასაც განსაზღვრავს ანუ სქესის, ბრუნვისა და რიცხვის დაბოლოება შეიარჩევა საზღვრულის მიხედვით.

	Singular	Plural
1. პირი-ich	– mein Vater, meine Mutter, mein Kind	meine Kinder
2. პირი-du	– dein Vater, deine Mutter, dein Kind	deine Kinder
	Sie – Ihr Vater, Ihre Mutter, Ihr Kind	Ihre Kinder
3. პირი-er/es	– sein Vater, seine Mutter, sein Kind	seine Kinder
	sie – ihr Vater, ihre Mutter, ihr Kind	ihre Kinder
1. პირი-wir	– unser Vater, unsere Mutter, unser Kind	unsere Kinder
2. პირი-ihr	– euer Vater, eure Mutter, euer Kind	eure Kinder
	Sie – Ihr Vater, Ihre Mutter, Ihr Kind	Ihre Kinder
3. პირი-sie	– ihr Vater, ihre Mutter, ihr Kind	ihre Kinder

კუთვნილებითი ნაცვალსახელი იბრუნებს მხოლოდით რიცხვში, როგორც განუსაზღვრელი არტიკლი, მრავლობით რიცხვში კი, როგორც განსაზღვრული არტიკლი.

			Singular			
N.	mein	Mann	meine	Frau	mein	Kind
G.	meines	Mannes	meiner	Frau	meines	Kindes
D.	meinem	Mann	meiner	Frau	meinem	Kind
A.	mcinen	Mann	meine	Frau	mein	Kind
			Plural			
N.	meine	(Männer,	Frauen,	Kinder)		
G.	meiner	(Männer,	Frauen,	Kinder)		
D.	meinen	(Männern,	Frauen,	Kindern)		
A.	mcine	(Männer,	Frauen,	Kinder)		

სავარჯიშოები

1. ჩასვით შესაბამისად sein ან ihr:
  1. Die Sonne warf .... Strahlen auf das Wasser.
  2. Sie war mit .... Arbeit fertig.
  3. Die Polarforscher stellten .... Zelt auf dem Eis auf.
  3. Der Reisende nahm .... Koffer und .... Tasche und ging auf den Bahnsteig.
  5. Der Jäger nimmt seine Flinte und geht mit .... Hunden auf die Jagd.
  6. Er arbeitet in diesem Betrieb .... Leben lang.
2. ჩასვით კუთვნილებითი ნაცვალსახელები შესაბამის ბრუნვაში:
  1. Das Dach unser... Hauses ist aus Eisen.
  2. Ich kann mit dein... Feder nicht schreiben.
  3. Lege das Buch auf sein... Platz!
  4. Ich halte mein... Vortrag morgen.
  5. Wie geht es Ihr... Bruder?
  6. Dieser Mann ist Mitglied unser... Zirkels.
  7. Der Lehrer freut sich über die Erfolge sein... Schüler.
  8. Ich werde in eur... Betrieb arbeiten.
  9. Wann beginnen dein... Prüfungen?
  10. Wir wollen ihr... Beispiel folgen.
3. განსაზღვრეთ კუთვნილებითი ნაცვალსახელის სქესი, რიცხვი, ბრუნვა:
  1. Ich las seinen Brief mit großem Vergnügen.
  2. Meine Eltern wohnen unweit meines Hauses.
  3. Wohin legst du deinen Koffer?

4. Wir müssen unseren Vater anrufen.
5. Ihre Wohnung liegt oben.
6. Wo haben Sie Ihren Mantel gekauft?

უკუქცევითი ნაცვალსახელი

Das Reflexivpronomen

გერმანულ ენაში არის ერთი უკუქცევითი ნაცვალსახელი *sich*, რომელიც იხმარება უკუქცევით ზმნებთან და ზოგიერთ გარდამავალ ზმნასთან. იგი ამ სახით დგას ზმნის ძირითად ფორმებში და მხოლოდობით და მრავლობითი რიცხვის III პირში.

sich waschen – *wusch sich* – *sich gewaschen*

Er wäscht sich. – ის იბანს.

Sie wuschen sich. – ისინი იბანენ.

sich fühlen – *fühlte sich* – *sich gefühlt*

Er fühlt sich glücklich. – ის თავს ბედნიერად გრძნობს.

Sie fühlen sich glücklich. – ისინი თავს ბედნიერად გრძნობენ.

sich kaufen – *kaufte sich* – *sich gekauft*

Er kauft sich einen Mantel. – ის ყიდულობს თავისთვის პალტოს.

Sie kauften sich Mäntel. – მათ თავისთვის პალტოება იყიდეს.

მხოლოდობით და მრავლობითი პირის I და II პირისათვის იხმარება შესაბამისი პირის ნაცვალსახელები ხათანადოდ **Akk.**-ში ან **Dat.**-ში. III პირში იხმარება ყოველთვის *sich*.

Singular

Plural

1. პირი – Ich wasche mich.

Wir waschen uns.

2. პირი – Du wäschst dich.

Ihr wascht euch.

3. პირი – Er wäscht sich.

Sie waschen sich.

ასევე

1. პირი – Ich wasche mir die Hände. Wir waschen uns die Hände.

2. პირი – Du wäschst dir die Hände. Ihr wascht euch die Hände.

3. პირი – Er wäscht sich die Hände. Sie waschen sich die Hände.

წინადადებაში უკუქცევითი ნაცვალსახელი უშუალოდ ზმნის შემდეგ დგას.

Das Museum befindet sich in diesem Haus. –

– მუზეუმი ამ სახლშია.

ზმნისა და უკუქცევით ნაცვალსახელს შორის შეიძლება მიხედვით
 ძნელია პირის ნაცვალსახელი. ეს შესაძლებელია არაბი სიტყვათ-
 წყობის შემთხვევაში და კითხვით წინადადებაში.

Bereitest du dich zum Seminar vor?
ემზადება სემინარიისთვის?
Hier halte ich mich einige Stunden auf.
მე აქ რამდენიმე საათს ვაგწერდები.
Wo befindest du dich?
სად იმყოფები შენ?

სავარჯიშოები

1. ჩასვით შესაბამისად mir ან mich:
  1. Ich rasiere .... .
  2. Ich beeile .... , so sehr ich kann.
  3. Ich fürchte .... nicht.
  4. Ich schade .... nicht, ich nütze .... .
  5. Ich helfe .... allein.
  6. Ich lege .... auf das Sofa.
  7. Ich setze .... an den Tisch.
  8. Ich kaufe .... Zigaretten.
  9. Ich bestelle .... eine Tasse Kaffee.
  10. Ich fühle .... glücklich.
  11. Ich wasche .... mit kaltem Wasser.
  12. Ich irre .... bestimmt nicht.
2. ჩასვით ფრწილებში მოცემული უკუქცევითი ზმნები სათანადო ფორ-
 მით:
  1. Wir (sich setzen) ans Fenster.
  2. Wohin (sich setzen) du dich?
  3. Am Abend (sich vorbereiten) die Hörer zum Unterricht.
  4. Wir haben (sich erholen) voriges Jahr auf der Krim.
  5. Hast du (sich erholen) gut?
  6. Wo (sich befinden) dieses Museum?

კითხვითი ნაცვალსახელი

Das Fragepronomen

კითხვითი ნაცვალსახელი გამოხატავს შეკითხვას საგნის ან მისი ნიშანთვისების შესახებ.

არსებით სახელს ცვლის კითხვითი ნაცვალსახელები: wer? ვინ? და was? რა?

ნაცვალსახელი wer? - გამოიყენება შეკითხვად პირთა ვინაობისათვის, was? - საგნებისათვის.

მათ არც სქესი აქვთ, არც რიცხვი, მაგრამ იბრუნვიან:

Wer ist das?—ვინ არის ეს? Das ist Karl—ეს არის კარლი.

Was ist das?—რა არის ეს? Das ist ein Kuli.—ეს კალმისტარია.

N. wer?(ვინ?) was?(რა?)

G. wessen?(ვისი?)

D. wem?(ვის?)

A. wen?(ვის?) was?(რას?)

კითხვითი ნაცვალსახელები—wer, was, wem, wen—ბრუნვების კითხვებია. ისინი ცვლიან წინადადებაში ქვემდებარეს ან დამატებას. პირველ შემთხვევაში მათ შემასმენელი მხილობითი რიცხვის III პირში შეეწყობა.

Hier studieren meine Freunde. — Wer studiert hier?

აქ სწავლობენ ჩემი მეგობრები. — ვინ სწავლობს აქ?

Dort stehen Tische. — Was steht dort?

აქ დგას მაგიდა. — რა დგას აქ?

Dieses Buch gehört mir. — Wem gehört dieses Buch?

ეს წიგნი მე მიკუთვნის. — ვის ეკუთვნის ეს წიგნი?

Er besucht morgen seinen Freund. — Wen besucht er?

ის ხვალ თავის მეგობარს ეხტუმრება. — ვის ეხტუმრება ის ხვალ?

კითხვითი ნაცვალსახელები - wessen? ვისი? რისი?, welcher? welches? welche? რომელი?, was für ein? was für eine? როგორი? რანაირი? - ახლაგს არსებით სახელს.

კითხვითი ნაცვალსახელი - wessen? - არ იცვლება, იგი წარმოადგენს შეკითხვას განსაზღვრებისათვის, რომელიც კუთვნილებითი ნაცვალსახელით ან განიტვიში მდგომი არსებითი სახელით გამოიხატება. იგი ყოველთვის არსებითი სახელის წინ დგას -

Wessen Zimmer liegt rechts? – Rechts liegt mein Zimmer. / Rechts liegt das Zimmer meines Bruders.

ვისი ოთახია მარჯვნივ? – მარჯვნივ ჩემი ოთახია. / მარჯვნივ ჩემი ძმის ოთახია.

კითხვითი ნაცვალისხელი - **welcher?** - დავსმის კითხვად სრულიად განსაზღვრულ საგანს, საგანთა მოცემული სიმრავლიდან. მას აქვს სამივე სქესი, ორივე რიცხვი და იბრუნვის როგორც განსაზღვრული არტიკლი. იგი ყოველთვის არსებითი სახელის წინ დგას და მის განსაზღვრებას წარმოადგენს:

	Singular			Plural
N.	welcher	welche	welches	welche
G.	welches	welcher	welches	welcher
D.	welchem	welcher	welchem	welchen
A.	welchen	welche	welches	welche

Welcher Mantel gefüllt dir? – რომელი პალტო მოვწონს შენ?

Welchen Text lesen Sie? – რომელ ტექსტს კითხულობთ თქვენ?

Was für ein/eine/ein? - არის შეკითხვა საგნის ნიშან-თვისებებს შესახებ. იგი წარმოადგენს განსაზღვრებას არსებითი სახელისათვის.

Was für ein? - ში იბრუნვის მხოლოდ **ein**, ჩვეულებრივ, როგორც განუსაზღვრელი არტიკლი მხოლოდით რიცხვში. ასე რომ მრავლობით რიცხვში გვაქვს მხოლოდ ფორმა - **Was für?**

Was für ein Kleid brauchst du? – როგორი კაბა გჭირდება შენ?

Was für Bücher liest du? – როგორ წიგნებს კითხულობ შენ?

სავარჯიშოები

1. ჩასვით წერტილების ნაცვლად wer ან was:

- .... ist das? - Das ist Frau Krüger.
- .... ist sie? - Sie ist Lehrerin.
- .... sind Sie von Beruf? - Ich bin Journalist.
- .... heißt Michael? - Ich heiße Michael.
- .... kommt aus Weimar? - Herr Preis kommt aus Weimar.
- .... schreiben sie? - Ich schreibe einen Aufsatz.
- .... wohnt in Bonn? - Meine Mutter wohnt in Bonn.
- .... ist ihr Bruder? - Er ist Architekt.

2. ჩასვით შესაბამისად welcher ან was für ein:

- .... Lehrbuch brauchst du?

2. .... Datum ist heute?
  3. .... Geschichte hat er euch erzählt?
  4. .... Übungen hat uns der Lehrer aufgegeben?
  5. .... Werk von Schiller gefällt dir am meisten?
  6. .... Buch willst du nehmen?
  7. .... Bücher gibt es in diesem Schrank?
  8. .... Kleid ziehst du heute an?
3. დაუსვით კითხვები გამოყოფილ სიტყვებს:
1. Die Arbeit **des Arztes** ist interessant.
  2. **Mein Bruder** wurde Ingenieur.
  3. Die Mutter **meines Freundes** kommt bald.
  4. **Unsere Familie** besteht aus fünf Personen.
  5. Viele Schüler **unserer Klasse** sind gute Sportler.

მიმართებითი ნაცვალსახელი

Das Relativpronomen

მიმართებითი ნაცვალსახელი მაკავშირებელი სიტყვის როლს ასრულებს. ის დგას დამოკიდებული წინადადების დასაწყისში და მთავარ წინადადებასთან აკავშირებს მას. მიმართებითი ნაცვალსახელებია: **der, die, das/die** - რომელიც, რომელმაც.

მიმართებითი ნაცვალსახელებად ანუ მაკავშირებელ სიტყვებად იმხარევა აგრეთვე:

welcher, welche, welches - რომელიც, რომელსაც

wer - ვინც

was - რაც

მიმართებითი ნაცვალსახელი ამგვარად იბრუნვის:

	Singular			Plural
N.	der	die	das	die
G.	dessen	deren	dessen	deren
D.	dem	der	dem	denen
A.	den	die	das	die

	Singular	Plural
N.	welcher welche welches	welche
G.	welches welcher welches	welcher
D.	welchem welcher welchem	welchen
A.	welchen welche welches	welche

სავარჯიშო

- ჩასვით შესაბამისი მიმართებითი ნაცვალსახელი:
  - Das Lied, ... ich singe, ist ein bekanntes Lied.
  - Die Stadt, in .... wir wohnen, ist groß und schön.
  - Die Häuser, ... man dort baut, sind aus Stein.
  - Der Fluß, an .... unser Dorf liegt, ist tief.
  - Hole mir das Paket, ... an der Wand hängt!
  - Er griff nach einem Foto, ... auf dem Tisch lag.
  - Wiederhole die Regel, ... ich eben erklärt habe!
  - Das Mädchen sitzt im Zimmer, ... gemütlich und warm ist.

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი

Das unbestimmte Pronomen

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი მიუთითებს განუსაზღვრელი პირის ან საგნის არსებობაზე.

man – (არ ითარგმნება)

jeder – ყოველი, თითოეული

alle – ყველა

beide – ორივე

viele – ბევრი

wenige – ცოტა

einige – რამდენიმე

jemand – ვინმე, ვიღაც

niemand – არაყინ

einer/eine/eins – ვიღაც, ერთი

keiner/keine/keins – არავინ

mancher/manche/manches – ზოგიერთი

verschiedene – სხვადასხვა

etwas – რაღაც, რაიმე

და სხვა.

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი **man** წინადადებაში ქვეყნდება წარმოადგენს. იგი გამოხატავს მოქმედ პირს, რომელიც მოცემულ შემთხვევაში არ არის დაკონკრეტებული ანუ განსაზღვრული. იგი ზმნა-შემასმენელს მხოლოდითი რიცხვის III პირში შეთანხმებს. წინადადების ქართულ თარგმანში განუსაზღვრელი პირის შესაბამისი ფორმა არ არსებობს:

- Man schreibt.* – წერენ.
- Man hat geschrieben.* – დაწერეს.
- Man wird schreiben.* – დაწერენ.

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელები - **jemand, niemand, jeder, einer** – იბრუნვის, როგორც განსაზღვრული არტიკლი მხოლოდით რიცხვში. მათ მრავლობითი რიცხვი არა აქვთ. მხოლოდ *jeder*-ის ნაცვლად იხმარება მრავლობითში **alle**:

Singular			(Plur.)
N. jemand	niemand	einer	jeder (alle)
G. jemandes	niemandes	eines	jeder (aller)
D. jemandem	niemandem	einem	jedem (allen)
A. jemanden	niemanden	einen	jeden (alle)

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელები - **viele, einige, verschiedene** – იბრუნვიან, როგორც განსაზღვრული არტიკლი მრავლობით რიცხვში:

Plural		
N. viele	einige	verschiedene
G. vieler	einiger	verschiedener
D. vielen	einigen	verschiedenen
A. viele	einige	verschiedene

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი - **etwas** არ იბრუნვის.

სავარჯიშოები

1. თარგმნეთ წინადადებები:
  1. Wo kauft man Bücher?
  2. Am Sonntag arbeitet man nicht.
  3. Hier baut man ein Theater.
  4. Soll man das alles auswendig lernen?
  5. Darf man hier sitzen?

2. ჩასვით განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელები einer, ein, eine.
1. Bitte, wo ist hier eine Telefonzelle? – Gegenüber ist .....
  2. Wir brauchen ein Taxi. – Hier kommt .....
  3. Wann geht ein Bus zum Hotel? – In zehn Minuten geht .....
  4. Ist hier in der Nähe ein Hochhaus? – Ja, in der Schillerstraße ist .....
  5. Gibt es hier eine Post? – Ja, dahinten ist .....
3. შეცვალეთ წინადადებებში გამოყოფილი არტიკლები ფრწილებში მოცემული ნაცვალსახელებით სათანადო ფორმაში:
1. Die Kinder lernen gern Fremdsprachen.(viele)
  2. Diese Stadt gefällt den Besuchern.(alle)
  3. Der Mensch hat das Recht auf Bildung. (jeder)
  4. Die Leute bleiben im Sommer in der Stadt. (manche)
  5. Die Plätze sind hier unbequem. (einige)
  6. Das Kind darf hier spielen.(jedes)

უპირო ნაცვალსახელი

Das unpersönliche Pronomen

უპირო ნაცვალსახელი es იხმარება ადამიანის სუბიექტურ შეგრძობათა და ბუნების მოვლენათა გამომხატველ უპირო წმინდადებებში (უპირო წინადადებებში). იგი უპირო ქვემდებარის როლის მტრულებს და ზმნა-შემასხმენელს მხოლოდითი რიცხვის III ბირში შეითანსმებს:

- Es ist Herbst.* – შემოდგომაა.
- Es regnet.* – წვიმს.
- Mir ist es kalt.* – მცივა.

შენიშვნა: გერმანულ ენაში es-ს მრავალი მნიშვნელობა აქვს. იგი პირის ნაცვალსახელი მხოლოდითი რიცხვის III ბირში საშუალო სქესისათვის, ჩვენებითი ნაცვალსახელი და ნაწილაკი.

- Das Buch liegt auf dem Tisch. Es liegt auf dem Tisch. Ich nehme es.* (პირის ნაცვალსახელი)
- წიგნი მავიდაზე დევს. ის მავიდაზე დევს. მე ვიღებ მას.*
Kennst du diesen Jungen? – Ja, es ist Annas Bruder. (ხვეწებითი ნაცვალსახელი)
- აცნობ ამ ბიჭს?* – დიახ, ეს ანას ძმაა.
Es weht heute ein starker Wind. (ნაწილაკი)
- დივს ძლიერი ქარი ქრის.*

es - იხმარება გამთქმებში:

Wie geht's? Wie geht es dir? – როგორა ხარ?	es gibt – არის
Wie geht es Ihnen? – როგორ ბრძანდებით?	es klingelt – ზარის.
Es geht. – არა მიშავს.	es läutet – ირეკება.
Es geht mir gut. – კარგადა ვარ.	es klopft – კაკუნია.
Es ist Zeit. – დროა.	es scheint – ჩანს

უარყოფითი ნაცვალსახელი

Das negative Pronomen

უარყოფითი ნაცვალსახელი **kein** დგას არსებითი სახელის წინ, რომლის არსებობასაც უარყოფს, ცვლის არტიკლს და ეთანხმება მოცემულ არსებით სახელს სქესში, რიცხვსა და ბრუნვაში -

Ich habe keinen Bruder. – მე არა მყავს ძმა.

Ich habe keine Frage. – მე არა მაქვს შეკითხვა.

Haben Sie kein Geld? – ფული არა გაქვით?

უარყოფითი ნაცვალსახელები - **nichts**(არაფერი) და **niemand**(არავინ) - ცვლიან არსებით სახელს. **nichts** ფორმაუცვლელია. **niemand** შეიძლება იბრუნოს როგორც ვახუსაზღვრელი არტიკლი, მაგრამ, როგორც წესი ფორმაუცვლელად იხმარება. ეს ნაცვალსახელი ასრულებს ქვემდებარის ან დამატების ფუნქციას უარყოფით წინადადებაში.

Haben sie etwas gesagt? – Nein, sie haben nichts gesagt.

მათ რაზე თქვენ? – არა, მათ არაფერი არ უთქვამთ.

Hast du jemand gesehen? – Nein, ich habe niemand gesehen.

ვინმე ნახე? – არა, არავინ მხანაყს.

რიცხვითი სახელი

Das Numerale

რიცხვითი სახელი აღნიშნავს საგნის რაოდენობასა და რიგს და ასევე მოული რიცხვის ნაწილს. ამდენად არსებობს:

რაოდენობითი რიცხვითი სახელები - Grundzahlwörter

რიგობითი რიცხვითი სახელები - Ordnungszahlwörter

წილადი რიცხვითი სახელები - Bruchzahlwörter

რაოდენობითი რიცხვითი სახელი

Das Grundzahlwort

რაოდენობითი რიცხვითი სახელი გამოხატავს საგნების რაოდენობას და პასუხობს კითხვებზე – *wieviel?* ან *wie viele?* (რამდენი?)

Wieviel Geld hat Herr Müller? – *Er hat viel Geld.* (არათყლადი)

რამდენი აქვს ფული ბატონ მიულერს? – მას ბევრი ფული აქვს.

Wie viele Stühle stehen hier? – *Hier stehen sieben Stühle.* (თყლადი)

რამდენი სკამი დგას აქ? – აქ დგას შვიდი სკამი.

წარმოების მიხედვით განსხვავდება: მარტივი – (0-დან 12-მდე),
შედეგნილი – (13-დან 19-მდე) და ნაწარმოები – (20-დან უხასრულობამდე) რიცხვითი სახელები.

რაოდენობითი რიცხვითი სახელების წარმოების ცხრილი:

0 - null	10 - zehn	20 - <u>zwanzig</u>
1 - eins	11 - elf	21 - einundzwanzig
2 - zwei	12 - zwölf	22 - zweiundzwanzig
3 - drei	13 - dreizehn	23 - dreiundzwanzig
4 - vier	14 - vierzehn	24 - vierundzwanzig
5 - fünf	15 - fünfzehn	25 - fünfundzwanzig
6 - <u>sechs</u>	16 - <u>sechzehn</u>	26 - <u>sechszwanzig</u>
7 - <u>sieben</u>	17 - <u>siebzehn</u>	27 - <u>siebenundzwanzig</u>
8 - acht	18 - achtzehn	28 - achtundzwanzig
9 - neun	19 - neunzehn	29 - neunundzwanzig
10 - zehn	60 - <u>sechzig</u>	1 000 - tausend
20 - zwanzig	70 - <u>siebzig</u>	1 000 000 - eine Million
30 - dreißig	80 - achtzig	
40 - vierzig	90 - neunzig	
50 - fünfzig	100 - hundert	

დაიძახსოვრეთ!

1. 16-ში იკარგება sechs-ის ბოლო თანხმოვანი –ხ და არის sechzehn. შემდეგ გვაქვს sechszwanzig, შემდეგ ისევ sechzig.

2. 17-ში იკარგება sieben-ის ბოლო მარცხელი –ენ და არის siebzehn-ს, შემდეგ არის siebenundzwanzig, შემდეგ ისევ siebzig.

3. ყველა ათობითი რიცხვითი სახელი 20-დან 90-ის ჩათვლით -zig დაბოლოებით იწარმოება, გარდა 30-ისა (**dreißig**)

4. ორნაშნა რიცხვებში 21-დან 99-ის ჩათვლით არის ერთეული + und + ათეული.

100-ის შემდეგ ჯერ წარმოითქმის ასეული, შემდეგ კი ორნაშნა რიცხვი სათანადო წესით.

101-hunderteins

200-zweihundert

121-hunderteinundzwanzig

214-zweihundertvierzehn

498-vierhundertachtundneunzig

10036-zehntausendsechsenddreißig

წლების აღნიშვნა ასე იკითხება:

1812 - achtzehnhundertzwoölf

1995 - neunzehnhundertfünfundneunzig

2002 - zweihundertzwei

რაოდენობითი რიცხვითი სახელი არ იბრუნვის, გარდა ein-ისა, რომელიც იბრუნვის, როგორც განუსაზღვრელი არტიკლი.

Wieviel Brüder haben Sie? - Nur einen.

ein-ი არ იბრუნვის დროის აღნიშვნაში - *um ein Uhr; nach ein Uhr*

რაოდენობითი რიცხვითი სახელი წინადადებაში, უმეტეს შემთხვევაში, არსებითი სახელის განსაზღვრებას წარმოადგენს. ის ყოველთვის არსებით სახელის წინ დგას და ცვლის არტიკლს.

zwei Hefie, zwanzig Stühle

რაოდენობითი რიცხვითი სახელები **hundert** და **tausend** შეიძლება გინძარით აგრეთვე, როგორც არსებითი სახელები: **das Hundert, das Tausend, viele Hundert(e), mehrere Tausende, ein halbes Hundert, viele Tausend(e) von Menschen.**

რაოდენობითი რიცხვითი სახელები **je** ნაწილაკით გამოხატავს თანაბარ რაოდენობად დაყოფას:

je zwei - ორ-ორად,

je drei - სამ-სამად

რაოდენობითი რიცხვითი სახელებისაგან შეიძლება იწარმოოს ზმნიურება, ჯერადა რიცხვითი სახელების მნიშვნელობით, სუფიქსებით -**mal** და -**fach**:

zweimal - ორჯერ,

zweifach - ორმაგად

წილადი რიცხვითი სახელი

Das Bruchzahlwort

წილადი რიცხვითი სახელი იწარმოება რაოდენობითი რიცხვითი სახელისაგან 19-დან -tel და 20-დან -stel დაბოლოების დართვით.

ისინი, როგორც წესი, საშუალო სქესის არსებითი სახელები არიან და ძლიერად იბრუნვიან. რიცხვითი სახელი ein წილადი რიცხვითი სახელის წინ არ იცვლება.

$\frac{1}{4}$ - ein Viertel $\frac{2}{30}$ - zwei Dreißigstel
 $\frac{1}{3}$ - ein Drittel $\frac{7}{40}$ - sieben Vierzigstel

$\frac{1}{8}$ - ein Achtel

$\frac{1}{2}$ - einhalb

$1\frac{1}{2}$ - anderthalb (einundeinhalb)

$2\frac{1}{2}$ - zweieinhalb

ათწილადი რიცხვები შექმდებიან რაოდენობითი რიცხვითი რიცხვებისგან:

0,3 - null Komma drei

3,05 - drei Komma null fünf

რიგობითი რიცხვითი სახელი

Das Ordnungszahlwort

რიგობითი რიცხვითი სახელი გამოხატავს საგნის რიგს და მოუგებს კითხვას: *der wievielte?* (შერამდენე?)

Montag ist der erste Tag der Woche. - Der wievielte Tag ist Montag?

ორშაბათი კვირის პირველი დღეა. - შერამდენე დღეა ორშაბათი?

რიგობითი რიცხვითი სახელი იწარმოება რაოდენობითი რიცხვითი სახელისაგან შემდეგი წესის მიხედვით:

1-დან 19-ის ჩათვლით დაიროთავენ ფუძეზე -te დაბოლოებას, ხოლო 20-დან კი -ste დაბოლოებას. იგი დგას განსაზღვრული არტიკლით, რომელიც ამ საგნის სქესს შეესაბამება, რომლის რიგსაც განსაზღვრავს.

1 - eins

1.- der(die,das) erste

2 - zwei

2.- der(die,das) zweite

3 - drei

3.- der(die,das) dritte

4 - vier

4.- der(die,das) vierte

5 - fünf

5.- der(die,das) fünfte -

6 - sechs	6.- der(die,das) sechste
7 - sieben	7.- der(die,das) siebte
8 - acht	8.- der(die,das) achte
9 - neun	9.- der(die,das) neunte
19- neunzehn	19.- der(die,das) neunzehnte
20- zwanzig	20.- der(die,das) zwanzigste
21 - einundzwanzig	21.- der(die,das) einundzwanzigste და ა. შ.

რიგობითი რიცხვითი სახელი არის არსებითი სახელის თანმდევი სიტყვა, წარმოადგენს მის განსაზღვრებას. და მასთან ერთად იბრუნებს, როგორც ზედსართავი სახელი:

Singular		Plural	
N. der	erste Tag	die	ersten Tage
G. des	ersten Tages	der	ersten Tage
D. dem	ersten Tag	den	ersten Tagen
A. den	ersten Tag	die	ersten Tage

თუ რიგობითი რიცხვითი სახელი არაბული ციფრით არის ჩაწერილი, მაშინ მის შემდეგ დგას წერტილი.

der 1. Januar -- პირველი იანვარი

რიგობითი რიცხვითი სახელისაგან -t სუფიქსით იწარმოება ზმნისებრი უკმაყოფილო მთქმედების გამოსახატავად:

zu zweit -- ორივემ, ორ-ორმა

-ens დაბოლოებით იწარმოება მკვეთრი კავშირები, რომლებიც ჩამოთვლისას იხმარება:

erstens -- პირველ რიგში

საგარჯიშოები

1. დაწერეთ მოცემული რიცხვები სიტყვებით:

ა) 6, 7, 11, 12, 15, 20, 30, 75, 14, 40, 50, 16, 60, 17, 70, 19, 90, 102, 201, 485, 666, 9 941 112, 3001, 5555, 8736;

ბ) 4/27, 5/67, 7/87, 9/17, 3/20, 6/7, 8/23;

გ) 5,7; 3,51; 7,3; 27,08; 35,41; 23,56;

2. წაიკითხეთ და თარგმნეთ წინადადებები:

1. Wir saßen in einem Saal, je 15 Menschen in einer Reihe.

2. In jeder Klasse gibt es je 25 Schüler.

3. Er gab jedem Kind je zwei Hefte.
4. Ich habe das Wort tausendmal wiederholt.
5. Wieviel macht dreimal drei?
6. Er lief zweimal so schnell wie die anderen.
7. Wir kamen zu ihm dreimal.
3. უბასუხუტო კითხვებს, ჩაწერეთ რიცხვები სიტყვებით
  - ა) 1. Welcher Tag ist heute?
  2. Der wievielte ist übermorgen?
  3. Wie spät ist es?
  4. In welchem Jahrhundert entdeckte Kolumbus Amerika?
  5. Wie lang ist der Weg?
  6. Wie breit ist das Zimmer?
  7. Wieviel wiegt der Junge?
  8. Welches Datum haben wir heute?
  9. Der wievielte war gestern?
  10. Wann sind Sie geboren?
  11. Wann haben Sie Geburtstag?
  12. Wann wurde Goethe geboren?
  13. Der wievielte Monat des Jahres ist der März?
  14. Der wievielte Wochentag ist der Mittwoch?
  15. Wann beginnt der Frühling?
  16. In welchem Jahrhundert leben wir?

ზმნიზედა

Das Adverb

ზმნიზედა გამოსატყავს მოქმედების ან მდგომარეობის ადვილს, დროს, ვითარებას, მიზნებსა და მიზანს. იგი ფორმაუცვლელი მეტყველების ნაწილია. მხოლოდ ზედსართავი სახელისაგან წარმოქმნილი ზმნიზედები აწარმოებენ შედარების ხარისხებს. წინადადებაში ზმნიზედა ასრულებს გარემოების როლს.

მნიშვნელობის მიხედვით ზმნიზედა იყოფა შემდეგ ჯგუფებად: □

ადვილის ზმნიზედები - Adverbien des Ortes

დროის ზმნიზედები - Adverbien der Zeit

ვითარების ზმნიზედები - Adverbien der Art und Weise

მიზეზისა და მიზნის ზმნიზედები - Adverbien des Grundes
und des Zwecks

ადგილის ზმნიზედა პასუხობს კითხვაზე - wo? ხად? და აღნიშნავს მოქმედების ადგილს.

ადგილის ზმნიზედებია:

hier - აქ, dort - იქ, da - აგერ/იგერ, oben - ზევით, unten - ქვემოთ, rechts - მარჯვნივ, links - მარცხნივ, draußen - გარეთ, drinnen - შიგნით, nirgends - არსად, voru - წინ, überall - ყველგან, hinten - უკან, irgendwo - ხადმე.

მიმართულების ზმნიზედა პასუხობს კითხვაზე - wohin? საით? და მოქმედების მიმართულებას აღნიშნავს.

მიმართულების ზმნიზედებია:

hin - იქით, her - აქეთ, herauf - ზევითკენ, herab - ქვევითკენ, vorwärts - წინ, rückwärts - უკან, aufwärts - აღმა, abwärts - დაღმა, hierher - აქეთკენ, dorthin - იქითკენ

დროის ზმნიზედა პასუხობს კითხვებზე: wann? როდის?, wie lange? რამდენ ხანს?, wie oft? რამდენჯერ?, seit wann? რა დროიდან?, bis wann? როდემდე?

დროის ზმნიზედებია:

jetzt - ახლა, mittags - შუადღეს, dann - შემდეგ, heute - დღეს, gestern - გუშინ, bald - მალე, früh - ადრე, spät - გვიან, abends - საღამოს, morgens - დილის, nachts - ღამით, einst - ერთხელ, morgen - ხვალ, schon - უკვე, neulich - ამას წინათ, eben - ახლახან, längst - დიდი ხნაო, täglich - ყოველ დღე, jährlich - ყოველწელს, immer - ყოველთვის, stets - გამუდმებით, niemals/nie - არასოდეს, oft - ხშირად, selten - იშვიათად, jahrelang - წელიძით.

ვათარების ზმნიზედა პასუხობს კითხვებზე: wie? როგორ?, auf welche Weise? რაზაირად?

ვათარების ზმნიზედებია:

gern - სიამოვნებით, sehr - ძალიან, also - მაშახადამე, so - ასე, ebenso - ასევე, wenig - ცოტა, viel - ბევრი, recht - ხაკმაოდ, sonst

- თორემ, ganz - მთლად, fast - თითქმის, kaum - ძლივს, möglich შესაძლებელია, zu - შეტისშეტად, wirklich - ნამდვილად, sicherlich - უდავოდ, genug - საკმარად, überaus - უაღრესად, völlig - საცხები, außerordentlich - განსაკუთრებით.

მიზეზისა და მიზნის ზმნიზედა პასუხობს კითხვებზე: warum? რატომ?, wozu? რისთვის?, weshalb? რის გამო?, wodurch? რითი?

მიზეზისა და მიზნის ზმნიზედება:

darum - ამიტომ, dazu - ამისათვის, deshalb/deswegen - ამის გამო, dadurch - ამით, damit - ამით, trotzdem - მიუხედავად ამისა.

ზმნიზედის შედარების ხარისხები

Steigerungstufen der Adverbien

ზმნიზედა შედარების ხარისხებს ისევე აწარმოებს, როგორც ზედსართავი სახელი. შედარებითი ხარისხის ხაწარმოებლად მას დაერთვის სუფიქსი -er, აღმატებითი ხარისხის ხაწარმოებლად კი წინ უძღვის am და დაერთვის სუფიქსი -sten. ზოგიერთი ზმნიზედა, მგავსად მისი შესატყვისი ზედსართავი სახელისა, შედარებითსა და აღმატებითი ხარისხში მიიღებს ფუძისეული წმინის უძღაუტს:

- fleißig – fleißiger – am fleißigsten*
- stark – stärker – am stärksten*
- kurz – kürzer – am kürzesten* და სხვა.

არსებობს ზმნიზედები, რომლებიც ზოგიერთი ზედსართავი სახელის მგავსად, შედარების ხარისხებს არაწესიერად აწარმოებენ. ესენია:

- gut – besser – am besten*
- viel – mehr – am meisten*
- bald – eher – am ehesten*
- gern – lieber – am liebsten*
- oft – häufig – am häufigsten*

ზოგიერთი ზმნიზედა წმინად იხმარება აღმატებითი ხარისხის ნაკლებ ფორმაში -

- meist – მეტწილად, უმეტესად*
- Er ist meist Abends zu Hause.*

möglichst – შეძლებისდაგვარად, რაც შეიძლება
Übersetzen Sie den Text möglichst genau.

spätestens – ყველაზე გვიან,
Er kommt spätestens um 7 Uhr nach Hause.
ას მოვა არა უგვიანეს 7 საათისა ხანდამ.

სავარჯიშოები

1. შეარჩიეთ და ჩახვით ხათანადო ზმნაზედა:
(bis heute, bis jetzt, bis zum nächsten Sonntag, bis vor kurzer Zeit, mit- tags, täglich, wochenlang, überall, nirgends, unterwegs)
  1. Auf der Erde findet man .... lebende Wesen.
  2. Er war .... so glücklich, wie in seiner Heimat.
  3. Das Pferd verlor .... ein Hufeisen.
  4. .... scheint die Sonne am wärmsten.
  4. Der Junge war .... krank.
  6. Wir machen .... einen Spaziergang.
  7. Mein Onkel war .... immer gesund.
  8. .... lag er zu Bett und war ganz teilnahmslos.
  9. Der Arzt meint, daß er .... im Bett liegen muß.
  10. Den starken Frost haben wir erst .... .
2. შეარჩიეთ და ჩახვით ხათანადო ზმნაზედა:
(bald, immer, nie, erst, dann, woher, schon, wohin, darum, planmäßig, vorwärts, überall, vorn)
  1. .... mache deine Arbeit, ... gehe spazieren.
  2. Der Frühling kommt .... .
  3. Du sollst .... die Wahrheit sagen und nicht lügen.
  4. Ich bin kurzsichtig .... brauche ich eine Brille.
  5. Die Nachtigall singt .... .
  6. Wir arbeiten .... .
  7. Ich weiß nicht .... du kommst und .... du gehst.
  10. .... zu neuen Siegen!
  11. Das Flugzeug hat .... einen Propeller.
  10. .... herrscht reges Leben.
3. შეარჩიეთ და ჩახვით ხათანადო ზმნაზედა:
(her, hin, herauf, hinauf, hinein, heraus, herunter, herab)
  1. Bringe dein Heft ....!

worauf? – რაზედ?
 worin? – რაში?
 worüber? – რის შესახებ?
 worunter? – რის ქვეშ?
 wovor? – რის წინ?
 woraus? – რისგან? საიდან?
 wobei? – რასთან?
 womit? – რითი?
 wonach? – რის შესახებ?
 wovon? – რაზე? რისგან?
 wozu? – რისთვის?
 wodurch? – რით?
 wogegen? – რის წინააღმდეგ?

darauf – ამაზედ, იმაზედ
 darin – იმაში, ამაში
 darüber – ამის/იმის შესახებ
 darunter – ამის ქვეშ, ამაში
 davor – ამის, ამის წინ
 daraus – აქედან, იქიდან
 dabei – ამასთან, იმასთან
 damit – ამით, იმით
 danach – ამის შესახებ
 davon – ამაზე, ამისგან
 dazu – ამისთვის
 dadurch – ამით, ამის გამო
 dagegen – ამის წინააღმდეგ

საგარჯიშოები

1. დაუსვით კითხვები წინდებულის დამატებებს:
  1. Ich wandere mit meinem Bekannten.
  2. Ich sehe mit der Brille.
  3. Ich freue mich über die Blume.
  4. Er redet lieblos von seinen Verwandten.
  5. Ich denke an einen Toten.
  6. Ich denke an die Vergangenheit.
  7. Ich warte auf eine Dame.
  8. Ich warte auf einen Geldbrief.
  9. Er hilft mir mit allem, was er hat.
  10. Die Mutter trauert um ihren Sohn.
  11. Alle Menschen streben nach Glück.
  12. Ich frage nach der Gattin eines Bekannten.
2. დაასრულეთ წინადადებები აზრის შესაბამისად ნაცვალსაქელურს წმინდით ან წინდებულისა დამატებით:
  1. Interessierst du dich für Sport? Ich interessiere mich seit langem ....
  2. Haben Sie an unsere Reise gedacht? Ich habe oft .... gedacht.
  3. Gehst du mit deiner Schwester spazieren? Ja, ich gehe .... spazieren.
  4. Kommst du von deinem Vater? Ja, ich komme ....

კავშირი

Die Konjunktion

კავშირი უცვლადი მეტყველების ნაწილია. იგი აერთებს ერთმანეთთან წინადადების ცალკეულ წევრებს, სიტყვათა ჯგუფებს, დამოუკიდებელ წინადადებებსა და რთული წინადადების ნაწილებს.

კავშირი ორგანოა:

მაერთებელი კავშირი – die beordnende Konjunktion

მაქვემდებარებელი კავშირი – die unterordnende Konjunktion

მაერთებელი კავშირი თავის მხრივ იყოფა შემდეგ ჯგუფებად:

მაჯგუფებელი კავშირები:

und - და, außerdem - გარდა ამისა, doch - მაინც, სომ, auch - აგრეთვე, nämlich - სახელდობრ, nicht nur .... sondern auch - არა მხოლოდ .... არამედ აგრეთვე, sowohl .... als auch - როგორც .... ისე, weder .... noch - არც .... არც, bald .... bald - ხან .... ხან და ა. შ.

მაპირისპირებელი კავშირები:

aber - მაგრამ, dagegen - წინააღმდეგ, პირიქით, jedoch/dennoch - მაინც/ მიუხედავად ამისა, sonst - სხვანაირად, nicht .... sondern - არა .... არამედ და ა. შ.

მიზეზისა და შედეგის გამომხატველი კავშირები:

denn - რადგან, nämlich - სახელდობრ, also - მაშასადამე, daher/deswegen/deshalb/darum - ამიტომ/ამისათვის, folglich - ამის შედეგად/ ამის გამო.

განმაცალკევებელი კავშირები:

oder - ან, sondern - არამედ, entweder .... oder - ან .... ან, teils .... teils - ნაწილობრივ, einerseits .... andererseits - ერთის მხრივ .... მეორეს მხრივ.

მაქვემდებარებელი კავშირი აერთებს მთავარ და დამოკიდებულ წინადადებას ერთმანეთთან.

მაქვემდებარებელი კავშირებია:

daß - რომ, **ob** - თუ, **weil** - რადგან, **da** - რადგანაც, **als** - როდესაც,
wenn - როცა/თუ, **während** - როცა/ვიდრე, **als ob / als wenn** - თითქოს,
nachdem - მას შემდეგ, **indem** - მით/რომ, **falls** - იმ შემთხვევაში,
sobald - როგორც კი, **obgleich** - თუმცა, **seitdem** - მას შემდეგ რაც.

სავარჯიშოები

1. შეარჩიეთ მოცემული კავშირებიდან შესატყვისი: als ob, sowohl .... als auch, nicht nur .... sondern auch, oder, daher, da, als, wenn.

1. Er schrie, ... er sterben mußte.
2. Er tat so, ... er nicht verstanden hatte.
3. Er benahm sich, ... er allein im Zimmer sei.
4. Er tat so, ... er schläfe.
5. Er stellte sich, ... er taub sei.
6. Er beherrscht .... die deutsche Sprache .... die englische Sprache.
7. Du mußt gehorchen, ... du hast die Folgen selbst zu tragen.
8. Er versteht die fremde Sprache nicht, ... hat er eine Übersetzung nötig.
9. .... er die fremde Sprache nicht versteht, hat er eine Übersetzung nötig.

წინდებული

Die Präposition

წინდებული არის დამხმარე მეტყველების ნაწილი, რომელიც აკებს ბრუნვათა ხსტემას, აზუსტებს და აკონკრეტებს კავშირს არსებით სახელსა და ზმნას შორის, კავშირს არსებითი სახელებისა სხვა არსებით სახელებთან, ზედსართავ სახელებთან, ნაცვალსახელებთან და ზმნისებლებთან.

ამდენად წინდებული გამოხატავს დამოკიდებულებას მეტყველების ნაწილებს შორის. იგი ერთვის რა სახელს, მართავს მას ბრუნვაში, ე. ი. ითხოვს სახელისაგან ამა თუ იმ კონკრეტული ბრუნვის ფორმის მიღებას. იგი ამხარება უმეტესად არსებით სახელთან ან ნაცვალსახელთან ერთად. იშვიათად გვხვდება წინდებული მეტყველების სხვა ნაწილებთან. ერთადერთი ბრუნვა, რომელსაც წინდებული არ დაერთვის Nominativ-ია, ყველა სხვა დანარჩენ ბრუნვას კი საკუთარი წინდებულები აქვს.

გერმანულ ენაში წინდებულების 4 ჯგუფი არსებობს:

Dativ-ის წინდებულები;

Akkusativ-ის წინდებულები;

Genitiv-ის წინდებულები;

Dativ- Akkusativ-ის წინდებულებია:

Dativ-ის წინდებულებია: ab, mit, nach, bei, seit, von, zu, außer, aus, entgegen gegenüber, dank, binnen, zuliebe, entsprechend, gemäß.

ab - -თან, ამიერიდან

Ab morgen kannst du selbstständig arbeiten. -

სვამიდან შენ შევძლია დამოუკიდებლად იმუშაო.

mit - -თან, -ით (ერთად)

Ich trinke Tee mit Zitrone. - მე ვსვამ ჩაის ლიმონით.

nach - შემდეგ, -ით, -კენ

Nach dem Montag kommt der Dienstag. -

ორშაბათის შემდეგ მოდის სამშაბათი.

Meiner Meinung nach hast du Recht. -

ჩემი აზრით შენ მართალი ხარ.

Wir fahren nach Frankfurt. - ჩვენ ფრანკფურტში მივდივართ.

bei - -თან, -სას, -დროს

Das Kind war bei seiner Großmutter. - ბავშვი ბებიათან იყო.

Bei dem Spiel verloren wir den Ball. - თამაშის დროს ჩვენ ბურთი დაკარგეთ.

seit - -დან, აქეთ(დროის გამოსნატყვისას)

Seit einer Woche wohne ich hier. - ერთი კვირაა, რაც აქ ვცხოვრობ.

Seit wann bist du hier? - როდის აქეთ ხარ შენ აქ?

von - -გან, -დან, შესახებ, მიერ

Er bekommt Geld von dem Vater. - ის მამისგან იღებს ფულს.

Der Zug fährt von Mainz ab. - მატარებელი ვადის მახვიდან.

zu - -თან, -კენ, -ში

Komm zu mir! - მოდი ჩემთან!

Ich gehe zu meinem Vater. - მე მამაჩემთან მივდივარ.

Er geht zur Post. - ის ფოსტაში მიდის.

außer - გარდა

Alle kamen außer dir. - შენს გარდა ყველა მოვიდა.

aus - დაბ, უბ

Er nimmt das Buch aus der Tasche. - ის აქვს წიგნს ხანთიდან.
Sie kommen aus Deutschland. - ისინი გერმანიიდან არიან.

entgegen - წინააღმდეგ (დგას უმეტესად არსებთან სახელის შემდეგ)
Er ging meinem Wunsch entgegen. - ის წავედა წინააღმდეგ ჩემს სურვილისა.

gegenüber - მხრდაპირ (უმეტესად არსებთან სახელის შემდეგ დგას.)
Dem Haus gegenüber steht ein Baum. - სახლის მხრდაპირ დგას ხე.

dank - წყალობით (მართავს Genitiv-საც)
Dank deiner Hilfe bin ich hier. - შენა დახმარების წყალობით ვარ აქ.

binnen - განმავლობაში
Ich schaffe das binnen einer Woche. - ამას გაეაკეთებ ერთ კვირაში.

zuliebe - გულისათვის
Tu es der Mutter zuliebe! - გააკეთე ეს დედას გულისათვის!

entsprechend/gemäß - შესაბამისად/შესატყვისად
Die Sitzung verlief dem Tagesplan entsprechend. - სწორმა დროს წესრიგის შესაბამისად მაშდინარეობდა.

Akkusativ - ის წინდებულებია: durch, für, ohne, um,

gegen, wider, bis, entlang, per, pro.

durch - ში, -ით, საშუალებით
Der Gedanke fuhr mir durch den Kopf. - მხნმა თავში გაიქცა.
Er ging durch den Wald nach Hause. - ის ტყით წავედა სახლში.

für - -თვის, -ით
Dieser Mantel ist für meinen Sohn. - ეს პალტო ჩემი ვაჟისთვისაა.
Er fährt für einen Monat nach Amerika. - ის ერთი თვით მდის ამერიკაში.

ohne - უ — ოდ, გარეშე(ნაშროდ ინმარება არტკლის გარეშე)
Er kam ohne Mantel. - ის უპალტოთად მოუდა.

um - ორგვლივ, -ზე(დროის შესახებ)
Wir saßen um den Tisch. - ჩვენ მაგიდას ორგვლივ ვჯდით.
Sie kommt um zwei Uhr. - ის ორ საათზე მოვა.

gegen – წინააღმდეგ, მიმართ, -თვის(დროის შესახებ)
Sie sind gegen unseren Plan. – ისინი ჩვენს გეგმის წინააღმდეგ არიან.

Wir treffen uns gegen 4 Uhr. – ჩვენ შევხვდებით 4 საათისთვის.

wider – წინააღმდეგ, საპირისპიროდ
Handle nichts wider dein Gewissen. –

შენი სინდისის წინააღმდეგ ნურაფერს ნადენ.

bis – მდე(ზოგჯერ სხვა წინდებულთან ერთადაც)
Der Bus fährt nur bis Weimar. – ავტობუსი მხოლოდ ვაიმარამდე მიდის.

entlang – გასწვრივ, ვაყოლებით
Die Kinder spazieren die Straße entlang. – ბავშვები ქუჩის ვაყოლებით სეირნობენ.

per – -ზე, მეშვეობით
Wir fahren oft per Bahn. – ჩვენ ხშირად ვგზავრობთ რკინიგზით.

pro – -ზე, -ში
Das Zimmer kostet 20 Mark pro Tag. – თითაინ დღე ჯამეში 20 მარკა ღირს.

Wir zahlen 10 Mark pro Person. – ჩვენ ვიხდით 10 მარკას კაცზე.

Genitiv – ის წინდებულება: statt, wegen, trotz, während, unweit, mittels, kraft, laut, ungeachtet, oberhalb, unterhalb, innerhalb, außerhalb, diesseits, jenseits, anstatt, halber, längs, zufolge, infolge და სხვა.

statt(anstatt) – მაგიერ, ნაცვლად
Statt des Apfels gab er mir eine Birne. – მან მე ვაშლის ნაცვლად მსხალი მომცა.

wegen – გამო
Wegen des Nebels blieben wir zu Hause. – ნიღლის გამო ჩვენ სახლში დავრჩით.

trotz – მიუხედავად
Trotz des Nebels flogen wir ab. – მიუხედავად ნიღლისა ჩვენ გავეფრინდით.

während – განმავლობაში, დროს
Während der Ferien war ich krank. – არდადეგების დროს მე ავად ვიყავი.

unweit – ახლოს

Unweit der Markt ist die Post. – ბაზართან ახლოს არის ფოსტა.

mittels – საშუალებით, მეშვეობით

Mittels der Nadel näht man. – ნემსის საშუალებით კურავენ.

ungeachtet – მიუხედავად

Ungeachtet des Unwetters ging ich aus. – მიუხედავად უამინდობისა წავედი სისუიხნოდ.

oberhalb/unterhalb – ზემოთ,ზევით/ქვემოთ/ქვევით

Oberhalb/unterhalb des Flusses liegt ein kleines Dorf. – მდინარის თავში(ზემოთ)/ბოლოში(ქვემოთ) პატარა სოფელია.

außerhalb/innerhalb – გარეთ/შიგნით

Außerhalb/Innerhalb des Hofes ist ein Brunnen. – ეზოს გარეთ/შიგნით ჭაა.

diesseits/jenseits – აქეთ,გამოღმა/იქით,გაღმა

Diesseits/Jenseits der Straße liegt ein schöner Park. – ქუჩის აქეთ/იქით ღამაზი პარკია.

Dativ - Akkusativ-ის წინდებულება: **in, an, auf, vor, hinter, über, unter, neben, zwischen.**

თუ წინადადებაში ზმნა-შემასმენელი გამოსატყავს მოქმედებას, რო-
მელიც აქვს მიმართულება, მაშინ ამ მოქმედების აღვილის აღმნიშუ-
ნელი არსებითი სსნელი დგას Akkusativ-ში სათიხადლო წინდებულებით და
პასუხობს კითხვას - **wohin?** თუ ზმნა-შემასმენელი გამოსატყავს საგნის
მდგომარეობას, მაშინ მდგომარეობის აღვილის აღმნიშენელი არსებითი
სსნელი დგას Dativ-ში და პასუხობს კითხვას - **wo?**

Ich gehe in die Schule. – მე მივდივარ სკოლაში.(მიმართულება)

Wohin gehst du? – **In die Schule.** (Akk.)

Ich bin in der Schule. – მე ვარ სკოლაში.(მდგომარეობა)

Wo bist du? – **In der Schule.** (Dat.)

in – -ში

Die Kinder gehen in die Schule. (Akk.) – ბავშვები მიდიან სკოლაში.

Die Kinder sind in der Schule. (Dat.) – ბავშვები არიან სკოლაში.

an – -ზე (ვერტიკალურ სიბრტყესთან)

Ich hänge das Bild an die Wand. (Akk.) – მე ვკიდებ სურათს კედელზე.

- Das Bild hängt an der Wand.*(Dat.) – სურათი ჰქვიათ კედელზე.
- auf** – -ზე (პონიზონტალურ სიდრტყეზე)
Ich lege das Buch auf den Tisch.(Akk.) – მე ვდებ წიგნს მაგიდაზე.
Das Buch liegt auf dem Tisch.(Dat.) – წიგნი დევს მაგიდაზე.
- vor** – წინ
Die Mutter setzt das Kind auf den Stuhl.(Akk.) – დედა აჯებს ბავშვს სკამზე.
Das Kind sitzt auf dem Stuhl.(Dat.) – ბავშვი ზის სკამზე.
- hinter** – უკან
Er führt das Auto hinter das Haus.(Akk.) – მას მოჰყავს მანქანა ხანძლის უკან.
Das Auto steht hinter dem Haus.(Dat.) – მანქანა დგას ხანძლის უკან.
- über** – -ზე, თავზე
Sie hängt das Bild über den Tisch.(Akk.) – ის ჰკიდებს სურათს მაგიდის თავზე.
Das Bild hängt über dem Tisch.(Dat.) – სურათი ჰქვიათ მაგიდის თავზე.
- unter** – ქვეშ, შორის
Ich setze die Katze unter den Stuhl.(Akk.) – მე ვაჯენ კატას სკამის ქვეშ.
Die Katze sitzt unter dem Stuhl.(Dat.) – მე ვზივარ სკამის ქვეშ.
- neben** – გვერდზე, იქვე, ახლოს
Ich stelle das Buch ins Regal.(Akk.) – მე ვდებ წიგნს თაროში.
Das Buch steht im Regal.(Dat.) – წიგნი დევს თაროში.
- zwischen** – შუა, შორის
Ich lege das Blatt zwischen die Bücher.(Akk.) – მე ვდებ ფურცელს წიგნებს შორის.
Das Blatt liegt zwischen den Büchern.(Dat.) – ფურცელი დევს წიგნებს შორის.

არტიკლის შერწყმა წინდებულთან

წინდებულები **an, in, von, bei, zu** შერწყმის მამრობითი და საშუალო სქესის არტიკლების **Dativ**-ის ფორმებს, ხოლო წინდებულები **zu** კი მდედრობითი სქესის არტიკლის **Dativ**-ს.

an + dem = am

in + dem = im

von + dem = vom zu + der = zur

bei + dem = beim

zu + dem = zum

საგარჯიშოები:

1. ჩახვით არტიკლი შესაბამის ბრუნვაში:
  1. Ich komme aus .... Hörsaal.
  2. Du gehst in .... Hörsaal.
  3. Wir sind in .... Hörsaal.
  4. Vor .... Fenster steht ein Stuhl.
  5. Neben .... Katheder bei .... Tafel steht der Lehrer.
  6. Aus .... Fenster sieht ein Mann auf .... Straße.
  7. Auf .... Bild an .... Wand sehen wir einen Garten.
  8. Durch .... Tür tritt .... Frau in .... Zimmer.
  9. Hinter .... Frau steht ein Kind.
  10. Unter .... Fenster blühen bunte Blumen.
  11. Die Studenten schreiben mit .... Kugelschreiber oder mit .... Bleistift.
  12. Nach .... Unterricht stecken alle die Bücher in die .... Schultaschen und gehen nach Hause.
  13. Der Lehrer steht zwischen .... Tafel und .... Katheder, er geht an .... Fenster.
  14. Durch .... Fenster kommen das Licht und die frische Luft in .... Zimmer.
2. ჩახვით არტიკლები შესაბამის ბრუნვაში:
  1. Die Tafel steht an .... Wand.
  2. Die Studenten hängen die Hüte und Mäntel an .... Hacken.
  3. Das Mädchen schreibt die Wörter an .... Tafel.
  4. Die Studenten gehen in .... Hörsaal.
  5. Der Schüler steht vor .... Bank.

6. Der Lehrer legt die Bücher auf .... Tisch.
7. Die Tür ist neben .... Fenster.
8. Der Hut hängt über .... Mantel.
9. Der Lehrer hängt das Bild an .... Tafel.
10. Hinter .... Tisch stehen noch zwei Bilder.
11. Die Schüler schreiben in .... Hefte.

3. ჩასვით სათანადო წინდებულები:

1. Die Arbeiter arbeiten .... den Werken.
2. Er erzählt uns .... seine Reise.
3. .... des Hauses liegt ein Dorf.
4. Das Bild ist hinter .... Sessel.
5. Wo liegt die Wohnung? Neben .... Hotel.
6. Die Kinder schlafen in .... Schlafzimmer.
7. Der Schrank steht zwischen .... Sesseln.
8. Ich gehe jetzt in .... Hofel.
9. Wo ist das Bad? Vor .... Schlafzimmer.
10. Gehen wir in .... Wohnzimmer!

4. ჩასვით ფრჩხილებში მოცემული არსებითი სახელები სათანადო ბრუნვაში:

1. Sie gehen durch (die Stadt).
2. Ich bleibe hier bis (Sonntag).
3. Er fuhr wider (mein Wunsch) fort.
4. Warum bist du ohne (dein Sohn) gekommen?
5. Die Mutter sorgt für (ihr Sohn).
6. Ich bat meinen Freund um (die Hilfe).
7. Wir wohnen an (ein Fluß).
8. Was machen Sie an (dieser Sonntag)?
9. Der Bus hält an (der Klub).

ნაწილაკი

Die Partikel

ნაწილაკი დამხმარე შეტყვევების ნაწილია, რომელიც დაერთვის წინადადების წევრს ან წინადადებას და დამატებით ვმოცოურ ელფერს აძლევს მას. იგი დაადლოვურ შეტყვევებაში გვხვდება. იგი არ იბრუნვის, არ თუღლება, წარისხის ფორმებს ვერ აწარმოებს.

გერმანულ ენაში შემდეგი სახის ნაწილაკები არსებობს:

შეფერაილობითი ნაწილაკები - eigentlich, aber, auch, denn, einfach, erst, ja, jedenfalls, mal, nur, ruhig, schon, schließlich, überhaupt, vielleicht, wohl, etwa

*Das alles hast du **bloß** geträumt.* - შენ ეს მხოლოდ მოგახეცხა.

ინტენსივობის ნაწილაკები - noch, erst, ganz, gar, zu, doch, so, sogar, zu

Es ist schon zu spät. - უკვე ძალიან გვიანია.

So früh habe ich dich nicht erwartet. - ასე ადრე არ გელოდი.

საზგასმის ნაწილაკები - nur, allein, auch, selbst, sogar, besonders, bereits, gerade, eben

Gerade heute muß es mir passieren! - სწორედ დღეს უნდა მომხდეთა ეს!

მთავებითი ნაწილაკები - ja, nein, doch

*Er ist **ja** noch klein.* - ის **ნამ** ჯერ პატარაა.

უკუთქმითი ნაწილაკი - nicht, nicht einmal

*Der Mann hat mich **nicht einmal** gedankt.* - კაცმა მადლობაც კი არ გადამხნადა.

საკარჯიშობი

1. იპოვეთ ტექსტში ნაწილაკები და თარგმნეთ ქართულად:

Mutter: Was wünschst du denn dir zum Geburtstag, Gabi?

Gabi: Ein Fahrrad.

Mutter: Ein Fahrrad? Das kostet doch viel Geld! Aber wozu brauchst du denn ein Fahrrad?

Gabi: Damit kann ich in die Schule fahren.

Mutter: Aber ein Fahrrad kostet wenigstens 100 Mark.

Gabi: Ich habe eine gute Idee! Es könnte ja auch ein Klapprad sein! Mit dem kannst du auch fahren und man kann es auch im Auto mitnehmen...

Mutter: Ich weiss nicht, ob ich mit so einem Fahrrad überhaupt fahren kann.

Gabi: Doch, ganz sicher, man kann den Sattel und den Lenker ganz schnell verstellen. Mit einem Klapprad können wir beide fahren.

Mutter: Gut, wir reden mal am Abend mit Papa darüber.

2. ჩახეიო ნაწილაკები: eben, etwa, denn, doch, eigentlich, ja

1. In dieser Zeit hat sie ..... nicht viel gelernt.
2. Klaus hat ..... nie Zeit.
3. Hast du ..... keine Angst?
4. Diese Pflanzen stehen ..... nicht unter Naturschutz.
5. Kommt er ..... nicht?
6. Ich habe ..... heute nicht schulfrei.
7. Komm ..... heute abend pünktlich!
8. Du kannst ..... die leere Tasse nehmen!
9. Willst du ..... nicht endlich hören!
10. Dann machst du die Arbeit ..... schon heute abend!
11. Bring mir ..... schnell die Brille!
12. Krieg ich ..... kein Stück Kuchen!

შორისდებულო

Die Interjektion

შორისდებულო უცვლადი მეტყველების ნაწილია. იგი გამოხატავს ადამიანის განწყობილებას, შეგრძნებასა და განცდებს შთანაღნიშვნის გარეშე მხოლოდ შეძახილით. როგორც წესი შორისდებულო წინადადების თავში დგას და წინადადების წევრს არ წარმოადგენს.

ზოგიერთ შორისდებულს ასახიათებს მრავალმნიშვნელოვნება. მათ შეუძლიათ გამოხატონ, სინარული, ტკივილი, შიში, დაცინვა, ვაკუინგება და ა. შ.:

Ach! Oh! Ha! Au! Jaja! Ei!

ერთ ნაწილს შორისდებულებისა ასახიათებს ერთი კონკრეტული მნიშვნელობა.

სინარული - Hurra!, Ei!

Ei, wie schön du bist!

ტკივილი/წუხილი - O weh!, Ach!

Ach! Was für ein Unglück!

სიძვიდის შენარჩუნების - Pst!

Pst! Das Kind schläft.

გაოცება - Ah!, Oh!, Aha!

შეძახილი - Hallo!, He!, O! და შრავალი სწვა.

შორისდებულებს განეკუთვნება აგრეთვე სმის შიდაპყვით წარმოქმნილი
სიტყვებიც: Tick- tack! Bums! Miau! Piff – Paff! და სწვა.

აგრეთვე სიტყვა-შორისდებულება: Auf! Los! Prost! Mein Gott! Gott-
seidank! Zum Teufel! Verdammt! Donnerwetter! და სწვა.

სავარჯიშო

1. ჩახეიო შორისდებულები: huhu, hallo, ach, hurra, pfui, heda, pst.
  1. Die Mutter sagt zu ihrem Kind: ....., schäme dich! Solche Wörter sagt man nicht.
  2. ...., du armes Kind! Tut es dir sehr weh?
  3. ....! Schrien die Fußballanhänger, als das Tor fiel.
  4. ....! Machte der Junge, um seine Schwester zu erschrecken.
  5. ....! Machen Sie das Tor auf!
  6. ....! Hört hier denn niemand?
  7. ....! Seid doch endlich still!

Syntax

სინტაქსი შეისწავლის სიტყვის, როგორც წინადადების წევრის, ფუნქციას წინადადებაში, წინადადებათა აგების წესებს და მათ ტიპებს.

წინადადება

Der Satz

წინადადება შინაარსის მიხედვით შეიძლება იყოს:
თხრობითი - der Aussagesatz

Das Haus steht im Garten. - სახლი დგას ბაღში.

კითხვითი - der Fragesatz

Gehst du ins Theater? - თეატრში მიდიხარ?

ბრძანებითი - der Befehlsatz

Lies endlich den Artikel! - წაიკითხე ბოლოსდაბოლოს სტატია!

ძახილის - der Ausrufesatz

Wie schön ist die Blume! - რა ლამაზია ყვავილია!

თხრობითია წინადადება, რომელიც გადმოსცემს რაიმე ფაქტს ან მოვლენას, ადასტურებს ან უარყოფს რაიმეს. თხრობითი წინადადების ბოლოს იწერება წერტილი.

Heute fahren wir aufs Land. - დღეს სოფელად მივუბნავრებით.

Man baut hier ein neues Haus. - აქ ახალ სახლს აშენებენ.

Der Text ist nicht leicht zu lernen. - ტექსტი არ არის სასწავლოდ იოლი.

კითხვითია წინადადება, რომელიც გამოსატყავს შეკითხვას. იგი თრეკარია:

კითხვითისიტყვებიანი და კითხვითი სიტყვის გარეშე. კითხვითი წინადადების ბოლოს იწერება კითხვის ნიშანი. კითხვითისიტყვიან კითხვით წინადადებაში პირველ ადგილზე კითხვითი სიტყვა დგას. კითხვითი სიტყვის გარეშე კითხვითი წინადადება შემასმენლის უღელბადი ნაწილით იწყება.

Was machst du heute? - რას აკეთებ შენ დღეს?

Gehst du heute ins Büro? – მიდიხარ დღეს ბიუროში?

ბრძანებითია წინადადება, რომელიც გამოსატაკის ბრძანებას, თხოვნას, აკრძალვას და ა.შ. ბრძანებითი წინადადების ბოლოს დგას ქაჩილის ნიშანი. ბრძანებით წინადადებასი პირველ ადგილზე შემას-შენელი დგას.

Komm an die Tafel! – გამოდი დაფასთან!

ქაჩილის წინადადება გამოსატაკის გაკვირვებას, განცვიფრებას, გახარებას, დანახებას, აღტაცებას და ა. შ. ქაჩილის წინადადების ბოლოს დასმის ქაჩილის ნიშანი.

Freut mich, sie zu sehen! – მიხარია თქვენი ნახვა!

აგებულების მისევეთ წინადადება ორგვარია:

მარტივი წინადადება - der einfache Satz

როთული წინადადება - der zusammengesetzte Satz

თავის მხრივ მარტივი წინადადებაც ორი სახისაა:

მარტივი გაუფრცობელი - einfacher unerweiterter Satz

მარტივი გაფრცობილი - einfacher erweiterter Satz

როთული წინადადება ორგვარია:

როთული თანწყობილი წინადადება - die Satzreihe

როთული ქვეწყობილი წინადადება - das Satzgefüge

მარტივი გაუფრცობელი წინადადება

Einfacher unerweiterter Satz

მარტივი გაუფრცობელი წინადადება მხოლოდ წინადადების მთავარი წევრებისაგან შედგება. ესენია: მოქმედი პირი - ქვემდებარე (das Subjekt) და მისი მოქმედება ან მდგომარეობა - შემასშენელი (das Prädikat).

Der Junge kommt. – ბიჭი მიდის.

Der Mann steht. – კაცი დგას.

მარტივი გაერცობილი წინადადება

Einfacher erweiterter Satz

მარტივ გაერცობილ წინადადებაში გარდა წინადადების მთავარი წევრებისა მოცემულია წინადადების არამთავარი წევრები. ესენია: დამატება (das Objekt), განსაზღვრება (das Attribut) და გაერქობება (die Adverbialbestimmung).

Wir übersetzen heute zwei Texte. — ჩვენ დღეს ორ ტექსტს ვთარგმნით.

გერმანულ ენაში მარტივი გაერცობილი წინადადებისათვის მკაცრად არის განსაზღვრული სიტყვათწყობა. კერძოდ შეშახმუნლის უღლებადი ნაწილი ყოველთვის II ადგილზე დგას, არაუღლებადი ნაწილი კი ბოლო ადგილზე.

Das Kind malt die gelbe Sonne. — ბავშვი ხატავს ყვითელ მზეს.

Das Kind hat die gelbe Sonne gemalt. — ბავშვმა ყვითელი მზე დახატა.

იმის მიხედვით, თუ რომელ ადგილზე დგას ქვემდებარე, არჩევან პირდაპირ სიტყვათწყობას (die direkte Wortfolge) და არაპირდაპირ სიტყვათწყობას (die indirekte Wortfolge).

Ich stand heute besonders früh auf. — (პირდაპირი სიტყვათწყობა)

Heute stand ich besonders früh auf. — (არაპირდაპირი სიტყვათწყობა)

სავარჯიშოები

1. დააღაგეთ წინადადებები შინაარსის მიხედვით:

1. Die Lerche ist ein Singvogel.

2. Der Tisch ist aus Holz.

3. Steh auf! Bleibst du hier?

4. Ach, wie schön ist die Landschaft!

2. შეცვალეთ პირდაპირი სიტყვათწყობა შებრუნებულით:

1. Er wohnt jetzt in Berlin.

2. Dieses Haus wurde vor kurzem gebaut.

3. Er erzählte uns gestern über seine Reise.

4. Meine Freunde wollen in diesem Sommer zum Meer fahren.

5. Du hast in der Arbeit einige Fehler gemacht.

3. შეცვალეთ შებრუნებული სიტყვათწყობა პირდაპირით:

1. Herrlich war es draußen auf dem Lande.

2. Goldgelb glänzte das Korn, hellgrün war der Hafer.

3. Unten auf den Wiesen war das Heu schon gemäht.

4. Erst spät Abends wurde es still.

4. აწარმოეთ კითხვითი წინადადებები კითხვითი სიტყვის გარეშე:
1. Meine Schwester geht heute ins Theater.
  2. Anna will ihre Freundin besuchen.
  3. Wir haben alle Prüfungen abgelegt.
  4. Sie sind nach Hause gefahren.
5. განასწავლოთ წინადადების მთავარი წევრები ქეორენარისხოვანი წევრებისაგან.
1. Es läutet.
  2. Der Zug kommt.
  3. Der Schaffner öffnet die Wagentüren.
  4. Die Angekommenen steigen aus.
  5. Andere steigen ein.
  6. Ich will an meiner Ausbildung weiter arbeiten.
  7. Die Bibliothek kann mir von großen Nutzen sein.
  8. Alle Zeitungen kann man hier lesen.

წინადადების წევრები

Die Satzglieder

წინადადებაში მოცემული სიტყვები წინადადების წევრებს წარმოადგენენ. ისინი იყოფიან მთავარ და არამთავარ წევრებად. მთავარი წევრებია: ქვემდებარე და შემასმენელი; არამთავარი წევრებია: დამატება, განსაზღვრება, გარემოება.

ქვემდებარე

Das Subjekt

ქვემდებარე წინადადების მთავარი წევრია. იგი წინადადებაში მოქმედ პირს გამოხატავს. მეტყველების ნაწილი, რომლითაც არის გამოხატული ქვემდებარე, სახელობით ბრუნვაში (Nominativ) დგას და პასუხობს კითხვებს: wer?(ვინ?) – პიროვნებებისათვის, was?(რა?) – დანარჩენი საგნებისათვის.

ქვემდებარედ შეიძლება იყოს:

არსებითი სახელი – das Substantiv

Der Student schreibt. – სტუდენტი წერს.

პირის ნაცვალსახელი – das Personalpronomen

Er schreibt. – ის წერს.

განუსაზღვრელი პირის ნაცვალსახელი „man“ – das unbestimmte Pronomen „man“

Man sagt. – ამბობენ.

პირნაკლი ნაცვალსახელი „es“ – das unpersönliche Pronomen „es“

Es schneit. – თოვს.

კითხვითი ნაცვალსახელი – das Fragepronomen

Wer spielt hier? – ვინ თამაშობს აქ?

ჩვენებითი ნაცვალსახელი – das Demonstrativpronomen

Das ist meine Tasche. – ეს ჩემი ჩანთაა.

რიცხვითი სახელი – das Numerale

Zehn ist zu spät. – ათი ძალიან გვიანაა.

ზმნის ინფინიტივი(ინფინიტივური ჯგუფი) – der Infinitiv(die Infinitivgruppe)

Turnen ist gesund. – ვარჯიში სასარგებლოა ჯანმრთელობისათვის.

Viel zu Turnen ist gut. – ბევრი ვარჯიში კარგია.

მიმდებარეობა – das Partizip

Die Laufenden waren müde. – მობრუნდებლები დაიღაძნენ.

სავარჯიშოები

1. დაუსვით შეკითხვა ქვემდებარეს:
  1. Der Text ist schwer.
  2. In der Sonne zu liegen ist angenehm.
  3. Alle sind rechtzeitig gekommen.
  4. Nach der Schule gingen wir in den Park.
2. განმარტეთ, რომელ წინადადებებშია es ქვემდებარე:
  1. Hier steht ein Haus. Es ist groß.
  2. Es hat gestern geregnet.
  3. Wir besprechen unseren Plan. Es ist eine wichtige Frage.
  4. Wie geht es deiner Schwester?
  5. Ich verstehe dieses Wort nicht. Wie wird es übersetzt?
  6. Bald wird es hier dunkel.

შემასმენელი

Das Prädikat

შემასმენელი წინადადების მთავარი წევრია. იგი გამოხატავს ქვემდებარის (მოქმედი პირის) მოქმედებას ან მდგომარეობას და მასუბობს კითხვებზე:

Was tut das Subjekt? რას აკეთებს საგანი?

Wie ist das Subjekt? როგორია საგანი?

Was ist das Subjekt? რა არის საგანი?

იმის მიხედვით, თუ რომელი მეტყველების ნაწილით არის შემასმენელი გამოხატული, არსებობს ორგვარი შემასმენელი: ზმნური შემასმენელი (das verbale Prädikat) და სახელადაი შემასმენელი (das nominale Prädikat).

ზმნური შემასმენელი ასევე ორი სახისაა: მარტივი ზმნური შემასმენელი (das einfache verbale Prädikat) და რთული ზმნური შემასმენელი (das zusammengesetzte verbale Prädikat).

მარტივი ზმნურია შემასმენელი, თუ იგი წარმოდგენილია ზმნით დროის მარტივ ან რთულ ფორმაში.

Ich lese. – მე ვკითხულობ. (ანლანდელი დრო)

Ich habe gelesen. – მე წავკითხე. (ნამყო სასაუბრო)

Ich werde lesen. – მე წავკითხავ. (მყოფადი I)

რთული ზმნური შემასმენელი შედგება ორი სწავდასწვა ზმნი-საგან, რომელთაგანაც ერთი იუღლება, ე. ი. ეთანსმება ქვემდებარეს პირსა და რიცხვში, ხოლო მეორე უცვლელი ფორმით (Infinitiv) არის წარმოდგენილი. ამ შემთხვევაში ორივე ზმნა ინარჩუნებს თავის ლექსიკურ მნიშვნელობას და ორივე ითარგმნება.

უღლებადი ზმნის როლში შეიძლება იყოს:

მოდალური ზმნები -

Er muß viel arbeiten. – მან ბევრი უნდა იმუშაოს.

ზმნები: brauchen, beginnen scheinen და ა. შ.

Er beginnt zu arbeiten. - ის იწყებს მუშაობას.

ზმნები: haben ან sein

Er hat den Text zu lernen. – მას ტექსტი აქვს სასწავლო.

Der Text ist zu lernen. - ტექსტი სასწავლია.

სახელადაი შემასმენელი შედგება ორი ნაწილისაგან: ზმნური, რომელსაც მავრთი (Kopula) ეწოდება და სახელადაი, რომელსაც შე-

მასშენლისი (Prädikativ) ეწოდება. Prädikativ-ი ყოველთვის ნათესი
nativ-ში დგას.

მაერთის როლში გვხვდება ზმნები: sein, werden, heißen, bleiben.

Sie ist Studentin. – ის სტუდენტია.

Er wird Arzt. – ის ექიმად აქნება.

Sie heißt Eva. – მას ეწვივა ევა.

შემასშენლისი შეიძლება იყოს:

არსებითი სახელი -

Mein Vater ist Pilot. – მამაჩემი პილოტია.

ნაცვალსახელი -

Dieses Kleid ist mein. – ეს კაბა ჩემია.

ზედსართავი სახელი -

Die Stadt wird schön. – ქალაქი ლამაზდება.

რიცხვითი სახელი -

Wir sind zwei. – ჩვენ ორნი ვართ.

ზმნიზედა -

Die Zeit ist vorbei. – დრო გასულია.

ქვეშდებარე და შემასშენელი წინადადების არამთავარ წევრებთან ერთად ქმნიან ჯგუფებს. ესენია:

ქვეშდებარის ჯგუფი, რომელშიც შედის განსაზღვრება,

შემასშენლის ჯგუფი, რომელშიც შედის დამატება და ვარეშობა.

საგარჯიშოები

1. შეცვალეთ სიტყვათწყობა:

1. Ich halte mich heute in der Schule lange auf.
2. Sie setzen sich an einen runden Tisch.
3. Er bereitet sich zum Vortrag vor.
4. Meine Familie erholt sich in diesem Jahr im Süden.
5. Das Museum befindet sich am Platz.

2. შეცვალეთ მარტივი ზმნური შემასშენელი რთული ზმნურით:

1. Ich kaufe mir eine Uhr.(wollen)
2. Mein Freund spielt gut Schach. (können)
3. Liest du diesen Text?.(sollen)
4. Nehmen Sie dieses Buch nach Hause. (dürfen)

5. Ich helfe meiner Mutter bei der Arbeit.(wollen)
  6. Sie arbeiten in der letzten Zeit sehr viel.(müssen)
  7. Ich beende diese Arbeit nicht allein.(können)
  8. Übersetzt er den Text?(sollen)
3. დაუსვით კითხვა შემასმენლის:
1. Meine Schultasche ist neu.
  2. Herr Müller ist Lehrer.
  3. Mein Freund ist Ralf.
  4. Die Häuser sind vierstöckig.
  5. Sein Onkel ist Flieger.

დამატება

Das Objekt

დამატება წინადადების არამთავარი წევრია. იგი გამოხატავს საგანს, თბიქტს, რომელზეც გადადის შემასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედება. ამდენად იგი შემასმენლის ჯგუფში შედის.

დამატება ხაში სახისაა:

პირდაპირი დამატება (direktes Objekt), რომელიც აღნიშნავს საგანს, რომელზეც პირდაპირ გადადის შემასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედება. იგი პასუხობს კითხვებზე: **wen?** ვინ? - პიროვნებებისათვის და **was?** რა? - დანარჩენი საგნებისათვის. რამდენადაც, სწვა საგანზე შესაძლებელია გადადიოდეს მხოლოდ გარდამავალი ზმნის მიერ გამოხატული მოქმედება, პირდაპირი დამატება შეიძლება პქონდეს მხოლოდ გარდამავალ ზმნას. პირდაპირი დამატება დგას მხოლოდ Akkusativ-ში, აუცილებლად წინდებულის გარეშე. უმეტეს შემთხვევაში იგი არსებითი სახელით ან პირის ნაცვალსახელით გამოიხატება.

Ich sehe einen Mann. - Wen siehst du?

მე ვხედავ კაცს. - ვის ხედავ შენ?

Ich sehe ihn. - Wen siehst du?

მე ვხედავ მას. - ვის ხედავ შენ?

Das Kind malt einen Ball. - Was malt das Kind?

ბავშვი ხატავს ბურთს. - რას ხატავს ბავშვი?

ირიბი დამატება (indirektes Objekt) აღნიშნავს საგანს, რომელსაც შემასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედება არამპირდაპირ, ირისად ეხება. იგი პასუხობს კითხვაზე **wem?** ვის? რას?, დგას Dativ-ში და

გამოისატება უმთავრესად არსებითი სახელით ან პირის სახელით. არისი დამატება ეხმარება გარდაუდებლად ზმნებთან.

Diese Bücher gehören mir. – Wem gehören diese Bücher?

ეს წიგნები მე შეეკუთვნის. – ვის ეკუთვნის ეს წიგნები?

Die Mutter hilft dem Kind. – Wem hilft die Mutter?

დედა ეხმარება ბავშვს. – ვის ეხმარება დედა?

ორიბი დამატება გვსწავლება აგრეთვე ორდამატებთან გარდაუდებლად ზმნებთან, როგორცაა: geben, zeigen, schenken და სხვა.

Die Mutter gibt dem Gast Kaffee. – Wem gibt die Mutter Kaffee?

დედა სთავაზობს სტუმარს ყავას. – ვის სთავაზობს დედა ყავას.

წინდებულიანი დამატება (präpositionales Objekt) შეიძლება იდგეს, როგორც Dativ-ში ასევე Akkusativ-ში. ამასთან მას ყოველთვის ახლავს წინდებული. იგი ძირითადად არსებითი სახელით ან ნაცვალ-სახელით გამოისატება.

Er interessiert sich für dieses Buch. – Wofür interessiert er sich?

ის დაინტერესებულია ამ წიგნით. – რითაა ის დაინტერესებული?

Er denkt an seine Arbeit. – Woran denkt er?

ის ფიქრობს თავის სამუშაოზე. – რაზე ფიქრობს ის?

სავარჯიშოები

1. ჩასვით ფრწილებში მოცემული არსებითი სახელები სათანადო ბრუნვაში:
  1. Ich habe .... (ein Freund).
  2. Haben Sie .... (Fragen)?
  3. Mein Freund hat .... (kein Vater).
  4. Hast du .... (ein Sohn)?
  5. Meine Schwester hat .... (eine gute Wohnung).
  6. Haben Sie .... (ein Bruder)?
2. ჩასვით ფრწილებში მოცემული სიტყვები სათანადო ბრუნვაში:
  1. Ich sehe hier (ein Fehler).
  2. Er besucht heute (sein Freund).
  3. Die Wohnung (sein Freund) liegt im 2. Stock.
3. გაეცით პასუხი:
  1. Der Lektor prüft (der Student).
  2. Der Lektor gibt (der Student) (sein Buch) zurück.
  3. Die Antwort (der Student) ist gut.
  4. Was brauchst du?(ein Wörterbuch)

5. Wen rufen Sie an? (mein Freund)
  6. Was verlassen die Schüler?(die Klasse)
  7. Wen besucht er?(sein Freund)
  8. Was baut man hier?(ein Haus)
  9. Wem begegnete er auf der Straße?(der Bekannte)
  10. Wem gratulierst du zum Feiertag?(meine Mutter)
4. ჩახვით არსებითი სახელები ხათანადო ბრუნვაში:
1. Die Lehrerin erklärt (der Schüler) seinen Fehler.
  2. Wer half (der Alte)?
  3. Er antwortet (die Schwester) auf die Frage.
  4. Das Buch gefällt (das Kind)
  5. Wir danken (unser Freund).
  6. Die Kinder folgen (die Lehrerin).
  7. Wir begegneten auf der Straße (ein Ausländer)
5. დაუსვით კითხვები Dativ-ის და Akkusativ-ის დამატებებს:
1. Dieses Buch gefällt allen Lesern.
  2. Sie gibt ihrem Freund das Buch.
  3. Der Onkel erklärt dem Neffen die Regel.
  4. Er zeigt der Mutter sein Hemd.
  5. Die Oma erzählt den Enkeln ein Märchen.
  6. Die Kinder hören der Oma aufmerksam zu.
  7. Ich sehe auf dem Bahnsteig einen Bekannten.

განსაზღვრება

Das Attribut

განსაზღვრება წინადადების არამთავარი წევრია, რომელიც მიეკუთვნება ქვეშედებარის ჯგუფს. იგი ახლავს არსებითი სახელით გამოხატულ წინადადების წევრებს.

განსაზღვრება ორი სახისაა:

შეთანხმებადი განსაზღვრება - kongruierendes Attribut

შეუთანხმებადი განსაზღვრება - nichtkongruierendes Attribut

შეთანხმებადი განსაზღვრება დეას არსებითი სახელის წინ ან არსებით სახელსა და მის თანხლებ არტიკლს შორის და ეთანხმება მას რიცხვში, სქესსა და ბრუნვაში. იგი შეიძლება გამოიხატებოდეს

დეს ზედსართავი სახელით, ნაცვალსახელით, რიცხვითი სახელით ან მიმღობით.

Hier ist ein interessantes Buch. — აქ არის საინტერესო წიგნი.

Wo ist der übersetzte Artikel? — სად არის გადათარგმნილი სტატია?

Hier ist seine erste Erzählung. — აქ არის მისი პირველი მოთხრობა.

შუუთარსმებადი განსაზღვრება დგას იმ სიტყვის შემდეგ, რომელსაც განსაზღვრავს და არ უთანხმდება მას სქესში, რიცხვსა და ბრუნვაში. იგი შეიძლება გამოინატებოდეს არსებითი სახელით Genitiv-ში ან წინდებულებიანი არსებითი სახელით:

Diese Projekte sind gut. — ეს პროექტები კარგია.

Das ist ein Gedicht von Heine. — ეს ჰაინეს ლექსია.

შუუთარსმებადი განსაზღვრება შეიძლება იყოს:

- ზმნაზედა:

Das Haus dort ist eine Schule. — აქ რომ სახლია, სკოლია.

Die Aufgabe für Morgen ist schwierig. — დაეაღება ხვალისთვის, ძნელია.

- რიცხვითი სახელი:

Wo ist Zimmer drei? — სად არის ოთახი სამი.

დანართი (აპოზიცია)

Die Apposition

დანართი არის ცალკეული სიტყვა, სიტყვათა ჯგუფი ან წინადადება, რომელიც განსაზღვრავს წინადადების რომელიმე წევრს და ამასთან წინადადებაში მიიმკობით გამოიყოფა.

Der Lehrer, ein junger Mann, betrat das Zimmer. —

მასწავლებელი, ახალგაზრდა კაცი, შევიდა ოთახში.

გავრცობილი განსაზღვრება

Das erweiterte Attribut

გავრცობილი განსაზღვრება წარმოადგენს საზღვრულ სიტყვასა და მის არტიკულს შორის მოთავსებულ მსაზღვრელ სიტყვათა ჯგუფს. იგი გამოინატება ზედსართავი სახელითა და მიმღობით.

die am Mittwoch eingetroffene Delegation —

ოთხშაბათს ჩამოსული დელეგაცია.

გაურცობილი განსაზღვრება შეიძლება შეიცვალოს განსაზღვრული
ბიოი დამოკიდებული წინადადებით.

*die Delegation, die am Mittwoch eingetroffen ist -
დელეგაცია, რომელიც ოთხშაბათს ჩამოვიდა*

სავარჯიშოები

1. დაუსვით შეკითხვა Genitiv-ის განსაზღვრებას:
  1. Die Antwort der Studentin war richtig.
  2. Die Wohnung meiner Eltern liegt im zweiten Stock.
  3. Die Straßen der Stadt sind breit und gerade.
  4. Hier liegt das Heft meines Freundes.
  5. Rechts ist das Zimmer der Kinder.

გარემოება

Das Adverbiale

გარემოება შემასმენლის ჯგუფს ეკუთვნის და გვიჩვენებს შე-
მასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედების ან მდგომარეობის ად-
გილს, დროს, მიზეზს, მიზანს და ვითარებას.

გარემოებები შემდეგი სახისაა:

- ადგილის გარემოება – Adverbiale des Ortes
- დროის გარემოება – Adverbiale der Zeit
- ვითარების გარემოება – Adverbiale der Art und Weise
- მიზეზისა და მიზნის გარემოება – Adverbiale des Grundes
und Zwecks

ადგილის გარემოება გამოხატავს საგნის მოქმედების ან მდგო-
მარეობის ადგილს. იგი გამოხატება წინდებულიანი არსებითი
სახელით ან ადგილის ზმნისხედით. იგი პასუხობს კითხვებზე:
wo?სად?, wohin?საით? woher?საიდან?

- Sein Zimmer ist oben. -- Wo ist sein Zimmer?*
  - Моя комната сверху. -- Сад არის მისი ოთახი?*
  - Er fährt nach Dresden. -- Wohin fährt er?*
  - ის მიემგზავრება დრეზდენში. -- საით მიემგზავრება ის?*
  - Er kommt bald aus der Universität. -- Woher kommt er bald?*
  - ის მალე მოვა უნივერსიტეტიდან. -- საიდან მოვა ის მალე?*
- დროის გარემოება გამოხატავს საგნის მოქმედების ან მდგო-

მარეობის დროს. იგი გამოიხატება წინდებულობის არსებობით ველით ან დროის ზმნიზვლით.

იგი პასუხობს კითხვებზე: wann? როდის?, bis wann? როდემდე?, seit wann?, როდის აქეთ?, wie lange? რამდენ ხანს?, wie oft? რამდენჯერ?.

ვითარების გარეშობა გამოიხატავს საგნის მოქმედების ან მდგომარეობის ხასიათსა და ვითარებას. იგი გამოიხატება წინდებულობის არსებითი სახელით, ზედსართავი სახელით, ზმნიზვლით ან მიმღვობით. იგი პასუხობს კითხვებზე: wie? როგორ? auf welche Weise? როგორ? რაზნაზნად?

- Er spricht laut. – Wie spricht er?*
- ის ლაპარაკობს ხმაძლია. – როგორ ლაპარაკობს ის?*
- Die Straße ist breit. – Wie ist die Straße?*
- ქუჩა ვანიერია. – როგორია ქუჩა?*
- Er sprach sitzend. – Wie sprach er?*
- ის მჯდომარე ლაპარაკობდა. – როგორ ლაპარაკობდა ის?*
- Sie übersetzt besser als ich. – Wie übersetzt sie?*
- ის ხეშე უკეთ თარგმნის. – როგორ თარგმნის ის?*

მიზეზისა და მიზნის გარეშობა გამოიხატავს საგნის მოქმედებისა და მდგომარეობის მიზეზსა და მიზანს. იგი გამოიხატება წინდებულობის არსებითი სახელით ან ზმნიზვლით.

მიზეზის გარეშობა პასუხობს კითხვებზე: aus welchem Grunde? რა მიზეზით?, weshalb?, weswegen? რის გამო? warum? რატომ?.

- Er hat viel zu tun. Deshalb kommt er nicht. –*
- მას ბევრი საქმე აქვს. ამიტომ არ მოვა.*

მიზნის გარეშობა პასუხობს კითხვებზე: wozu? რისთვის?, zu welchem Zweck? რა მიზნით?.

- Die Nadel gebraucht man zum Nähen. – Wozu gebraucht man die Nadel?*
- ნემის ხმარობენ კერვისთვის. – რისთვის ხმარობენ ნემის?*

სავარჯიშოები

1. გაეცით პასუხი:
  1. Wie lange dauert Ihr Urlaub?(ein Monat)
  2. Wie lange bleiben Sie hier?(ein Tag)
  3. Um wieviel Uhr beginnt der Unterricht?(9 Uhr)
  4. Um wieviel Uhr ist das Frühstück?(8 Uhr)

5. Wann haben Sie Urlaub?(der Sommer)
  6. Wann kommen die Gäste?(der Abend)
  7. Wann turnt man gewöhnlich? (der Morgen)
2. ჩასვით ფრჩხილებში მოცემული არსებობის სახელები სათანადო ბრუნვაში შესაბამისი წინდებულებით:
1. Er fährt (der Sommer) aufs Land.
  2. Dieses Werk arbeitet (die Nacht)
  3. (der Winter) laufen wir Ski.
  4. Wohin fahren Sie (der Juni)?
  5. Das Lehrjahr beginnt (der 1. September).
  6. Wieviel Prüfungen legen Sie (dieses Jahr) ab?
3. ჩასვით აზრის მისხედვით in და nach:
1. Das Klima .... Georgien ist gesund.
  2. Waren Sie in diesem Jahr .... Deutschland?
  3. Wann fahren Sie ... England?
  4. Wann fährt der Zug .... Mainz ab?
  5. Ich möchte gern .... Süden fahren.
  6. Er dient .... Osten.
4. დაუსვით ვითხევათ გამოყოფილ სიტყვებს:
1. In unserer Klasse sind **sechzehn** Schüler.
  2. Deutschland liegt **im Zentrum** Europas.
  3. Die Kinder spielen **lustig** im Schulhof.
  4. **Gestern** ist mein Vater **in die Türkei** gefahren.
  5. Helga **hat** zur Party ihre Freunde **eingeladen**.
  6. Auf der Straße sah ich **meinen Freund**.
  7. **Die Tochter** besucht die Mutter.
  8. An der Bank liegen die Sachen **meines Freundes**.
  9. Ich **muß** meinen Onkel zum Hafen **abholen**.
  10. Olaf hat eine **gute** Nachricht bekommen.
  11. Im Zentrum der Stadt steht **ein altes Rathaus**.
  12. **Mein** älterer Bruder will **Arzt** werden

Der zusammengesetzte Satz

წინადადებას, რომელიც შედგება ორი ან მეტი მარტივი წინადადებისაგან, როული წინადადება ეწოდება. როული წინადადება ორგანოა:

როული თანწყობილი – die Satzreihe

როული ქვეწყობილი – das Satzgefüge

როული თანწყობილი წინადადება

Die Satzreihe

როული თანწყობილია წინადადება, რომელიც შედგება ერთი-მეორის მიმართ თანასწორი წინადადებებისაგან.

როულ თანწყობილ წინადადებაში კავშირებად იმარება მძიმე, მაერთებელი კავშირები ან მაკავშირებელი სიტყვები (ზმნიწედები).

Der Lektor sagt ein Wort, die Studenten wiederholen dieses Wort. –

ლექტორი ამბობს სიტყვას, სტუდენტები იძიორებენ ამ სიტყვას.

Der Lektor sagt ein Wort und die Studenten wiederholen dieses Wort. –

ლექტორი ამბობს სიტყვას და სტუდენტები იძიორებენ ამ სიტყვას.

Der Text ist schwierig, aber wir übersetzen ihn ohne Wörterbuch. –

ტექსტი ძნელია, მაგრამ ჩვენ მას ლექსიკონის გარეშე ვთარგმნით.

Zuerst lese ich den Text, dann übersetze ich ihn. –

ჯერ ვკითხულობ ტექსტს, შემდეგ ვთარგმნი.

Fahren Sie mit der U-Bahn, sonst kommen Sie zu spät. –

ვაემე ზავრეთ მეტროთი, თორემ დაგავიანდებათ.

Ich will nicht zu spät kommen, darum(deshalb) fahre ich mit der U-Bahn. –

მე არ მინდა დაგვიანება, ამიტომ მივდივარ მეტროთი.

მაერთებელი კავშირები – **und, aber, oder, denn** – არ ახდენენ გავლენას როული თანწყობილი წინადადების შემადგენელი წინადადებების სიტყვათწყობაზე. მათში შემასმენლის უღლებადი ნაწილი ინარჩუნებს მეორე ადგილს. სხვა მაერთებელი კავშირები და მაკავშირებელი სიტყვები კი ცვლიან სიტყვათწყობას.

როულ თანწყობილ წინადადებაში კავშირებად გამოიყენება აგრეთვე წყვილადი კავშირები:

nicht nur .... sondern auch, sowohl .... als auch, bald .... bald
weder .... noch, je .... desto, teils .... teils და სხვა.

კავშირები nicht nur .... sondern auch და sowohl .... als auch არ
ახდენენ გავლენას სიტყვათწყობაზე:

*Nicht nur ich kenne diese Geschichte, sondern auch mein Sohn kann
sie ihnen erzählen. –*

*არამარტო მე ვიცი ეს ამბავი, არამედ ჩემს ვაჟსაც შეუძლია მისი
მოყოლა.*

*Sowohl ich fahre nach Weimar, als auch meine Freunde werden diese
Stadt besuchen. –*

*მეც მივვმზადრება ვაიმარში და ჩემი მეგობრებაც ესტუმრებიან ამ
ქალაქს.*

ღანარჩენი კავშირების წმარების შემთხვევაში პირდაპირი სიტყ-
ვათწყობა იცვლება ირიბით.

Bald regnet es, bald scheint die Sonne wieder. –

ხან წვიმს და ხან ისევ მზე ანათებს.

Entweder ist er krank, oder ist er fortgefahren. –

ის ან აკადია, ან წახულია.

მარტივ წინადადებებს შორის მაკავშირებელ სიტყვებად შე-
ძლება იდგეს შემდეგი მარტივი წმნიშვნელები: **also** (მაშ, მაშასადამე,
ე. ი.), **folglich** (აქედან გამომდინარე), **außerdem** (გარდა ამისა),
nämlich (კერძოდ), **endlich** (ბოლოსდაბოლოს), **dann** (შემდეგ),
zum Beispiel (მაგალითად) და ა. შ.

აგრეთვე წყვილადი წმნიშვნელები: **erstens .... zweitens** (ჯერ
ერთი .... მეორეც ის), **einerseits .... andererseits** (ერთის მხრივ
.... მეორეს მხრივ).

თუ მაკავშირებელ სიტყვად გამოყენებული წმნიშვნელები დას
წინადა-
დების თავში, ის მოქმედებს წინადადების სიტყვათწყობაზე და თუ იგი
დგას შუაში, მაშინ არა. ეს ეხება აგრეთვე წყვილად წმნიშვნელებს.

Ich machte meine Aufgaben, ich las außerdem ein Buch.

Ich machte meine Aufgaben, außerdem las ich ein Buch.

*Erstens gefällt mir dieser Film nicht, zweitens gehe ich im Som-
mer nicht gern ins Kino.*

სავარჯიშოები

1. შეადგინეთ მოცემული წინადადებებით და მათითებული კავშირით რთული თანწყობილი წინადადებები:

1. Ich kann heute nicht zu dir kommen. Ich habe am Abend viel zu tun. (denn)
  2. Um 13 Uhr essen die Touristen zu Mittag. Sie machen eine Stadtfahrt mit dem Bus. (dann)
  3. Die Stunde ist zu Ende. Die Kinder laufen nach Hause. (und)
  4. Peter muß morgen früh aufstehen. Er sieht lange fern. (trotzdem)
  5. Kommt der Zug rechtzeitig an? Hat er Vespätung? (oder)
  6. Es ist kalt geworden. Er zieht sich die warme Jacke nicht an. (doch)
  7. Ich hatte mich so gut zur Stunde vorbereitet. Der Lehrer fragte mich nicht. (aber)
  8. Herr Schuster hat nicht viel Zeit. Er nimmt ein Taxi. (deshalb)
  9. Es ist kalt draußen. Die Kinder wollen spazieren gehen. (doch)
  10. Nina liest sehr gern. Sie weiß viel. (darum)
  11. Gehen Sie zur Arbeit zu Fuß? Nehmen Sie den Bus? (oder)
  12. Zuerst macht sie das Licht aus. Sie verläßt den Raum. (dann)
  13. Der Wecker klingelt. Ich stehe nicht auf. Ich schlafe weiter. (doch; und)
2. შეარჩიეთ და ჩასვით აზრის მიხედვით წყვილადი კავშირები: (entweder .... oder, nicht nur .... sondern auch, bald .... bald, sowohl .... als auch, weder .... noch) □

1. .... ist der Himmel mit Wolken bedeckt, ... scheint die Sonne wieder.
2. .... bringst du mir die Hausaufgaben, ... komme ich selbst zu dir.
3. .... die Eltern kommen zur Versammlung, ... die Schüler nehmen daran teil.
4. .... haben wir diesen Text gelesen, ... haben wir ihn übersetzt.
5. .... arbeitet ihr nach den Stunden im Garten, ... bringt ihr das Klassenzimmer in Ordnung.
6. Ich bin krank, ... huste ich, ... habe ich Kopfschmerzen, ... schnupfe ich sehr.
7. Wir verbringen in Georgien .... unseren Urlaub, ... lernen das Land besser kennen.
8. Ich habe keine Nachricht von ihm, er hat mich .... angerufen, ... besucht.
9. Meine Oma spricht gut .... Deutsch, ... Französisch.

რთული ქვეწყობილი წინადადება

Das Satzgefüge

რთული ქვეწყობილი წინადადება შედგება ერთი მთავარი (der Hauptsatz) და (ერთი ან მეტი) დამოკიდებული წინადადებისაგან (der Nebensatz).

დამოკიდებული წინადადება წარმოადგენს მთავარი წინადადების წევრს, რომელსაც აქვს წინადადების ფორმა. იგი რთული ქვეწყობილი წინადადების ჩარჩოებში იმავე ფუნქციას ასრულებს, რომელსაც მოცემული წევრი ასრულებს მარტივი წინადადების შემადგენლობაში.

დამოკიდებული წინადადება მთავარს უკავშირდება:

მაქვემდებარებელი კავშირებით: **daß, wenn, als, weil, da** და ა. შ.

მიმართებითი ნაცვალსახსელებით: **der, die, das;**

კითხვითი ნაცვალსახსელებით: **wo, wer, wann, welcher** და ა. შ.

ნაცვალსახსელური ზმნისხედებით: **womit, worauf, worüber, wozu** და ა. შ.

გერმანულში დამოკიდებულ წინადადებას ასეთი სიტყვათწყობა აქვს. მასში ჯერ დგას კავშირი, შემდეგ ქვემდებარე და მეორეხარისხოვანი წევრები, სოლო შემასმენლის უღლებადი ნაწილი კი აუცილებლად ბოლო ადვილზეა.

Er sagt, daß er am Montag aufs Land fährt. –

ის ამბობს, რომ ორშაბათს სოფლად მიემგზავრება.

თუ შემასმენელი არის ზმნა რთული დროის ფორმაში ან გვაქვს რთული ზმნური შემასმენელი, მაშინ შემასმენლის უღლებადი ნაწილი წინადადების ბოლოში დგას, სოლო მის წინ კი უცვლადი ნაწილი.

Ich kann nicht kommen, weil ich heute meine Oma besuche.

Ich konnte nicht kommen, weil ich meine Oma besucht habe.

Ich kann nicht kommen, weil ich meine Oma besuchen muß.

თავსართმობილებად ზმნას დამოკიდებულ წინადადებაში თავსართი არ სცილდება:

Ich weiß, daß er am Sonntag ankommt. – ვიცი, რომ ის კვირას ჩამოვლის.

დამოკიდებული წინადადება შეიძლება იდგეს, როგორც მთავარი წინადადების შემდეგ, ასევე მთავარს წინადადების წინ ან მთავარი წინადადების შუაში.

Ich weiß, daß er zu spä kommt.

Das Haus, wo ich wohne, ist schon alt.

თუ დამოკიდებული წინადადება მთავარი წინადადების წინ დგას, მაშინ მთავარ წინადადებაში იქნება შებრუნებული სიტყვათწყობა.

Da er viel zu tun hatte, blieb er zu Hause.

დამოკიდებული წინადადების სახეები

Arten der Nebensätze

დამოკიდებულ წინადადებას შეუძლია შეასრულოს წინადადების ნებისმიერი წევრის ფუნქცია. სინტაქსურა ფუნქციის მიხედვით დამოკიდებული წინადადებები იყოფა შემდეგ სახეებად:

ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადება — der Subjektsatz

შემასმენლური დამოკიდებული წინადადება — der Prädikatsatz

დამატებითი დამოკიდებული წინადადება — der Objektsatz

ვანსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება — der Attributsatz

ვარემოვებითი დამოკიდებული წინადადება — der Adverbialsatz

ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადება

Der Subjektsatz

ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადება წარმოადგენს გავრცობილ ქვემდებარეს და პასუხობს კითხვებზე — wer?ყინ?, was?რა?. მთავარ წინადადებასთან დასაკავშირებლად გამოიყენება კავშირები — *დას*, *ის* და მიმართებითი ნაცვალსახელი — *wer*, *wie*, *was*, *der*, *die*, *das* და სხვა.

ქვემდებარული დამოკიდებული წინადადება შეიძლება იდგეს მთავარი წინადადების შემდეგ და წინ.

Was getan ist, ist getan. — რაც მოხდა, მოხდა.

Es ist wichtig, daß er kommt. — Was ist wichtig?

მნიშვნელოვანია, რომ ის მოდის. — რა არის მნიშვნელოვანი?

Wer fertig ist, darf gehen. — Wer darf gehen?

ვინც სამუშაო დაამთავრა, შეუძლია წავიდეს. ვის შეუძლია წავიდეს?

შემასმენლური დამოკიდებული წინადადება

Der Prädikatsatz

შემასმენლური დამოკიდებული წინადადება ასრულებს გავრცობილი შემასმენლის (Prädikativ) ფუნქციას და პასუხობს კითხვებზე: **was ist?** რა არის?, **was wird?** რა იქნება?, **wer ist?** ვინ არის?, **wie ist?** როგორია?

იგი მთავარ წინადადებას უკავშირდება მიმართებითი ნაცვალსახელებით: **was, der, die, das**, ზმნიზედი **wie**. მაერთის რილში კი გამოდის ზმნება: **sein, werden, bleiben, heißen**.

- Er ist, wie sein Vater war. –*
- ის ისეთია, როგორაც მამამისი იყო.*
- Er ist nicht das, was er scheint. –*
- ის ის არ არის, რაც ჩანს.*
- Die Hauptsache ist, daß sie kommen. –*
- მთავარია, რომ ისინი მოდიან.*

დამატებითი დამოკიდებული წინადადება

Der Objektsatz

დამატებითი დამოკიდებული წინადადება წარმოადგენს დამატებას (პირდაპირს, ირიბს, წინდებულაინს) მთავარი წინადადების შემასმენლისათვის. მას ქვემდებარული წინადადების ფორმა აქვს და პასუხობს პირდაპირი, ირიბი და წინდებულაინი დამატების კითხვებზე: **wen?** ვის?, **was?** რას?, **wessen?** ვისი? რისი?, **wem?** ვის?, ასევე: **an wen?**, **auf wen?**, **woran?**, **worauf?** და სხვა.

- იგი მთავარ წინადადებას უკავშირდება უმთავრესად:
  - ა) კავშირებით: **daß, ob**.
  - ბ) მიმართებითი ნაცვალსახელებით: **wer, was, der, die, das** ნებისმიერ ბრუნვაში წინდებულთ ან უწინდებულთ.
  - გ) კითხვითი ნაცვალსახელებით: **wie, wann, wo, wohin**.
  - დ) ნაცვალსახელური ზმნიზედებით.
    - Uns interessiert, wer diesen Brief geschrieben hat. –*
    - ჩვენ ვვაინტერესებ, ვინ დაწერა ეს წერილი.*
    - Man sagt, daß er bald kommt. –*
    - ამბობენ, რომ ის მალე მოვა.*

Ich weiß nicht, ob sie uns besuchen. –

არ ვიცი, ისინი გვესტუმრებიან თუ არა.

Sag uns, auf wen du wartest. –

გვითხარი, ვის ელოდები.

Sag uns, worauf du wartest. –

გვითხარი, რას ელოდები.

Wissen Sie, wohin die Kinder gegangen sind?. –

იცით თქვენ, საით წავიდნენ ბავშვები?

დამატებითი დამოკიდებული წინადადება შეიძლება იყოს უკავშიროც. ეს ხდება, როდესაც დამატებითი დამოკიდებული წინადადება გამოიყენება არაპირდაპირი ნათქვამის გადმოსაცემად. ამ შემთხვევაში დამოკიდებულ წინადადებას აქვს ისეთივე სატყვეთწყობა, როგორც მთავარს, ე. ი. შემასმენელი დგას II ადგილზე. უკავშირო დამოკიდებულ წინადადებაში შემასმენელი სწორად Konjunktiv-ის ფორმით არის მოცემული.

Er sagt, er kommt heute. – ის ამბობს, დღეს მოვალო.

Er sagt, sein Bruder sei krank. – ის ამბობს, რომ მისი ძმა

აეად ყოფილა.

განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება

Der Attributsatz

განსაზღვრებითი დამოკიდებული წინადადება წარმოადგენს განსაზღვრებას მთავარი წინადადების ქვემდებარისათვის ან რომელიმე სხვა წევრისათვის და უშუალოდ მის შემდეგ იკავებს ადგილს.

იგი პასუხობს კითხვებზე: *welcher/e/es?* რომელი?, *was für ein/eine/ein?* როგორი?.

მთავარ წინადადებას უკავშირდება მიმართებითი ნაცვალსახელით – *wer, was, der, die, das, welcher, welche, welches* და სხვა. აგრეთვე გარემოებითი კითხვებით – *wie?, wo?, wohin?* და სხვა.

მაკავშირებელი მიმართებითი ნაცვალსახელი შეიძლება იდგეს წინდებულთაც. იგი უთანხმდება არსებითი სახელით გამოხატულ წინადადების იმ წევრს, რომელსაც განსაზღვრავს, რიცხვა და სქესში და დგას დამოკიდებული წინადადების იმ წევრის ბრუნვაში, რომლის როლსაც ასრულებს მოცემულ წინადადებაში.

Der Mann, der dort steht, kennt den Weg nicht. -

კაცმა, რომელიც აქ დგას, ვზა არ იცის.

Den Mann, den ich sehe, kenne ich nicht. -

კაცს, რომელიც აქ დგას, მე არ ვიცნობ.

Die Freundin, auf die ich warte, kommt nicht. -

მეგობარა, რომელსაც ველოდები, არ მოდის.

ვარემთებითი დამთავრებული წინადადება

Der Adverbialsatz

1. დროის ვარემთებითი დამთავრებული წინადადება

-- der Temporalsatz

დროის ვარემთებითი დამთავრებული წინადადება დროის სხვადასხვა ფორმებში გამოხატავს მიმართებას იმ მოქმედებათა შორის, რომლებიც წარმოდგენილია, როგორც მთავარ, ისე დამთავრებულ წინადადებაში. იგი პასუხობს კითხვებზე: -- wann? როდის?, wie lange? რამდენ ხანს?, seit wann? როდის აქვთ?, bis wann? როდემდე?.

იგი მთავარ წინადადებას უკავშირდება კავშირებით: als, wenn (როდესაც, როცა), während (ვიდრე), bevor (ხანამ), nachdem (მას შემდეგ), seitdem (მას შემდეგ რაც) და ა. შ.

ყველაზე ხშირად იხმარება კავშირები -- wenn და als.

wenn კავშირი იხმარება წინადადებაში, როდესაც შემასმენელი აღნიშნავს მოქმედებას აწმყოსა და მომავალში, ან მოგუანისმებს მოქმედების მრავალგზისობაზე წარსულში.

Wenn ich Urlaub habe, fahre ich aufs Land. - როცა შევებულე მამებს, ავარაკზე დავდივარ.

Immer, wenn ich Urlaub hatte, fuhr ich aufs Land. - ყოველთვის, როცა შევებულე მამებს, ავარაკზე დავდიოდი.

als კავშირი გამოიყენება წარსულში ერთგზის მომხდარი მოქმედების აღსანიშნავად.

Als ich Urlaub hatte, fuhr ich aufs Land. - როცა შევებულე მამებს, ავარაკზე წავიქედი.

თუ ამ სახის როულ ქვეწყობილ წინადადებაში დამთავრებული

წინადადების შემასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედებას უსწრებს მთავარი წინადადების შემასმენლის მოქმედებას, მაშინ დროის ფორმები ამგვარად შეირჩევა:

აწმყელ დროისათვის - Präsens-ი მთავარ წინადადებაში, Perfekt-ი დამოკიდებულ წინადადებაში.

Nachdem er aufgestanden ist, frühstückt er. -

ადვომის შემდეგ ის საუზმობს.

წინსულისათვის - Präteritum-ი მთავარ წინადადებაში, Plusquamperfekt-ი დამოკიდებულ წინადადებაში.

Nachdem er aufgestanden war, frühstückte er. -

ადვომის შემდეგ მან ისაუზმა.

თუ მთავარსა და დამოკიდებულ წინადადებებში მოქმედება ერთდროულად ხდება, მაშინ დამოკიდებული წინადადება მთავარს უკავშირდება კავშირებით: während, indem, solange, wenn, seit.

Während ich meine Aufgaben machte, spielten meine Freunde im Hof.

ვიდრე მე ხეშს დაეაღებებს ვაკეთებდი, ჩემი მეგობრები ეზოში თამაშობდნენ.

Seit ich hier bin, besucht mich niemand. - მას შემდეგ რაც მე აქ ვარ, არავინ არ მინახულებს.

2. ადგილის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება - der Lokalsatz

ადგილის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება აღნიშნავს მთავარი წინადადების შემასმენლის მიერ გამოხატული მოქმედების ან მდგომარეობის ადგილს და მიუგებს კითხვებზე - wo? სად?, wohin? საით?, woher? საიდან?.

ადგილის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება მთავარ წინადადებას უკავშირდება ნაცვალსახელური ზმნიზედებით - wo(სად), wohin(საით), woher(საიდან). მთავარ წინადადებაში კორელატივად გამოიყენება ზმნიზედები - daher, dort, dorthin, hier, hierher და ა. შ.

Im Sommer fährt er dorthin, wo seine Eltern wohnen. - *Wohin fährt er im Sommer?*

ზაფხულში ის აქ მიემგზავრება, სადაც მისი მშობლები ცხოვრობენ. - სად მიემგზავრება ის ზაფხულში?

3. ვითარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება — der Modalsatz

ვითარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება ახასიათებს მთავარი წინადადების ქვემდებარის მოქმედებას ან მდგომარეობას და პასუხობს კითხვებზე: **wie?** როგორ?, **Auf welche Weise?** რაწარაოდ?. არსებობს თანხმობითი და უარყოფითი გარემოებითი დამოკიდებული წინადადებები.

თანხმობითი დამოკიდებული მთავარ წინადადებას უკავშირდება კავშირებით — **indem**(იმით), **dadurch, daß** ... (იმით რომ), ხოლო უარყოფითი კი კავშირებით — **ohne, daß**(უბინძოდ), **statt daß**(ნაცვლად იმისა).

Wir erreichten das Ziel, indem wir diese Methode anwandten. — ჩვენ მიყავიწეთ მიზანს ახალი მეთოდის გამოყენებით.

Dadurch, daß er rechtzeitig operiert werden konnte, blieb er am Leben. —

იმის წყალობით, რომ შეძლეს მისთვის ოპერაციის დროულად გაკეთება, ის ცოცხალი დარჩა.

Er übersetzte alles, ohne daß ihm jemand geholfen hatte. —

მან გადითარგმნა ყველაფერი ისე რომ არავის დახმარებია.

4. შედარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება — der Komparativsatz

შედარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება აღწერს მთავარი წინადადების მოქმედებას ან მდგომარეობას შედარების საშუალებით. იგი პასუხობს კითხვაზე — **wie?** როგორ? შედარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება ორი სახისაა: რეალური და არარეალური.

რეალური შედარების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება მთავარს უკავშირდება კავშირებით — **als**(ვიდრე), **wie**(როგორც); წყვილადი კავშირებით — **je ... desto**(რაც უფრო ... მით უფრო), **je ... umso**(რაც უფრო ... მით უფრო). კორელატებად შეიძლება შევხვდეს **ebenso**(ასევე, ისევე), **so**(ასე, ისე).

Er lernt ebenso gut, wie sein Bruder gelernt hat. — Wie lernst du?

ის ასევე კარგად სწავლობს, როგორც მისი ძმა სწავლობდა. — როგორ სწავლობს ის?

Er lernt besser, als sein Bruder gelernt hat. – Wie lernt er?
 ის უკეთ სწავლობს, ვიდრე მისი ძმა სწავლობდა. – როგორ სწავლობს ის?

Je schneller er sprach, desto weniger verstanden wir. – Wie sprach er?
 რაც უფრო სწრაფად ლაპარაკობდა ის, მით უფრო ნაკლები გვესმოდა ჩვენ – როგორ ლაპარაკობდა ის?

არარეალებული შედეგების გარემოებითი დამოკიდებული წინადადეგები მთავარს უკავშირდება კავშირებით – *als, als ob, als wenn*(თითქოს, ვითომც). ასეთ წინადადეგებში გამოიყენება კავშირებითი კილო(Konjunktiv).

Es war ihm, als verstünde er nichts. – Wie war es ihm?
 ის ისე იყო, თითქოს არაფერი ესმოდა. – როგორ იყო ის?

5. შედეგის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება - der Folgesatz (der Konsekutivsatz)

შედეგის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება გვიჩვენებს მთავარ წინადადების მოქმედების შედეგს. იგი ბასუნობს კითხვებზე – *wie?*როგორ? *Mit welcher Folge?*როგორი შედეგით?

მთავარ წინადადებასთან კავშირებად გამოიყენება კავშირები: *daß*(რომ) და *so daß*(ასე რომ). კორელატივებად შეიძლება შევსწავდეს: *so*(ისე) ან *derart*(იძღვინად).

Er kam sehr spät, so daß ich ihn nicht mehr sprechen konnte. – ის ისე გვიან მოვიდა, რომ მასთან საუბარი ვერ შევძელი.

Er sprach so (derart) laut, daß man ihn auch in der Ferne hören konnte. –

ის ისე ხმაშიღლია ლაპარაკობდა, რომ მისი ხმა შორსაც ისმოდა.

6. მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება – der Kausalsatz

მიზეზის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება გვიჩვენებს მიზეზს, მთავარი წინადადების მოქმედებისა ან მდგომარეობისა. იგი ბასუნობს კითხვებზე: *warum? weshalb? weswegen?*რატომ?, *Aus welchem Grunde?*რა მიზეზით?

დამოკიდებული წინადადება მთავარს უკავშირდება კავშირებით

— **da** და **weil**(რადგან). კორელატივად გვსვდება — **darum**(იმიტომ), **deswegen**(იმის გამო).

მახუხის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება შეიძლება იდგეს როგორც მთავარი წინადადების წინ, ასევე მის შემდეგ.

Da er krank war, konnte er nicht kommen. —

რადგან ის ავად იყო, ვერ შეძლო მისვლა.

Wir konnten darum nicht ausgehen, weil es stark regnete. —

ჩვენ (იმიტომ) არ შეგვეძლო ვარეთ ვახველი, რადგან ძლიერ წვიმდა.

7. მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება — **der Finalsatz**

მიზნის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება გამოსატყვის მთავარი წინადადების მოქმედების ან მდგომარეობის მიზანს. იგი პასუხობს კითხვებზე — **WOZU?** რისთვის? **Zu welchem Zweck?** რა მიზნით?

დამოკიდებული წინადადება მთავარს უკავშირდება კავშირით — **damit**(იმისათვის, რათა).

*Sie sprachen leise, **damit** sie niemand hörte.* —

მისი ხმადაბლა ლაპარაკობდნენ, რათა არავის გაეგონა.

თუ მთავარსა და დამოკიდებულ წინადადებაში ერთი და იგივე ქვეშედაარება, მაშინ კავშირი **damit** შეიძლება შეიცვალოს ინფინიტიური კონსტრუქციით **um + zu + Infinitiv**.

*Ich beeile mich, **damit** ich vor dem Regen nach Hause komme.*

*Ich beeile mich, **um** vor dem Regen nach Hause zu kommen.* —

მე ვჩქარობ, რათა წვიმის მოხვლამდე სახლში მივიდე.

8. პირობის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება — **der Bedingungsatz (der Konditionalsatz)**

პირობის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება გვიჩვენებს, თუ რა პირობებში შეიძლება შესრულება მთავარი წინადადების მოქმედებისა და მდგომარეობის. იგი პასუხობს კითხვებზე — **In welchem Fall?** რა შემთხვევაში? **Unter welcher Bedingung?** რა პირობით?

დამოკიდებული წინადადება მთავარს უკავშირდება კავშირებით

- wenn(თუ), falls(იმ შემთხვევაში თუ). კორელატებად გამოიყენება so ან das.

Wenn ich die Fahrkarte besorge, so besuche ich dich. -

თუ ბილეთს ვიშოვო, (მაშინ) განახლებ.

იმ შემთხვევაში, თუ პირობა სინამდვილეს არ შეესაბამება, ე. ი. არარეალურია, მაშინ აწმყოსა და მყოფადისათვის დამოკიდებული წინადადებაში **Präteritum Konjunktiv**-ი იხმარება, ხოლო მთავარში კი **Konditionalis**-ი ან **Präteritum Konjunktiv**-ი.

*Ich würde zufrieden sein, wenn du meinen Wunsch erfülltest. ან
Ich wäre zufrieden, wenn du meinen Wunsch erfülltest.*

კმაყოფილი ვიქნებოდი, თუ ჩემს სურვილს შეასრულებდი.

ნამყო დროისათვის დამოკიდებული წინადადება შეიძლება უკავშირდებოდეს იყოს. ასეთ შემთხვევაში დამოკიდებული წინადადების შესასვენლის უღლებადი ნაწილი პირველ ადგილზე დგება.

Besorgte ich die Fahrkarte, so besuchte ich dich. ან

Hätte ich die Fahrkarte besorgt, hätte ich das Ziel erreicht.

ბილეთი რომ ბეჭიდა, მიზანს მივაღწევდი.

9. დათმობის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება - der Konzessivsatz

დათმობის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება ისეთი აზრის გამოხატელობაა, რაც მთავარი წინადადების შინაარსის მიხედვით მოსალოდნელი არ უნდა იყოს. იგი პასუხობს კითხვებზე - *Trotz welchen Umstandes? Wessen ungeachtet?* (რის მიუხედავად?).

დათმობის გარემოებითი დამოკიდებული წინადადება შეიძლება იყოს კავშირიანი და უკავშირო.

დათმობის გარემოებითი დამოკიდებულ წინადადებაში გვხვდება კავშირები: **obgleich**(თუმცა), **obwohl**, **obgleich**(თუმცაღა), **ungeachtet dessen**, **daß** (მიუხედავად იმისა, რომ).

მთავარ წინადადებაში კორელატებად შეიძლება შეგვხვდეს - **so**, **doch**, **dennoch** (მაინც).

Er wollte mitfahren, obwohl er krank war. -

მას სურდა წამოსვლა, თუმცა ავად იყო.

საგარჯიშოები

1. დახვით რთულ ქვეწყობილ წინადადებაში დამოკიდებულ წინადადება მთავარის წინ:

1. Niemand weiß, ob die Versammlung stattfindet.

1. Frau Dolch hat uns gesagt, daß ihre Tochter am Mittwoch ankommt.

2. Monika ißt kein Weißbrot, weil sie abnehmen will.

3. Kurt kann sich nicht erinnern, wo er seine Tasche gelassen hat.

4. Die Kinder halfen dem Vater bei der Arbeit, während die Mutter krank war.

5. Die Schüler übersetzten den Text schnell, da sie die Vokabeln kannten.

2. ქვედებარე გადააქციეთ ქვედებარულ დამოკიდებულ წინადადებად; გამოიყენეთ მაკავშირებელი სიტყვები: wer? was? das, ob, wo.

1. Das Glänzende ist nicht immer das Gold.(was)

2. Unsere Abreise ist noch nicht bestimmt.(daß)

3. Dein Wohnort ist uns nicht bekannt.(wo)

4. Seine Unschuld ist nicht bewiesen. (ob)

5. Der Durstige verlangt nach Wasser.(wer)

3. გაუსვით სახი შემახშენლურ დამოკიდებულ წინადადებას:

1. Ich bleibe, wer ich bin.

2. Der Hund heißt, wie man ihn nennt.

3. Die Taten sind es, woran den Menschen erkennt.

4. Der Schlaf ist es, der den Menschen stärkt.

4. მოცემული წინადადებებიდან შეადგინეთ რთული ქვეწყობილი წინადადება დამატებითი დამოკიდებული წინადადებით:

1. Wir hoffen; das Wetter wird morgen wärmer.(daß)

2. Man muß den Lehrer fragen; wir haben morgen eine Kontrollarbeit.(ob)

3. Ich weiß nicht; er wird in dieser Situation machen.(was)

4. Teile uns bitte mit; du besuchst uns.(wann)

5. Dieser Schüler konnte nicht sagen; Goethe wurde geboren.(wo)

6. Man kann nicht verstehen; Susi hat an die Tafel geschrieben.(was)

7. Können Sie bitte nicht sagen; die Bluse dort kostet. (wieviel)

5. შეადგინეთ განსაზღვრებითი დამოკიდებელი წინადადებები:

1. In diesem schönen Haus ist ein bekannter Dichter geboren.

In den Räumen befindet sich jetzt ein Museum.

2. Die Großmutter ist 80 Jahre alt geworden.

Wir feiern ihren Geburtstag.

3. Der Suez-Kanal verbindet den Atlantischen Ozean mit dem Indischen Ozean.

Seine Bedeutung ist sehr groß.

4. Viele begabte Künstler sind jung gestorben.

Ihren Tod beklagen wir tief.

5. Wir besichtigen eine Kirche aus dem 13. Jahrhundert.

Ihr Stil ist rein gotisch.

6. Der Mann will den Direktor der Fabrik sprechen.

Der Sohn des Mannes ist verunglückt.

7. Viele Völker des Altertums haben herrliche Bauwerke errichtet.

Ihre Größe und Schönheit setzt uns in Erstaunen.

8. Die Luft wird nach oben immer dünner.

Wir kennen ihre Bestandteile genau.

6. უპასუხეთ კითხვებს. გამოიყენეთ კავშირები wenn და als:

1. Wann betreten wir unseren Hörsaal? (Arbeit beginnen)

2. Wann triffst du unseren Freund? (ich Universität verlassen)

3. Wann sind die Straßen naß?(geregnet)

4. Wann stürzte der Flieger ab? (der Motor plötzlich still stehen)

5. Wann machen wir eine Rundreise durch Deutschland? (Prüfung bestanden)

6. Wann kommen die Kinder in die Grundschule?(6 Jahre alt)

7. Wann sind ihr Vater und ihre Mutter gestorben? (ich war 3 Jahre alt)

8. Wann mußte dein Freund das Studium aufgeben?(sein Vater war gestorben)

7. შეადგინეთ რთული ქვეწყობილი წინადადება ადგილის გარემოებითა და მოკიდებული წინადადებით:

1. Die Oma kann sich nicht erinnern. Sie hat ihre Brille gelegt.(wohin)

2. Schon im Alter besuchte Herr Gross die Stadt. Er hatte dort seine Kindheit verbracht.(wo)

3. Der Sohn erklärt den Eltern lange. Er kommt so spät. (woher)

4. Ich fahre dorthin. Meine Freunde sind vor zwei Tagen gefahren.(wohin)

5. Ich zeige dir die Buchhandlung. Ich habe dieses Buch gekauft. (wo)

8. უპასუხეთ კითხვებს. გამოიყენეთ weil ან denn:

1. Warum tragen viele Menschen eine Brille?(kurzsichtig)

2. Warum benutzt der Großstädter so viele Verkehrsmittel?
(Entfernungen sehr weit)

3. Warum schickt man Kohle, Sand und Steine lieber im Schiff als in der Eisenbahn?
(Beförderungen billiger.)
4. Warum lieben die Deutschen die Alpen?
(Das schönste und größte Gebirge Deutschlands)
5. Warum haben viele Leute einen Radioapparat?
(Nachrichten aus der Welt hören)
6. Warum ist Kieler Kanal von großer Bedeutung?
(Nordsee und Ostsee verbinden)
9. უბახუხეთ კოსხვევბს. გამოიყენეთ damit და um ... zu:
  1. Weshalb spielt man in der Lotterie?(Geld gewinnen)
  2. Wozu baut man Düsenflugzeuge? (schnell fliegen)
  3. Weshalb braucht ein Land eine Handelsflotte? (Handel treiben)
  4. Warum muß man auf dem Gehweg bleiben? (nicht überfahren werden)
  5. Warum benutzt man einen Fernseher? (schnell mit Bekannten sprechen)
  6. Wozu benutzt man die Wasserkraft? (Elektrizität erzeugen)
  7. Wozu benutzt der Chemiker die Luft? (Stickstoff gewinnen)
10. შეადგანეთ წინადადებები. გამოიყენეთ კავშირები als ob ან als if-ით გამოიყენეთ კავშირებითი კვლით:
  1. Er sieht schlecht. (krank ist)
  2. Er kann so schnell laufen.
  3. Das Wetter ist so trübe, (es ist, jetzt, Herbst).
  4. Es ist mir, (nicht ganz gesund sein).
  5. Du antwortest, (seine Frage, nicht, verstehen).
  6. Sie fragte mich, (davon, etwas, wissen).
  7. Sie kleidete sich so warm an, (es, schon, Winter, sein).
  8. Er erzählte so, (selbst, Augenzeuge, sein).
  9. Der Himmel wurde so schwarz, (ein starkes Gewitter, ausbrechen müssen).
11. შეაერთეთ წინადადებები მოცემული კავშირებით:
  1. Ich weiß das. Er kommt heute.(daß)
  2. Ich weiß das. Morgen findet eine Versammlung statt.(daß)
  3. Er hat das verstanden. Ich brauche seine Hilfe. (daß)
  4. Sagen Sie mir bitte das. Herr Müller kommt nach Hause.(wann)
  5. Ich bleibe zu Hause. Ich habe viel zu tun.(weil)
  6. Nach den Ferien fragen uns die Lehrer; wir haben uns im Sommer erholt.(wie)

7. Wir fahren ohne dich; du verspätetest dich zum Zug. (falls)
8. Ich wusch mich; das Wasser wurde kalt. (während)
9. Mein Vater wandert gern dort. Er ist dort noch nicht gewesen. (wo)
10. Wie heißt der Mann? Wir haben ihn begrüßt. (der)
12. განსაზღვრეთ მოცემულ რთულ ქვეწყობილ წინადადებებში დამოკიდებული წინადადებების ტიპები:
  1. Wir verstehen nicht, wozu wir diese blöde Arbeit machen sollen.
  2. Als Jurgen 16 Jahre alt wurde, schenkten die Eltern ihm ein Motorrad.
  3. Sagt bitte ehrlich, wer die Aufgabe nicht gemacht hat.
  4. Falls die Straßenbahn bald nicht da ist, komme ich zu spät zum Unterricht.
  5. Obgleich Sabine morgen früh aufstehen muß, liest sie heute bis spät in die Nacht.
  6. Der Arzt sagte dem Patienten, daß seine Krankheit nicht gefährlich wäre.
  7. Bevor du weggehst, schalte bitte das Licht aus!
  8. Die Dame, der wir auf der Straße begegnet sind, ist unsere Nachbarin.
  9. Bald kommen die großen Sommerferien, worauf sich alle Kinder schon jetzt freuen.
  10. Ich kann genau nicht sagen, wohin ich den Kuli gelegt habe.
  11. Kannst du dich erinnern, was du alles versprochen hast.
  12. Man muß im Auskunftsbüro fragen, wann der Zug aus Hamburg kommt.
  13. Ihr könnt die Hefte abgeben, wenn ihr mit der Arbeit fertig seid.
  14. Indem Liza der Mutter in der Küche half, deckte ihr Bruder Rudolf den Tisch.

ძლიერი და არაწესიერი უღლების ზენების ძირითადი ფორმები

Infinitiv	Präteritum	Partizip II	
backen	buck(backte)	gebacken	ცხობა
befehlen	befahl	befohlen	ბრძანება
beginnen	begann	begonnen	დაწყება
beißen	biß	gebissen	კბენა
bergen	barg	geborgen	დამალვა
bewegen	bewog	bewogen	ამძრავება, განძრვა
biegen	bog	gebogen	მოღუნვა, გაზნევა
bieten	bot	geboten	შეთავაზება
binden	band	gebunden	შეკვრა, გადაბმა
bitten	bat	gebeten	თხოვნა
blasen	blies	geblasen	გაბერვა
bleiben	blieb	geblichen	დარჩენა
braten	briet	gebraten	შეწვა
brechen	brach	gebrochen	შტურევა, გატეხვა
brennen	brannte	gebrannt	წვა, (იწვის)
bringen	brachte	gebracht	მოტანა
denken	dachte	gedacht	ფიქრი
dreschen	drasch drosch	gedroschen	ლეწვა, ტეხვა
dringen	drang	gedrungen	შეღწევა
dürfen	durfte	gedurft	უფლებს ქრა, შექნა
empfehlen	empfahl	empfohlen	რჩევა
erschrecken	erschrak	erschrocken	შემინება
essen	aß	gegessen	ჭამა
fahren	fuhr	gefahren	მგზავრობა
fallen	fiel	gefallen	დაცემა
fangen	fang	gefangen	დაწყება
fechten	focht	gefochten	შებრძოლება, ვიდილი

finden	fand	gefunden	პოვნა
flechten	flocht	geflochten	დაწვენა(თმების)
fliegen	flog	geflogen	ფრენა
flichen	floh	geflohen	გაქცევა
fließen	floß	geflossen	დინება
fressen	fraß	gefressen	ჭამა, სანსვლა
frieren	fro	gefroren	გაყინვა
gebären	gebar	geboren	დაბადება
geben	gab	gegeben	მიცემა
gedeihen	gedieh	gediehen	ზრდა, განვითარება
gehen	ging	gegangen	წასვლა
gelingen	gelang	gelungen	მოხერხება
gelten	galt	gegolten	მიჩნევა
genesen	genas	genesen	მორჩენა, განკურნება
genießen	genoß	genossen	ტკობა
geschehen	geschah	geschehen	მოხდომა(მოხდება)
gewinnen	gewann	gewonnen	მოგება
gießen	goß	gegossen	დასხმა
gleich	glich	geglichen	მსგავსება
gleiten	glitt	geglitten	სხლტომა
glimmen	glom	geglommen	ბუკტვა(ღვივის)
graben	grub	gegraben	თხრა
greifen	griff	gegriffen	ხელის ჩეღვა(ტყუბ)
haben	hatte	gehabt	ქონება, ყოლა
halten	hielt	gehalten	ჭერა(ხელში)
hängen	hing	gehangen	ჰკიდია
heben	hob	gehoben	აწევა, აღება
heißen	hieß	geheiß	ეწოდება(ჰქვია)
helfen	half	geholfen	დახმარება
kennen	kannte	gekannt	ცნობა(ცოდნა)
klimmen	klonn	geklommen	აცოცება
klingen	klang	geklungen	ჟღერა, წკარუნი
kneifen	kniff	gekniffen	ჩქმეტა

kommen	kam	gekommen	მოსვლა
können	konnte	gekonnt	შეძლება
kriechen	kroch	gekrochen	ცოცვა, ბობღვა
laden	lud	geladen	მიწვევა
lassen	ließ	gelassen	დატოვება, იძულება
laufen	lief	gelaufen	სიარბილი, რბენა
leiden	litt	gelitten	ტანჯვა
leihen	lich	geliehen	სესხება, თხოვება
lesen	las	gelesen	კითხვა
liegen	lag	gelegen	წოლა, დება
löschen	lösch	gelöschen	ჩაქრობა
lügen	log	gelogen	ტყულის თქმა, ცრუობა
meiden	mied	gemieden	თავის არიდება
melken	molk	gemolken	წველა (ძროხის)
messen	maß	gemessen	ზომვა
mögen	mochte	gemocht	ნდომა(მინდა)
müssen	mußte	gemußt	უნდა (ვალდებული ვარ)
nehmen	nahm	genommen	აღება
nennen	nannte	genannt	დარქმევა, წოდება
pfeifen	pfiff	gepiffen	სტყუნა
preisen	pries	gepriesen	შექება
quellen	quoll	gequollen	ამოჩუხჩუხება
raten	riet	geraten	რჩევა
reiben	rieb	gerieben	ხეხვა, ზედა(ტანის)
reißen	riß	gerissen	მოგლეჯა
reiten	ritt	geritten	ჭენება(ცხენის)
rennen	rannte	gerannt	ჭენებით სვლა
riechen	roch	gerochen	დასუნვა, ყნოსვა
ringen	rang	gerungen	ჭიდაობა
rinnen	rann	geronnen	დინება, ჟონვა
rufen	rief	gerufen	ძახილი
saufen	soff	gesoffen	სუამს(ძროხა), ღლითობს

saugen	sog	gesogen	წუწნის
schaffen	schuf	geschaffen	შექმნა
scheiden	schied	geschieden	მომორება
scheinen	schien	geschienen	ნათება (ანათებს)
schelten	schalt	gescholten	ტუქსვა, ღანძლვა
scheren	schor	geschoren	კრეჭა
schieben	schob	geschoben	დაძვრა, გაწევა
schinden	schund	geschunden	გატყავება
schlagen	schlug	geschlagen	ცემა
schleichen	schlich	geschlichen	შეპარვა, მიპარვა
schließen	schloß	geschlossen	დაკეტვა
schlingen	schlang	geschlungen	შემოსევა
schmeißen	schmiß	geschmissen	გადაგდება
schneiden	schnitt	geschnitten	ჭერა
schrecken	schrak	geschrocken	შეშინება
schreien	schrie	geschrien	ყვირილი
schweigen	schwieg	geschwiegen	დუმილი
schwimmen	schwamm	geschwommen	ცურვა
schwinden	schwand	geschwunden	გაქრობა
schwingen	schwang	geschwungen	ქნევა
sehen	sah	gesehen	ხედვა
sein	war	gewesen	ყოფნა
senden	sandte	gesandt	გაგზავნა
sandete	gesendet		
singen	sang	gesungen	მღერა
sinken	sank	gesunken	დაშვება (ჩაშვება)
sinnen	sann	gesonnen	ფიქრი
sitzen	sas	gesessen	ჯდომა
sollen	sollte	gesollt	უნდა
spalten	spaltete	gespalten	დაჩეხვა
speien	spie	gespien	ფურთხება
spinnen	spann	gesponnen	რთვა
sprechen	sprach	gesprochen	ლაპარაკი
sprießen	sproß	gesprossen	ამოსვლა, გაშლა (მცენ)
springen	sprang	gesprungen	ხტომა
stechen	stach	gestochen	ჩხვლეტა

stehen	stand	gestanden	დგომა
stehlen	stahl	gestohlen	მოპარვა
steigen	stieg	gesteigen	ასვლა
sterben	starb	gestorben	მოკვდომა
stieben	stob	gestoben	გაფანტვა
stinken	stank	gestunken	ყარს
stoßen	stieß	gestoßen	ბიძება, ზელის კვრა
streichen	strich	gestrichen	წასმა
streiten	stritt	gestritten	ჩხუბი
tragen	trug	getragen	ტარება
treffen	traf	getroffen	შეხვედრა
treiben	trieb	getrieben	გარეკვა
treten	trat	getreten	ბიჯება (შესვლა)
trinken	trank	getrunken	სმა
trügen	trog	getrogen	მოტყუება
tun	tat	getan	კეთება
verderben	verdarb	verdorben	გაფუჭება
verdrießen	verdroß	verdrossen	წყენა
vergessen	vergaß	vergessen	დავიწყება
verlieren	verlor	verloren	დაკარგვა
verzeihen	verzicht	verziehen	პატიება
wachsen	wuchs	gewachsen	ზრდა
waschen	wusch	gewaschen	რეცხვა
weben	wob	gewoben	ქსოვა
weisen	wies	gewiesen	ჩვენება
wenden	wandte	gewandt	გალაბრუნება
wendete	gewendet		
werben	warb	geworben	შეკრება, მოკრება
werden	wurde	geworden	გახდობა (გადაქცევა)
werfen	warf	geworfen	გადაგდება
wiegen	wog	gewogen	აწონა
winden	wand	gewunden	გარსშემოვლება
wissen	wußte	gewußt	ცოდნა
wollen	wollte	gewollt	სურვილი
ziehen	zog	gezogen	გაწევა
zwingen	zwang	gezwungen	იძულება

გაერყენებული ლიტერატურა

1. თ. ხესიაშვილი, პ. მაღინოვსკი – გერმანული ენის სახელმძღ-
ვანელო, II ნაწილი. გრამატიკა. თბილისის უნივერსიტეტის გამომ-
ცემლობა 1985 წ.
2. შ. შათირიშვილი – გერმანული ენის გრამატიკა, V- XI
კლასებისათვის. გამომცემლობა „ განათლება“ თბილისი 1989 წ.
3. ს. ლოდობერიძე, ნ. ქადაგიძე – გერმანული ენის გრამატიკა.
სასწავლო- პედაგოგიური ლიტერატურის გამომცემლობა „ ცოდ-
ნა“ თბილისი 1958 წ.
4. მ. ანდრაზაშვილი – გერმანული ენის გრამატიკა. თბილისის
უნივერსიტეტის გამომცემლობა 1999 წ.
5. Dora Schulz, Heinz Griesbach – Grammatik der deutschen
Sprache. Max Hueber Verlag 1997.
6. Gerhard Helbig, Joachim Buscha – Deutsche Grammatik. Ein
Handbuch für Ausländerunterricht VEB Verlag Enzyklopädie Leipzig.
1984
7. E. Schendels – Deutsche Grammatik. 1978
8. Schüler – Duden. Bedeutungswörterbuch. Bedeutung und Ge-
brauch der Wörter. Bibliographisches Institut Mannheim/Wien/Zürich
Dudenverlag

სარჩევი

ზემნა	5
არტიკლი	54
არსებობითი სახელი	61
ზემსარობის სახელი	74
ნაცვალსახელი	82
რიცხვითი სახელი	99
ზემნიჟელა	104
კავშირი	110
წინდებული	111
ნაწილაკი	118
უმრისებელი	120
მარტივი წინადადება	122
წინადადების წევრები	125
რთული წინადადება	136
ღამოქიდებული წინადადების სახეები	140
კლიტრი და არაწესიერი უღლების ზემების ძირითადი ფორმები	153

40

ნ 2/1379

რედაქციის გამგე: რ. კიკნაძე
გამომცემლობის რედაქტორი: ნ. ტრაპაძე

საბჭოთა საზოგადოება „ბეჭდვითი სიტყვის კომბინატი“
თბილისი, მარჯანიშვილის 5
შეკვეთა №110
ტირაჟი 200

წიგნის შეძენა შეუძლიათ მადანიაშა:
ბრ. აბაშიძის 76.
ტელ.: 23 37 99
899 51 82 09

F 107.331
3

